יודען געדענקט! דער קאַמף געגען רדיפות אויף יודען אין דייטשלאַנד — דויערט

NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פּרייז 15 גראָשען

10 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 111 | Łódź, Sroda, 13 maja 1936 | אַדרעס: לאָדז, פּעטריקאָווער 21 טעל. 224-71 Adres: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאָדז, מיטוואָך פ׳ בה״ב כ״א איר תרצ״ו

גראַנדיעזע טרויער-פייערליכקייטען

צו דער ערשטער יאָהרצייט פון מאַרשאַל פּילסודסקי

געבּרענגט צו קבורה דאָס האַרץ פון פאָלקס-פיהרער

אין ווילנא

ווילנא, 12 (טעלעפאָניש)

די וויכטיגע פייערליכקייטען אין צוזאַמענהאַנג מיט דער קבורה פון מאַרשאַל פּילסודסקי׳ס האַרץ האָבען זעהר אימפּאָזאַנט.

שוין פון פאַרטאָגס זענען די גאַסען געווען פול מיט מענשען, נעבען דער קירך פון דער הייליגער ... האָט זיך אויסגעשטעלט א צוג פון צענד־ ... פון ווייטערע מענשען וועלכע זענען געקומען ... פון אַלע עקען פון פּוילען. אין דער קירך האָט זיך ... געפונען די טרומנע מיט׳ן טויטען קערפּער פון ... מאַרשאַל פּילסודסקי׳ס מוטער און צופוסענס די ... מיט׳ן האַרץ פון מאַרשאַל.

... וויכטיגער האָבען אָנגעהויבען אָנצוקומען די ... פאָרשטעלער, פערזענליכקייטען, ס׳זענען געקומען ... די מלוכה־פּרעזידענט, פרוי פון מאַרשאַל פּילסוד־ ... מיט איהרע טעכטער, דער העכסטער מיליטער־ ... קאָמאַנדיר גענ. רידז־שמיגלי, די מיניסטאָרען ... מיט׳ן פּרעמיער קאָשטשאַלקאָווסקי, פאָר־ ... שטעהער פון סיים און סענאַט, גענעראַלען, פאָר־ ... שטעהער פון דער מיליטער און ציוויל־מאַכט.

... מאַטעסדיענסט האָט געדויערט פון 8 ביז ... אויף צוועהן.

4 העכערע אָפיצירען נעהמען אויף די אַקסלען די מטה, אויף וועלכער די פרוי פון מאַרשאַל און איהרע טעכטער שטעלען אַרויף די אורנע מיט׳ן האַרץ. א גרופּע גענעראַלען נעהמען אויף די אַקס־לען די טרומנע מיט די רעשטלעך פון טויטען קער־פּער פון דעם מאַרשאַל׳ס מוטער. די טרומנע איז גע־וועהן איינגעהילט אין דער נאַציאָנאַלער מלוכה־פאָהן.

פאַר דער טרומנע געהען די פרוי פון מאַרשאַל מיט איהרע טעכטער, גענ. רידז־שמיגלי און גענ. מאַסנקאָווסקי.

די פרוי פון מאַרשאַל ווערט געפיהרט דורך פּוילק. סלאַוועק. הינטער זיי געהט דער מלוכה־פּרע־זידענט און אַלע מיניסטאָרען מיט גענ. זשעליגאָווסקי, דאַן די פאָרשטעהער פון סיים און סענאַט. נאָכדעם זענען געקומען די פּראַוואָסלאַווע, מוסולמענישע, קאַראַאימישע און יודישע גייסטליכע, נאָכדעם די פאָרשטעהער פון דער אוניווערזיטעט. די גאַסען זע־נען דעקאָרירט מיט שוואַרץ, די עלעקטרישע לאָמ־פּען זענען איינגעהילט אין קרעפּ.

די מיליטער־אָפּטיילונגען פון אַלע פאָרמאַציעס ווערען געפיהרט דורך גענ. סקוואַרטשינסקי.

דאַן קומען די ריזיגע צאָהל דעלעגאַציעס פון אַ־קרענץ פון גאַנצען לאַנד. ס׳זענען אויך פאַראַן דע־לעגאַציעס פון פּאָלאַקען אין אויסלאַנד.

הינטער די דעלעגאַציעס האָט מאַרשירט דער אָפיציערען־קאָרפּוס, לעגיאָניסטען, סאָקאָלצעס און אַנדערע.

אַזוי איז דער צוג אָנגעקומען צום מיליטערישען בית־עולם אויף ראָסע און די טרומנע פון דער מו־טער צוזאַמען מיטען האַרץ פון זוהן ווערען אַריינ־געטראָגען אין מאַוזאָלעאום. דאָרט ווערט געלעזט קרענץ פון מלוכה־פּרעזידענט פון דער פאַמיליע, פון גענ. רידז־שמיגלי, אויפשטענדיגע פון 1863 א.א.

דאַן האַלט דער מלוכה־פּרעזידענט מאָשטשיצקי זיין טרויער־רעדע, נאָכדעם דערהערען זיך סיגנאַלען וואָס איז א צייכען פון א 3 מינוטיגער שטילקייט. די אַרטילעריע גיט אָפּ 101 שאָסען און דער אָרקעס־טער שפּילט דעם נאַציאָנאַלען הימן און די „ערשטע בריגאַדע״.

די פייערליכקייטען האָבען זיך געענדיגט דריי פירטעל ניין און ס׳זענען ווידער אָפּגעגעבען געוואָ־רען 101 שאָסען.

אין וואַרשא

וואַרשא, 12 (טעלעפאָניש)

היינט זענען פאָרגעקומען גראַנדיעזע טרויער־פייערליכקייטען אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ערש־טער יאָהרצייט פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

די שטאָט איז געווען דעקאָרירט מיט שוואַרצען קרעפּ, די שויפענסטער בעפּוצט מיט די פּאָרטרעטען פון מאַרשאַל איינגעהילט אין שוואַרצען.

אינדערפריה זענען פאָרגעקומען גאָטעסדינסטען אין די גאָטעסהייזער פון אַלע אמונות, פון מאָמענט ווען דאָס האַרץ פון מאַרשאַל איז געקומען צו קבורה אין ווילנא, האָבען זיך דערהערט פאַבריקס־סירענעס און קלאַנגען פון די קירכען־גלאָקען. דער ראָד און פוס־פּערקעהר אויף די גאַסען האָט זיך אינטאַנציען אָפּגעשטעלט און די דורכגעהער האָבען פּערעהרט דעם אָנדענק פון מאַרשאַל מיט ענטבלויזטע קעפּ דורך 3 מינוט שטילשווייגען.

די יודישע בעפעלקערונג האָט גענומען א שטאַר־קען אַנטייל אין די טרויער־פייערליכקייטען. אין אַלע שוהלען, שטיבלעך, און בתי מדרשים זענען פאָרגע־קומען הזכרות און מ׳האָט געזאָגט תהלים בצבור. מטיפים האָבען גערעדט וועגען דער שמערצליכער יאָהרצייט.

אין דער גרויסער סינאַגאָגע אויף טלאָמאַצקע האָט געהאַלטען א ריהרענדע רעדע פּראָפ. שאָר.

אין נאָזשיק׳ס שוהל איז פאָרגעקומען א תפילה פאַר די יודישע זעלנער פון וואַרשאַווער גאַרניזאָן, ס׳זענען אַנוועזענד געווען פאָרשטעהער פון דער מי־ליטער־מאַכט, פון דער קהלה, ראַבינאַט א. אַ. וו.

אין לאַנד און אויסלאַנד

וואַרשא, 12 (טעלעפאָניש)

פון גאַנצען לאַנד מעלדעט מען וועגען אימפּאָ־זאַנטע טרויער־פייערליכקייטען אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ערשטער יאָהרצייט פון גרויסען מאַרשאַל.

אויך אין אַלע אויסלענדישע פּלאַצובקעס וואו ס׳וואוינען פּאָלאַקען זענען פאָרגעקומען טרויער־פייערליכקייטען.

טאָג-טעגליך

אָפּערטע פון „קוריער וואַרשאַווסקי״

... „קוריער וואַרשאַווסקי״ איז דער אָרגאַן ... אַלטער ענדעציע — אויב מ׳קען זי אַזוי ... — פון דער פאַר־מלחמה׳דיגער. די היינטיגע ... „אָוגאַראַווע״, זיי זענען שונאים ... אַרויסטרעטונגען פון די יונגע און ... פסחר׳דיגער אונרוהיגער שטימונג, זיי זענען ... מער׳ע אַנטיסעמיטען, אָבער זיי וועלען די־... אויסראָטען מיט לעגאַלע מיטלען אָהן עקס־... פּאַטראָמען און געשלעגען.

... נאָך די פייערליכקייטען פון 12 מאַי ... דער רעדאַקטאָר אָנגאָן פון די אַלטע ענדעקעס ... מיט אַן אָפּערטע צו... דאָס ווערט ... ליטעראַריקעל נישט געזאָגט.

... מחבר זאָגט דאָרט, אַז נאָכ׳ן טויט פון מאַר־... פּילסודסקי איז געקומען אַן אויפּטרייסלונג ... צוזאַמענשטעלונג פון די פּאָליטישע בע־... אין לאַנד און א פּליז אין דער עקאָנאָמיע. ... נאָך מעהר פערשאַפט דעם מחבר זאָרג ... וואָס שאַפט זיך אין פּוילען א פראָנט פון ... עלעמענטען און דעריבער דאַרף מען זעהן ... די עלעמענטען פון אָרדנונג און ... אין די שאַפענדע כוחות פון לאַנד.

... מחבר וויזט ווייטער אָן, אַז אין דער ... פּאָליטיק איז פּוילען איצט אויסגעשטעלט ... גרויסע געפאַהרען און מאַקע מצד דייטש־... וועלכע וועט קודם כל ברענגען אָרדנונג ביי ... מערב־גרענעציען און דאַן וועט זי זיך גלייך ... אויף מזרח, וואו דייטשלאַנד וועט שוין זוך־... טעריטאָריאַלע עקספּאַנסיעס ביי דער ... אַקציע וועט פּוילן זיין אין דעם מיטעלפּונקט ... און קאַמף גאָר אין דער נאָהענטסטער ... פּוילען, ווי דער מחבר מיינט, זיך מוזען ...: אָדער געהן מיט דייטשלאַנד געגען רוס־... אָדער מיט רוסלאַנד געגען דייטשלאַנד, אָדער ... בלייבען אַליין און פערטיידיגען די נייטראַלי־...

... „קוריער וואַרשאַווסקי״ איז פאַר דער דרי־... שטעלונג, אָבער דערצו מיינט ער מוז דאָס פאָלק ... קאָנסאָלידירט, די איצטיגע רייסענישען קען ... נישט ברענגען נאָך מעהר ווען ס׳שטאַרקט ... בשותפות׳דיגער פראָנט פון לינקס.

... מחבר מאַכט דעריבער א קאָנקרעטע אָפּער־... די אַלטע ענדעקעס זאָלען קומען צו א הסכם ... שאַפענדע כוחות אין לאַנד, וועמען זי ... אין זיך זעהר ליכט אַנצושטויסען.

פּלוצלינג נפטר געוואָרען דער טשענסטאָכאָווער רב ר׳ נחום אש ז״ל

טשענסטאָכאָוו. 12. (יט״א טעלעפאָניש)

אין עלטער פון 75 יאָהר, איז היינט 8 אוועגד פּלוצים נפטר געוואָרען דער טשענסטאָכאָ־ווער רב הרב נחום אַש. ביי טאָג האָט ער נאָך גע־האַלטען א רעדע אין דער שוהל. דעם כסא הרבנות האָט דער נפטר פערנומען זייט 43 יאָהר אין טשענסטאָכאָוו.

די לעצטע צייט האָט ער אַרויסגעגעבען ? בראשור אין דער פּוילישער שפּראַך וועגען דער שחיטה־גזרה, וועלכע האָט אין די סיים־קרייזען גע־מאַכט א שטאַרקען רושם.

די ידיעה פון דער פטירה, האָט אין די טשענסטאָכאָווער יודישע קרייזען געמאַכט א שווע־רען איינדרוק.

גרויסע קאַמפּאַניע געגען אַנטיסעמיטיזם

הויבּט אָן די ליגע פאַר מענשען-רעכט

וואַרשא, 12 (טעלעפאָניש)

די ליגע צו פערטיידיגען די רעכט פון מענ־שען האָט אויף איהר לעצטער זיצונג בעשלאָסען אָנצוהויבען א גרויסע קאַמפּאַניע געגען אַנטי־סעמיטיזם. די קאַמפּאַניע זאָל געפיהרט ווערען דורך פערזאַמלונגען, מיטינגען, בראָשורען א.א.וו.

דער ערשטער גרויסער מיטינג פון דער ליגע וועט פאָרקומען קומענדיגען זונטאָג. ס׳וועלען אַרויסטרעטען געוו. דעפּ. באַרליצקי, פּראָפ. טשער־נאָווסקי און פרוי ווייכערט־טימאַנאָווסקא.

קאַטאַסטראָפע אויף אַן אַקאַדעמיע

120 כאָריסטקעס אַראָפּגעפאַלען פון דער סצענע

וואַרשא, 12 (טעלעפאָניש)

היינט 1 זייגער בייטאָג איז אין גרויסען טעאַטער פאָרגעקומען אַן אַקאַדעמיע פון די מלוכה־בעאַמטע. אויף דער אַקאַדעמיע איז צווישען אַנ־דערע אויך אַרויסגעטרעטען א כאָר פון 120 מייד־לעך, וועלכע זענען געשטאַנען אויף א פּאָדיום פון 2 מעטער הויך. פּלוצלינג האָט זיך דער פּאָדיום איינגעריסען און די מיידלעך זענען אַראָפּגעפאַלען פונ׳ם פּאָדיום. ס׳איז געוואָרען א גרויסע מהומה. ס׳זענען אַרויסגערופען געוואָרען 3 קאַרעטקעס פון דער פּאַגאָטאָוויע. צום גליק איז נישט געקומען צו קיין ערנסט אומגליק. עטליכע פון די כאָריסטקעס זענען פערוואונדעט געוואָרען.

ערמאָרדעט אויף א בעסטיאַלישען אופן

א יודישע פאַמיליע הינטער לעמבערג

לעמבערג, 12 (טעלעפאָניש)

אין דאָרף סאָסגאָווע הינטער לעמבערג, איז היינט אויסגעפיהרט געוואָרען א שרעקליכער רויב־מאָרד איבער א יודישער פאַמיליע. אין דעם דאָזיגען דאָרף האַלט א געוועלב דער סוחר אייזיק קאַפּעלשטיין. נעכטען ביינאַכט זענען באַנדיטען אַריין אין דער וואוינונג פון קאַפּעלשטיין, ערמאָר־דעט איהם, זיין פרוי און א 12־יעהריג יונגעל. די טויטע קערפּערס האָבען די באַנדיטען אַרויס געשלעפּט אויפ׳ן הויף. זיי האָבען אויסגערויבט די וואוינונג און דאָס געוועלב און זענען געלם ... געוואָרען.

אונזער וואָרט

ליגע פאַר מענשען-רעכט

... ענדליך האָט זי זיך אָנגערופען.

מיר מיינען דאָ די ליגע פאַר מענשען־רעכט, די פעראייניגונג פון די בעסערע און אידעאַלערע אין אונזער געזעלשאַפט, וועלכע האָט אויפגעשריבען אויף איהר פאָהן דעם אמת׳ן „צער בעלי חיים״.

מיר האָבען געוואוסט, אַז די ליגע פאַר מענשען־רעכט אין פּוילען עקזיסטירט און דעריבער האָבען מיר זיך שטענדיג געוואונדערט פאַרוואָס דערהויבט זי נישט איהר שטים ווען אין לאַנד געהט שוין זייט א לאַנגע צייט א שטורם־כוואַליע פון אַנטיסעמי־טיזם, וועלכע פערפּליצט שטעט, שטעטלעך און דערפער. מיר האָבען זיך געוואונדערט, פאַרוואָס האָט די ליגע אין פּוילען געשוויגען ווען די אַנטי־סעמיטישע פערפּלייצונג האָט שוין אָנגעמאַכט חור־בונות צווישען די מיטמענשען. ווען מיר האַלטען שוין נאָך פּשיטיק, אָדזשעוואָל, קוויף און ווי די אַלע שטעטלעך זאָלען נישט הייסען. ווען מיר האַל־טען שוין, נאָך די פּאָמפּעס און פּעטאַרדעס מיט מענשליכע קרבנות.

די סיבות פון דעם דאָזיגען שווייגען ביז איצט זענען אונז נישט בעקאַנט. נאָר אָט האָט זיך די ליגע אָנגערופען. מיר לייענען, אַז די ליגע האָט אָפּגעהאַל־טען א זיצונג, אויף וועלכער ס׳איז בעשלאָסען גע־וואָרען אָנצוהויבען א גרויסע קאַמפּאַניע געגען אַנ־טיסעמיטיזם אין פּוילען. די קאַמפּאַניע זאָל גע־פיהרט ווערען מיט אַלע מעגליכע אויפקלערונגס־מיטלען. מיר זענען איבערצייגט, אַז אַזאַ קאַמפּאַניע פון די בעסטע פּאָליאַקען וועט האָבען דעם געהערי־גען ערפאָלג. דער פּראָטעסט פון די פּראָמינענטע וויסענשאַפטס־לייט, פּאָליטישע און געזעלשאַפטליכע טוער צוזאַמען מיט דער אויפקלערונג צווישען פער־פיהרטע מאַסען וועט מוזען ברענגען די געווינשטע רעזולטאַטען. די פּוילישע פערפיהרטע מאַסען וואָס האָבען נישט געהאַט קיין ענטפער אויף די העצעס און נידערטרעכטיגע געמיינהייטען פון דער אַנטי־סעמיטישער פּרעסע בנוגע יודען וועלען איצט פון פּאָלאַקען דאַרפען בעקומען דעם געהעריגען ענט־פער און די ענטשפּרעכענדע אויפקלערונגען, די פער־זאַמלונגען און מיטינגען וועלען צונויפפיהרען די פּוילישע מאַסען מיט די פּוילישע קולטור־טרעגער, וועלכע וועלען דאַרפען אויפווייזען די צילען פון דער אונזיניגער און גלייכצייטיג אונערטרעגליכער אַנטי־סעמיטישער העצע.

זאָלען מיר האָפען, אַז דער בעשלוס פון דער ליגע פאַר מענשען־רעכט וועט נישט בלייבען נאָר אויפ׳ן פּאַ־פּיר נאָר וועט אָננעמען קאָנקרעטע פאָרמען.

ב.

פעלקער-ליגע האט אפגעלעגט דאס בעטראכטען די אביסינישע פראגע

זשענעווע, 12 (ספ. טעל.)

דער ראַט פֿון דער פֿעלקער-ליגע איז זיך צונויפֿגעקומען אויף אַ פֿערטרויליכער זיצונג, אויף וועלכער דער גענעראַל-סעקרעטאַר אַווענאָל האָט מיטגעטיילט די מיטגלידער פֿון ראַט, אַז באַראָן אַלאָיזי האָט איהם איבערגעגעבען די אינסטרוקציעס פֿון דער איטאַליענישער רעגירונג, אַז די איטאַליענישע דעלעגאַציע זאָל פֿערלאָזען זשענעווע.

דאַן איז פֿאָרגעקומען אַן אָפֿענע זיצונג מיט דעם איינציגען פּונקט פֿון דער טאָג-אָרדנונג: איטאַליעניש-אַביסינישער קאָנפֿליקט.

מיניסטער אידען האָט פֿאָרגעלעגט פֿאָלגענדע רעזאָלוציע:

„דער פֿעלקער-ליגע-ראַט דערמאָהנט, אַז פֿון 3 אָקטאָבער 1935 זענען אין די ראַהמען פֿון דער פֿעלקער-ליגע אָנגענומען געוואָרען בעשלוסען אין דעם איטאַליעניש-אַביסינישען קאָנפֿליקט. האַלטענדיג, אַז ס'איז נויטיג אַ טערמין, כדי די מיטגלידער פֿון ראַט זאָלען קענען בעטראַכטען די לאַגע, וואָס ס'איז געשאַפֿען געוואָרען צוליב די ערנסטע בעשלוסען פֿון דער איטאַליענישער רעגירונג אין דער אַביסינישער פֿראַגע — ווערט דער ענין אָפּגעלעגט ביזן 15 יוני, דערביי דאַרפֿען נישט געענדערט ווערען די פֿעראָרדנונגען, וועלכע זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען דורך די מיטגלידער פֿון דער פֿעלקער-ליגע."

נאָכן אַדורכלייענען די רעזאָלוציע האָט גענומען אַ וואָרט דער אַביסינישער דעלעגאַט, וועלכער האָט דערקלערט, אַז אַביסיניען וועט ווייטער פֿערטיידיגען איהר אונאָפּהענגיגקייט און פֿערלאַנגט צו פֿעראורטיילען איטאַליען אַלס אָנפֿאַלער.

די פֿאָרשטעהער פֿון טשילי און עקוואַדאָר האָבען זיך אַרויסגעזאָגט געגען ווייטער אָנווענדען די סאַנקציעס.

די רעזאָלוציע איז אָנגענומען געוואָרען

לאָנדאָן, 12 (ספ. טעל.)

„רויטער" מעלדעט פֿון רוים: די פּאָליטישע קרייזען ערקלעהרען, אַז דאָס פֿערלאָזען פֿון דער איטאַליענישער דעלעגאַציע די זיצונג פֿון דער פֿעלקער-ליגע הייסט נישט, אַז איטאַליען ציהט זיך צוריק פֿון דער ליגע, נאָר אַ וואָרנונג, פֿאַר דער ליגע, אַז זי זאָל אויפֿהערען די אַנטי-איטאַליענישע פּאָליטיק.

לאָנדאָן, 12 (ספ. טעל.)

19 מיטגלידער פֿון דער רעגירונגס-מעהרהייט אין פּאַרלאַמענט האָבען געכטען אַריינגעטראַגען אַ פֿאָרשלאַג צום פּאַרלאַמענט-פּרעזידיום, אין וועלכען ס'ווערט פֿערלאַנגט, אַז די סאַנקציעס געגען איטאַליען זאָלען ווייטער איינגעהאַלטען ווערען.

צוליב די קלאַנגען, אַז דער נעגוס זאָל קומען קיין לאָנדאָן, שרייבט „ניוז-כראָניקל", אַז זיין וויזיט אין לאָנדאָן איז נישט געוואונשען, ווי אויך נישט אין זשענעווע.

די טעטיגקייט פון לעאן בלום

ווסגען שאפען די סאציאליסטישע רעגירונג

פּאַריז, 12 (ספּ. טעל.)

לעאָן בלום איז איצט פֿערנומען מיט'ן אויספֿיהרען די אויפֿטראַגען, וועלכע ער האָט בעקומען דורך דעם סאָציאַליסטישען ביוראָ. בלום האָט נעכטען איבערגעשיקט אַ רייהע בריף צו פֿערשידענע ריכטונגען, וואָס געהען צריין אין „פֿאָלקס-פֿראָנט". וועגען זייער אַנטייל אין דער רעגירונג. אַ בעזונדער געוויכט לעגט בלום אויף דער צוזאַמענאַרבייט מיט די קאָמוניסטען. אין זיין בריף צום פֿאָרזיצער פֿון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי טהאָרעס, שטרייכט בלום אונטער די נויטיגקייט, אַז אין דער קומענדיגער רעגירונג זאָלען אַנטיילנעהמען אַלע ריכטונגען פֿון „פֿאָלקס-פֿראָנט". דאָס פֿעהלען פֿון וועלכער ס'איז ריכטונג, וואָלט אויפֿגענומען געוואָרען דורך דער עפֿענטליכער מיינונג אַלס ערשיינונג פֿון נישט-איינינקייט.

דער אַפּעל פֿון בלומען צו די קאָמוניסטען ווי אויך צו די סאָציאַליסטישע פּראָפֿעסיאָנעלע פֿעראיינען, וועט אָבער נישט האָבען קיין ערפֿאָלג. די פּראָפֿעסיאָנעלע פֿעראיינען זאָגען זיך אָפּ אריינצוגעהן אין דער רעגירונג, צוזאָגענדיג מיטצואַרבייטען מיט דער רעגירונג פֿון „פֿאָלקס-פֿראָנט".

אויך די קאָמוניסטען זאָגען צו צו שטיצען די רעגירונג, נישט וועלענדיג אַנטיילנעהמען אין איהר.

ראקארנע מלוכות וועלען וואר... טען אויפ'ן דייטשען ענטפער

זשענעווע, 12 (ספּ. טעל.)

די פֿאָרשטעהער פֿון די לאָקאַרנער מלוכות (אַ חוץ איטאַליען) האָבען היינט אָפּגעהאַלטען בעראַטונג אין דער וואַהלונג פֿון פֿאַל באַנ... ס'איז פֿערעפֿענטליכט געוואָרען פֿאָלגענדער קאָמוניקאַט וועגען דער זיצונג: „די פֿאָרשטעהער פֿון פֿראַנקרייך, ענגלאַנד און בעלגיען האָבען פֿעסטגעשטעלט, אַז די אויפֿגאַבע פֿון ענגלישען פֿראַ... שטעהער אויפֿצוקלעהרען עטליכע פּונקטען פֿון ... טשען מעמאָראַנדום זענען נישט פֿערענדיגט געוואָרען און דעריבער איז דער ענדגילטיגער בעשלוס אָפּגעלעגט געוואָרען אויף דער שפּעטערדיגער ... צונג, האַלטענדיג, אַז גלייך ווי ס'וועט דערהאַלטען ווערען דער דייטשער ענטפֿער, דאַרפֿען זיך די לאָקאַרנער מלוכות ווידער צונויפֿקומען

אפקלאנגען פון די לעמבערגער געשעהענישען

דימיסיע פון הויכע בעאמטע

לעמבערג, 12 (טעלעפֿאָניש)

אין צוזאַמענהאַנג מיט די לעצטע געשעהנישען אין לעמבערג זענען אוועק פֿון זייערע אַמטען דער שעף פֿון דער זיכערהייטס-אָפּטייל ביי דער וואָיעוואָדזשאַפֿט סטאַמבאָר און דער ... ראָסטאַ ראַטאַשעווימש.

דעם ה' מארקוס שאפראנאוויטש און פאמיליע

צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זייער אינטערגעסליכען זוהן

נאטאן נ"ע

דריקט אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל

פירמע א. מ. ווארשאווסקי און זיהן.

קרן קימת לישראל
בלודז.

היינט מיטוואך, דעם 13/5 אווענד 8.30

פילהארמאניע-זאל
נארוטאוויטשא 20.

גרויסע פאלקס-פערזאמלונג

געווידמעט די לעצטע געשעהענישען אין ארץ-ישראל

מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען די ה"ה:

פראפ. ד"ר מ. לאזארזאהן (דעלעגירטער פון הויפט-דירעקטאריום פון קרן קימת אין ירושלים).

ד"ר א. ראזענבלאט, דיר. ש. בערענהאלץ, ד"ר א. מארמאקאווער א. א.

בילעטען צו בעקומען אין ביורא פון קרן קימת (שרודמיעסקא 29) ביז מיטאג און נאכמ. ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער חשוב'ן פערוואלטונגס-מיטגליד

שלמה מיצענמאכער

צוליב'ן טויט פון זיין

פאטער נ"ע

המקום ינחם אותך בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

די פערוואלטונג פון בעקער-צעך אין לאדז.

דער ראבינאט ווארענט די יודישע צבים נישט צו קויפען היין שום פייש ביי

פישל קארמאנסקי,

וועלכער קוילעט אליין די קעלבער.

די געקוילעטע קעלבער זענען נבלה וטרפה!

לעבענס-פערזיכערונגס-פאליסן

אינלענדישע און אויסלענדישע, אפילו פון גאנץ לאנג נישט געצאהלטע, קענען אויך האבען א געוויסען ווערט, אויב איהר ווילט זיך ווענדען

Łódź Piotrkowska 145, m. 5a

פערזענליך פון 4 ביז 7 נאכמ.

בעקאנטמאכונג

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז פון היינט אן ווערט ארויסגעגעבען

מיטאגען מיט געפליגל נור 1.25 זל.

ווי אויך מילכיגע

פרישטיקען און אווענדברויטען

פון 5 גראשען נור 1 זל.

„Bar Europejski"

שרודמיעסקא 4

אינהאבער: י. לעווי.

גרעדענקט, שטשעשליווי ביי

א גרויסער אויסוואהל פון אריגינעלע ביליגער און טאמאשאווער סחורות

אויף אנציגער און פאלטענס

פון די בעסטע קוואליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערציינט אייך!

R. Szczęśliwy

לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5

טעל. 156-09.

געדענקט פראנט II שטאק.

וואל-וואלוטשקעס אין א גרויסע אויסוואהל ווי אויך פערש. גארן און זייד צו האנד-ארבייט

הורט און דעטייל עמפפעהלט

וואל

I. L. KOHN, Nowomiejska 5 TEL. 207-24

ד"ר יעקב האנדזעל

ארדינירט אין דער צייט פון זומער אין קוראָרט

IWONICZ

willa „Mały Orzeł"

Dr.

Wajnberg

צוריקגעקעהרט

ספעציאליסט פאר לונגען, הארץ און טשלערעז קראנקהייטען

פיעטריקאווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אוו.

FABRYKA NAPOI GAZOWYCH

R. Frydwald

Piłsudskiego 69, tel. 190-48

עמפפעהלט

סאדעוואסער = לעמאנאד

וואס ווערט אפגעשיקט פינקטליך אהיים

בעשטעלונגען ווערען אנגענומען א גאנצען טאג.

Dr. J. Herszfinkiel

ספעציאליסט פאר מינדער-קראנקהייטען

נעמט אן אין דער לעטשניצע „פאמאץ" (אלעקסאנדראווסקא 1)

און ביי זיך אינדערהיים

זשעלאזנא 8a, טעל. 87-111.

Dr. med.

M. TAUBENHAUS

צוריקגעקעהרט

ספעציאליסט

פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט

זגערזשער 11, טעלעפאן 246-09

נעמט אן פון 8-9 פריה און פון 4-8 אוו.

ד"ר העללער

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער - שוואכקייט

טראוגוטא 8, טעל. ...89

נעמט אן פון 8-11 און פון 4-8

זונטאג פון 10-2 מיטאג.

פאר פרויען - א ספעציעלער ווארטע...

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Doktór

M. Kalisz

אוניווערזיטעט אין ראסטאק

צאהן-ארצט

סטאמאטאלאגישע כירורגיע

פיעראצקיעגא 7 (עוואנגעליצקא)

טעל. 108-26

נעמט אן פון 3-7 נאכמ.

Dr. E. Ekkert

ספעציאליסט פאר ווענערישע און הויט-קראנקהייטען

וואוינט יעצט אויף

Pierackiego 5

(עוואנגעליצקא)

נעמט אן פון 12-1 און פון 5.30-8 אוו.

Dr. med.

GUSTAW KOHN

געוועזענער אסיסטענט פון דעם גינעקאלאגישען קליניק אין פאריז.

ספעצ. פאר פרויען - קראנקהייטען און שוואנגערשאפט)

ספעצ. פון הייליגען אונפרוכטבארקייט.

נעהמט אן אין לאדז

פילסודסקיעגא 51, טעל. 170-03

נעהמט אן פון 8-10 און פון 4-8 אווענט

אויערען, נאז און האלז און לונגען-קליניק

Dr. פון בעטען מיט

Z. Rakowski

פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81

נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועס אפעראציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאטאר-רישעס פון 9-2 און פון 4-8 אווענט.

ביי דער קליניק ... קעטיג

א רענטגען-קאבינעט

פאר דורכלייכטונגען און אלערליי פאטאגראפיעס

Dr. med.

...GERSZTAJN

ספעציאליסט פאר אויגען קראנקהייטען

Traugutta 12, tel. 175-10

נעהמט אן פון 11-2 און פון 5 ביז 8.30

אונבעמיטעלטע — לעטשניצע פרייזען

Dr. med

J. Nadel

ספעצ'אליסט פון אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

אבדזשעיא 4, טעל. 228-20.

נעמט אן פון 10-12 און פון 5-7 אוו.

Dr. med. Niewiażski

ספעציאליסט פאר טריפער, סיפיליס און הויט - קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער - שוואכע

אבדזשעיא 5, טעל. 159-40

פראנט, 1טער שטאק

נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אווענט

זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג.

ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען

Lekarz Dentysta

Jakób Botwinik

נעמט אן טעגליך פון 10 ביז 3 נאכמ. אין דער לעטשניצע „פאמאץ" רוג זגערשער און לימאנאווסקיעגא 1, טעל. 101-29 און פון 4-10 אווענד אויף נארוטא-וויטשא 13. --::-- צוגענגליכע פרייזען.

פאר ארבייטסלאזע — הנחה.

פאר פייער און גנבות!

קאנט איהר אייך אסעקורירען אויף זעהר גינסטיגע בעדינגונגען.

קלינגט אן ביטע טעלעפ. 203-94

...טעראָר־אַקציע פון די אַראַבער האָט זיך נעכטן פערשאַרפט

פעקעל דינאַמיט אויף די רעלסן צווישן ירושלים און תל־אביב. — אונטערצינדונגען און באָמבעס. — זיצונג פון דער ענגלישער רעגירונג וועגן דער לאַגע. — אַראַבער העצן אויך אין אַנדערע לענדער

...יילי העראַלד״ באַשולדיגט איטאַליען אין אויפהעצן אַראַבער געגן ענגלאַנד און יודן

ירושלים, 12 (יט״א טעלעגראַפיש)
...י טעראָר־אַקציע פון די אַראַבער האָט זיך ...פערשאַרפט. היינט איז אויף די באַהן־רעלסן ...צווישן ירושלים און תל־אביב געפונען געוואָרן ...פעקעל דינאַמיט. צום גליק האָט דאָס פעקעל בע־...מערקט דער קאָנדוקטאָר און אַזוי ארום ...פארמיטן אַ קאַטאַסטראָפע.
...אויף דער גרעניץ פון תל־אביב און מחנה ...האָבן זיך אַראַבישע טעראָריסטן אריינגע־...אין אַ יודיש הויז, עס דעמאָלירט און אונטער־...צונדן. פאָליציי האָט דאָס פייער איינגעלאָשן.
...אַ יודישער אויטאָבוס וואָס קורסירט פון תל־... איז אין בית־יגן באַפאַלן געוואָרן. אַראַ־...ישע טעראָריסטן האָבן געוואָרפן אַ באָמבע. ...גליק האָט זי אויפגעריסן שוין נאָכדעם, ווי ...דער אויטאָבוס איז שוין געהאַט אדורכגעפאָהרן. ...צווייטער יודישער אויטאָבוס איז באַפאַלן געוואָרן נישט ווייט פון לוד. די אַנפאַלער האָבן ...געשאָסן די שויבן. קיינער האָט נישט געליטן.

ירושלים, 12 (יט״א טעלעגראַפיש)
...נעכטן אָוונט האָבן אַראַבישע טעראָריסטן ...געוואָרפן אַ באָמבע אויף דער פאָליציי־סטאַנציע אין ...יפו. קיינער האָט נישט געליטן. דריי פערדעכטיגע ...זענען אַרעסטירט געוואָרן.

ירושלים, 12 (יט״א טעלעגראַפיש)
...פון טבריה טיילט מען מיט, אַז די לאַגע פון ...די אָרטיגע יודען איז אַ זעהר געשפּאַנטע צוליב ...די אונאויפהערליכער העצע פון די אַראַבער.

ירושלים, 12 (יט״א טעלעגראַפיש)
...די אַראַבישע שטרייק־העצער באַמיהען זיך ...נאָר צו שטערן דעם פריוואַטן באַהן־פער־...קעהר, נאָר אויך די פערבינדונגען פון ענגלישע ...אין פערשידענע ערטער פון לאַנד.

ירושלים, 12 (יט״א טעלעגראַפיש)
...נעכטן זענען איבערגעשניטן געוואָרן די ...טעלעפאָן־פערבינדונגען צווישן ירושלים — לוד ...יפה, די מיליטער־מאַכט האָט צוריקגעשטעלט ...די פערבינדונגען.

ירושלים, 12 (יט״א טעלעגראַפיש)
...די באַהן־דירעקציע האָט אָנגעשטעלט דאָס קור־...סירן פון פראַכט־צוגען ביינאַכט. איידער די צוגען ...ווערן ארויסגעשיקט, ווערן קאָנטראָלירט די ...ליניעס.

ירושלים, 12 (יט״א טעלעגראַפיש)
...אין הסכם מיט׳ן באַשלוס פון אַראַבישן נאַ־...ציאָנאַל־ראַט, זענען היינט אַרויסגעפאָהרן שליחים ...קיין עגיפטן, סיריען, איראַק און מאַראָקאָ. די ...שליחים פאָהרן ארויס מיט דער אויפגאַבע צו אָרגאַ־...ניזירן אַנטי־יודישע און אַנטי־בריטישע אַקציע, ...און איינאָרדענען דעמאָנסטראַציעס לטובת די אַראַ־...בישע פאָדערונגען אין ארץ־ישראל.
...דער אַראַבישער נאַציאָנאַל־ראַט וואָרענט די ...רעגירונג, אַז אויב די יודישע עליה וועט נישט אָפּ־...געשטעלט ווערן ביזן 15 מאַי, וועט די אַראַבישע ...אַקציע פערשטאַרקט ווערן.

ירושלים, 12 (יט״א טעלעגראַפיש)
...טראָץ די אַראַבישע דראָהונגען, האָט דער ...הויך־קאָמיסאַר מיטגעטיילט דער יודישער אַגענץ, ...אַז דער שעדיול פאַר׳ן לעצטן האַלבן יאָהר וועט ...באַלד בעשטימט ווערן. די גענויע צאָהל וועט ...באַלד ווערן אין עטליכע טעג אַרום.

לאָנדאָן, 12 (יט״א טעלעגראַפיש)
...דער „טיימס״ שרייבט, אַז אויף אַ זיצונג פון ...מיניסטערן־קאַבינעט, איז בעטראַכט געוואָרן די ...לאַגע אין ארץ־ישראל. ס׳איז באַשלאָסן געוואָרן ...צו פערשטיצן דעם הויך־קאָמיסאַר, אַז די רעגירונג ...זאָל שטיצן די א״י־אַדמיניסטראַציע אַז מ׳ט ...פערשטעלן אָפּהיטן די רוה אין לאַנד.

לאָנדאָן, 12 (ספּ. טעל.)
די ענגלישע רעגירונג האָט נעכטן אָפּגעהאַלטן אַ זיצונג, וועלכע איז געווען געווידמעט דער פראַגע פון אונטערהאַנדלונגען מיט עגיפּטן און וועגן דער לאַגע אין ארץ־ישראל.
בנוגע דער צווייטער פראַגע איז פעסטגע־שטעלט געוואָרן, אַז די לאַגע איז קאָמפּליצירט גע־וואָרן צוליב דעם אַראַבישן אלגעמיינעם שטרייק. די אַראַבישע רעליגיעזע יום־טובים, וואָס דערנעהנ־טערן זיך, קענען געבען אַ געלעגענהייט צו אַ נייעם קאָנפליקט צווישן אַראַבער און יודען. די רעגירונג האָט באַשלאָסן צו טון אַלץ, כדי די אָרד־נונג זאָל דערהאַלטן ווערן. די געהעריגע אינ־סטרוקציעס זענען אַרויסגעשיקט געוואָרן צום ענג־לישן הויך־קאָמיסאַר אין פאַלעסטינאַ.

לאָנדאָן, 12 (יט״א טעלעגראַפיש)
דער היינטיגער „דיילי העראַלד״ ברענגט אַ סענסאַציאָנעלע ידיעה, אַז אין די בלוטיגע געשעהע־נישן אין ארץ־ישראל שטעקט די האַנד פון אי־טאַליען. אין דעם מאָרד פון די 19 יודען אין א״י, זענען שולדיג פרעמדע אַגענטן, הויפּטזעכליך אי־טאַליענישע.
די איטאַליענישע אַגיטאַציע אין פאַלעסטינאַ צווישן די אַראַבער — שרייבט דער „דיילי הע־ראַלד״ ווייטער — האָט געהאַט פאַר אַ ציל אָנצו־מאַכען זאָרגען דער ענגלישער רעגירונג אין איהר מאַנדאַט־לאַנד אין ארץ־ישראל, כדי צוצונעהמען די מעגליכקייט פון ענגלאַנד צו שטערן דעם איטאַל־יענישן מאַרש אין אַביסיניען.
אויף דער זיצונג פון ענגלישן קאַבינעט, ווי עס זענען בעטראַכט געוואָרן די געשעהענישן אין ארץ־ישראל, האָט מען אין דער ווירקליכקייט זיך פערנומען מיט די שוועריגקייטן, וואָס עס מאַכט פאַר ענגלאַנד די איטאַליענישע פראָפּאַגאַנדע אין פאַלעסטינאַ.
די אמת׳ע סבה, וואָס ענגלאַנד האָט געשיקט מיליטערישע פערשטאַרקונגען קיין ארץ־ישראל, גיט אָן דער „דיילי העראַלד״, איז די פערשטאַרקונג פון איטאַליענישן איינפלוס צווישן די אַראַבער. אויף אונטערצודריקן די אַראַבישע אונרוהען האָט די ענגלישע מאַכט געהאַט גענוג כחות אין פאַ־לעסטינאַ. די צייטונג גיט נאָך אָן אַ רייהע פאַקטן פון דער איטאַליענישער פראָפּאַגאַנדע, וועלכע האָט דערפיהרט צו די בלוטיגע מאָרדען פון די אַראַבער איבער יודען, וואָס האָבן געבראַכט 19 יודישע קרבנות. די ענגלישע מאַכט פיהרט אַן אויספאָרשונג ארום דעם דאָזיגן ענין.

זשאַבאָטינסקי פאָדערט אַ יודישע זעלבסטשוץ

פאַריז, 12 (יט״א טעלעגראַפיש)
אויף אַ מיטינג פון נ.צ.אָ. האָט זשאַבאָטינ־סקי געהאַלטן אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט געפאָדערט פון דער רעגירונג צו דערלויבן אַ יודישע זעלבסטשוץ אין ארץ־ישראל.

קרן־היסוד־קאַמפּיין אין דרום־אפריקא

יאָהאַניסבורג, 12 (יט״א טעלעגראַפיש)
דאָ איז פאָרגעקומען די פייערליכע ערעפענונג פון קרן־היסוד־קאַמפּיין אין דרום־אפריקא. דער באַקאַנטער פילאַנטראָפּ ראָסקעל האָט דער ערשטער געשפּענדעט טויזענד פונט.

יאָהאַניסבורג, 12 (יט״א טעלעגר.)
אויפ׳ן קאָנגרעס, וואָס איז דאָ פאָרגעקומען צום אָנהויב פון קרן־היסוד־קאַמפּיין האָט צוגעשיקט אַ באַגריסונג דער וויצע־פּרעמיער און קריגס־מיניסטער סמוטס. אין דער באַגריסונג זאָגט זיך, אַז דער ציוניסטישער אידעאַל גיט אַ לעזונג פון דער יודען־פראַגע: אַ דאַנק דער באַלפור־דעקלאַ־ראַציע האָט ארץ ישראל באַקומען אַ אינטערנאַ־ציאָנאַלע באַרייטונג, אויב די ענטוויקלונג פון דער יודישער אַרבייט אין ארץ ישראל זאָל געהען ווי ביז איצט, וועלען צוגעגרייט ווערן אזעלכע רע־זולטאַטן, אויף וועלכע קיינער האָט זיך נישט גערעכנט.
אויף דעמועלבן באַנקעט האָט פּראָפ. בראָ־דעצקי געמאָלדען, אַז אַ גבֿיר יצחק הכּבֿבֿרג האָט מנדב געווען 10 טויזענד פונט פאַר׳ן העב־ראַישן אוניווערזיטעט אין ירושלים.

לעצטע דעפּעשן

ניו־יאָרק, 12 (טעלעגר. דורך יט״א)
„הדסה״ האָט געשיקט צו דער פרוי העני־ריעטאַ שאָלדט 10 טויזענד דאָלאַר אויף צו גרינדען אָרטאָדאָקסישע קינדער־היימען אונטער׳ן נאָמען „כפר הנוער הדתי״. די קינדער־היימען זאָלען גע־גרינדעט ווערן ביי דער שכונת כפר החסידים.

ניו־יאָרק, 12. (יט״א טעלעגראַפיש)
דער אַמעריקאַנער קאָמיטעט צו שטיצן די יודישע קאָלאָניזאַציע אין בירא־בידזשאַן, האָט איבערגעשיקט קיין מאָסקווע 10 טויזענד דאָלאַר, דאָס געלד איז בעשטימט צו דעקן די איבערוואַנ־דערונגס־קאָסטען פאַר 50 יודישע פאַמיליעס פון פוילען קיין בירא־בידזשאַן.

וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש) אין היינטיגן נומער פון „דזשענניק איסטאַוו״ איז פערעפענטליכט געוואָרען דאָס נייע וועקסעל־ און טשעקען־געזעץ וועלכעס געהט אריין אין קראַפט דעם 1. יולי.

וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש)
אויף שוו. יערסקאַ 11 האָט געוואוינט דער סוחר דוד יאַרבלום. היינט אינדערפריה איז ער נאָכ׳ן אַפּדאַווענען ארויף אויפ׳ן פּירטן שטאָק, איינ געוויקעלט זיך אין אַ טלית און אראָפּגעשפּרונגען, ער איז דערהרג׳עט געוואָרען אויפן אָרט. די סיבה פון זעלבסטמאָרד איז די שווערע מאַטעריעלע לאַגע.

וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש)
אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם וויזיט פון מאַראַ־טשעווסקי ביים מלוכה־פּרעזידענט, גיט מען איבער פון די פּאָליטישע קרייזן, אַז דער וויזיט שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן רעגירונגס־פּלאַן וועגן די היי־יעהריגע עפנטליכע אַרבייטען.
בראש פון די דאָזיגע אַרבייטן זאָל געשטעלט ווערן אַ ספּעציעלער קאָמיסאַריאַט, אַלס אָנפיה־רער פון קאָמיסאַריאַט זאָל בעשטימט ווערן דער געוו. פּרעמיער מאַראַטשעווסקי.

בערלין, 12 (ספּ. טעל.)
דער בעריהמטער קאַפּיטאַן פון די „צעפּעלין״־לופט־שיפן ד״ר עקענער איז געקומען אין אַ קאָנ־פליקט מיט דעם נאַצי־רעזשים. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, האָט די גאַס אין בערלין, וועלכע האָט גע־טראָגן דעם נאָמען פון ד״ר עקענער, בעקומען אַן אַנדערן נאָמען.

ניו־יאָרק, 12 (ספּ. טעל.)
אין עלטער פון 62 יאָהר איז געשטאָרבן דער ריכטער אָטאָ ראָגאַלסקי (אַ יוד). דער ניו־יאָרקער בירגערמייסטער האָט פּעראָרדענט, אַלס צייכען פון טרויער אַראָפּצולאָזען די מלוכה־פאָה־נער ביז דער העלפט מאַשט.

היינטיגע גרויסע פאָלקס־פערזאַמלונג אין פילהאַרמאָניע־זאַל

פּראָפ. מ. לאַזאַרזאָן וועט רעדן וועגן דער לאַגע אין א״י

היינט 8.30 אָוונט קומט פאָר אין פילהאַר־מאָניע־זאַל אַ גרויסע פאָלקס־פערזאַמלונג געווי־מעט דער איצטיגער סיטואַציע אין ארץ־ישראל.
צו דער פערזאַמלונג קומט ספּעציעל דער שליח פון קרן קימת דירעקטאָריום אין ירושלים, ד״ר מתתיהו לאַזאַרזאָן, וועלכער איז מיט אַ פּאָר טעג צוריק געקומען פון ארץ־ישראל און ווייַלט איצט אין פוילען אַלס גאַסט פון דער קרן־קימת־צענט־ראַלע אין וואַרשאַ.
פּראָפ. לאַזאַרזאָן איז אַ באַקאַנטע פּערזענליכ־קייט אין דער ציוניסטישער און וויסנשאַפטס־וועלט. ער האָט געענדיגט די אוניווערזיטעט אין פּעטערבורג אין יאָהר 1910 און נאָכדעם ווי ער האָט זיך ספּעציאַליזירט אויף דעם געביט פון מלוכה־רעכט איז ער אין יאָהר 1916 באַשטימט געוואָרען, אַלס ערשטער יוד, אַלס דאָצענט פון דער אוניווערזיטעט. ער האָט זיך באַקאַנט געמאַכט מיט זיינע ספּעציעלע אַרבייטן אויפ׳ן געביט פון רעכט־טעאָריע און מיט זיין שטודיום איבער די מינדערהייטס־פּראָבלעמען.
אין די צייטן פון דער קערענסקי־רעגירונג איז פּראָפ. לאַזאַרזאָן בעשטימט געוואָרן אַלס סוב־דירעקטאָר פון דעם דעפּאַרטאַמענט פאַר נאַצ. מינדערהייטן. נאָך דער באָלשעוויסטישער איבער־קעהרעניש, קעהרט זיך פּראָפ. לאַזאַרזאָן צוריק קיין לעטלאַנד, וואו ער איז געבוירען געוואָרען, דאָ ווערט ער אויסגעוועהלט אַלס פּראָפעסאָר פון דעם יורידישן פאַקולטעט פון דער ריגער אוניווערזיטעט. דאָ ווערט ער אויך אויסגעוועהלט אין לעטלענדי־שן פּאַרלאַמענט פון דער ליסטע פון דער פּאַרטיי „צעירי ציון״ (התאחדות) און בלייבט דעפּוטאַט אין משך פון 9 יאָהר אין 3 סיימען. פּראָפ. לאַ־זאַרזאָן נעמט די גאַנצע צייט אַן אַקטיוון אַנטייל אין דער ציוניסטישער באַוועגונג און בעטייליגט זיך אין אַלע קאָנגרעסן. ער איז געווען מיטגליד פון אַקציאָנס־קאָמיטעט און פון אַדמיניסטראַטיוון ראַט פון דער יודישער אַגענץ. זייט זיין באַזעצן זיך אין ארץ־ישראל שטעהט פּראָפ. לאַזאַרזאָן בראש פון דער הויך־שול פאַר יוריספּרודענץ און עקאָנאָ־מיק אין תל־אביב.
ד״ר לאַזאַרזאָן, וועלכער איז גוט באַקאַנט מיט אַלע א״י־פּראָבלעמען, און וועלכער איז געווען אַנוועזענד אין לאַנד בעת׳ן אויסברוך פון די לעצטע געשעהענישן, וועט אויף דער היינטיגער פערזאַמ־לונג אין פילהאַרמאָניע, דערפערירען אויספיהרליך וועגן דער איצטיגער לאַגע אין לאַנד און וועגן די אַקטועלסטע פּראָבלעמען פון א״י־אויפבוי.
אין דער אַקאַדעמיע וועלען אויך אַרויסטרעטן מיט רעדעס די ה״ה: ד״ר ראָזענבלאַט, ד״ר טאַרטאַ־קאָווער און דיר. ש. בערענהאָלץ פון וואַרשאַ.

פּראָפ. לאַזאַרזאָן קומט קיין לאָדז היינט 4.40 נאָכמ. מיט דער פאַבריקס־באַהן. אויפ׳ן וואָקזאַל וועלען איהם מקבל פנים זיין די פאָרשטעהער פון קרן־קימת־קאָמיטעט און פון די ציוניסטישע גרו־פּירונגען.

אַלע מוזען ערפילען זייער חוב

לטובת די געליטענע יודען אין פשיטיק

נעכטן אָוונט איז אונטער׳ן פאָרזיץ פון הרב ר׳ שמחה טרייסטמאַן פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער עקזעקוטיווע ביים קאָמיטעט צו העלפן די געליטענע יודען פון פשיטיק און שכנות׳דיגע שטעט־לעך. נאָכדעם ווי עס ווערט בעהערט מיט אויפ־מערקזאַמקייט דער אָנדענק פון מאַרשאַל יוזעף פּיל־סודסקי, גיט הרב טרייסטמאַן אָפּ אַ בעריכט פון דער טעטיגקייט פון קאָמיטעט.
נאָך אַ לאַנגען מיינונגס־אויסטויש, ווערט בע־שלאָסן אָנצופיהרן מיט דער אַקציע נאָך ביז׳ן 1 יוני. נאָך דעם טערמין וועט זיך די עקזעקוטיווע צונויפקומען און די טעטיגקייט פון לאָדזער קאָמיטעט צו העלפן די געליטענע יודען פון פשיטיק און שכנות׳דיגע שטעטלעך וועט ווערן אויפגעלעזט.
צום סוף איז בעשלאָסן געוואָרען צו ווענדען זיך צו אַלע די, וואָס האָבן נאָך ביז איצט נישט ערפילט זייער חוב לגבי די, געליטענע יודען פון פשיטיק, זיי זאָלען זעהן עס צו טון נאָך אין די נאָהענטסטע טעג ביז די אַקציע וועט ווערן געשלאָסן.

אידעאישע דעקלאַראַציע

פון דער נייער פּאַרטיי „סטראָנניצטוואָ דעמאָקראַטיטשנע״

אין פוילען האָט זיך געשאַפן אַ דעמאָקראַ־טישע פּאַרטיי אונטער׳ן נאָמען „סטראָנניצטוואָ דע־מאָקראַטיטשנע״.
די דאָזיגע נייע פּאַרטיי האָט איצט פערעפענט־ליכט איהר אידעאישע דעקלאַראַציע, אין וועלכער ס׳ווערט אָנגעגעבן אַ ווירטשאַפטליכער פּראָגראַם פאַר פוילען אויף דער נאָהענטסטער צוקונפט, ווי־טער ווערט דאָרט געזאָגט, אַז די „סטראָנניצטוואָ דעמאָקראַטיטשנע״ האַלט די איצטיגע קאָנסטרוקציע פון דער פּוילישער רעפּובליק אַלס יסוד וואָס מאַכט מעגליך צום ענטשטעהן פון אַן אָרגאַניזירט פאָלק און געזעלשאַפט און צוזאַמען דערמיט צו דער עק־זיסטענץ פון דער פּוילישער מלוכה מיט אַ דעצידי־רטער ריכטונג און אַ קולטור אידעאָלאָגיע.
דער עיקר אָבער איז, אַז אין דער דע־מאָקראַטישער דעקלאַראַציע ווערט געזאָגט, אַז די נייע פּאַרטיי וועט פערזיכערן אַלע בירגער גלייכע רעכט און גלייכע פערזענליכע פרייהייט, פרייהייט פון איבערצייגונג, וואָס ווערט אויסגעדריקט אין וואָרט און דרוק און אויך פרייהייט פון פעראייניגען און פערזאַמלונגען.

Dr. med. Trepman
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט־קראַנקהייטן.
בעהאַנדלונג פון מענער־שוועכע.
זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 12־234
נעמט אָן פון 8—11 פאַרמ. און פון 6—9 אָוונט

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווואַ 28, טעל. 93־120
ספּעציאַליסט
פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען פון פּסיכאָ - אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָוונט
זונטאָג און חגאות פון 9—1

אין די ראַהמען פון די דעוויזען־פערארדנונגען
14 מאַי—30 מאַי. 290 זל.
קיין רומעניען און טערקיי.
16 מאַי—6 יוני 295 זל. קיין בולגאַריען.
18 מאַי — 10 יוני. 433 זל.
קיין יוגאָסלאַוויען.
די פּרייזען נעהמען אַרום אַלע קאָסטען פון די אויספלוגען.
...יין וויזע אויפ׳ן טעניס־מעטש פוילען—...עסטרייך דעם 11 מאַי אויף 5 טעג און 28 טעג. 75 זל.
אויף דער "Kościuszko„ דורך 7 ימים" 12/6 פון 400 זל.
הנחה־רייזעס קיין זאַקאָפּאַנע
...אויסלאַנד. הנחה־פּעס קיין ענגלאַנד, עסטרייך, טשעכאָסלאָוואַקיי, יוגאָסלאַוויע און אונגאַרן
„אָרביס״ פּעטריקאָווער 18
(מעזוזן) טעל. 249־40.

די שטיינערנע וואנט

פון ד"ר א. קאראלניק

דאס קאָן זיין — מיר זענען שוין צוגעוועהנט און און די „שוועל" פון געפיהל — די גרעניץ וואו עס הערשט שוין אויף וועה צו טון, ווייל דער גאנצער ארגאניזם איז איין־איינציגער שמערץ.— איז שוין דערגרייכט געוואָרען, עפּעס ווירקט דאס מאָל אזוי שארף, אזוי אויפהעטצנד — ווי מיט עטליכע יאָהר צוריק.

און נישט נאר דערפאר וואס אין 1929 איז די צאָהל פון קרבנות געווען א גרעסערע, נאר פשוט, ווייל דעמאָלט איז עס געווען אנ׳איבעראשונג און — א שרעקליכע ענטוישונג. באמת, ראמזיי מאקדאנאלד פּרעמיער, ראמזיי נאָך אין זיין „ריינקייט", נאָך איידער ער האָט פערראטען זיין אייגענע פּארטיי; סידני וועב, אין זיין לאָרד־פּאַספילדישער פּסעוודאָנימישקייט — קאָלאָניאל מיניסטער; יודישע פערטרעטער — ממש היימישע מענשען אין דעם בריטישען קאבינעט; אלע האָפנונגען הויך געשפּאַנט, אלע וועגען אָפען, — און פּלוצלינג, ווי א דונער, ווי אנ׳אורראגאן — א גאנץ געוועהנליכער פּאָגראָם. די אראבער שעכטען — און די בריטישע רעגירונג קוקט אויפעס אָן א זייט און מאכט צו ביידע אויגען.

אָבער דאָס איז געווען אין 1929 — און היינט איז 1936. און פאר די זיבען יאָהר — זיבען מאגערע יאָהרען פון די יודען פון אלע לענדער, א חוץ ארץ ישראל, — האָבען יודען מיט א סך זאכען שלום געמאכט, און דער עיקר — מיטן פעסימיזם. נישטא וואס צו לייקענען: מיר רעדען און שרייבען און מאכען היינט נישט מעהר אזוי ווי מיר פלעגען עס טון מיט זיבען יאָהר צוריק.

אין ניינצעהן ניין־און־צוואנציג האָבען מיר זיך נאָך געקאָנט פערגינען דעם לוקסוס צו קלאַפּען אין טיש. דעמאָלט איז געווען נאך א געוויסע זיכערקייט אין אייראָפּע, דייטשלאנד — נאך ווייטמאריש, עסטעררייך — כמעט סאָציאליסטיש, אין פּוילען — דער פּילסודסקי־פריהלינג, דאָס אמעריקאנישע יודענטום נאָך רייך און מעכטיג, דער פעלקער־בונד נאָך אין פולען בליה — און מיר האָבען נאָך געקאָנט וואַרפען ענגלאנד — דעם זיי פאר די פיס.

היינט איז די לאגע ראדיקאל אנדעריש געוואָרען. דער אייזערנער רינג ארום אונז ווערט אלץ ענגער. דאָס לעבען קאָן נאר צוויי וועגען: פרייער ווילען אדער מאכען. קיין דריטער וועג איז נישטא פאראן. און דאָס מיינט — אין אנדערער פאל — אדער מען קומט מיט די אראבער צו אנ׳איבערייכטיגען און גאנצען אָפּמאך: אט דאָס גיבען מיר אייך, אט דאָס גיט איהר אונז, אויף אזעלכע־און־אזעלכע בעדינגונגען קאָנען מיר אינגאנצען בויען ארץ ישראל; אדער מען רעכענט זיך בכלל נישט מיט זיי און מען נעהמט־ארין דאָס לאנד. פאר דעם ערשטען וועג דארף מען האָבען געדולד, דיפּלאָמאטישע קונסט און א קלאָרען פּראָגראם — פאר דעם צווייטען דארף מען בעזיצען כח.

און עס איז זעהר מעגליך אז ווען נישט ענגלאנד נאָר פראנקרייך וואָלט בעקומען דעם מאנדאט אויף ארץ ישראל וואָלט זי, אויף דעם קלאר־דעפינירטען פראנצויזישען אופן אזוי פארמולירט די דעקלאראציע, אז ער וואָלט גאר נישט מעגליך געווען קיין שום פּלפּול, אָבער מיר האָבען צו טון מיט ענגלאנד און איהר פּרינציפּ איז — קאמפּראָמיס. צוויי מאָל צוויי איז נישט פיער און נישט פינף — נאר פיער און א האַלב. אט אזוי איז די ענגלישע לאגיק, אזוי איז ענגלאנדס חשבון, זי גלויבט נישט אין קלאָרע לאזונגען — זי האָפט שטענדיג — אויף דער צייט, די צייט וועט שוין פון זיך אליין פערענטפערען די דילעמע.

ווייל אָבער די צייט איהר נישט אנטון דעם נחת רוח, אדער ריכטיגער געזאָגט, די צייט איז צו קורץ דערפאר, וואָס האָבען חען די ענגלענדער זיך געטראכט ווען זיי האָבען געגעבען די באלפור דעקלאראציע? זיי האָבען געהאַט: די יודען וועלען זיך נעהמען צייט. זיי האָבען געמיינט: די יודען וועלען עס נישט נעהמען אזוי טראגיש־ערנסט, געוויס — שיבת ציון, יודישער רענעסאנס — דאָס איז זעהר שעהן. חלוצים וועלען קומען, יודישע קולטור וועט געבוים ווערען, א יודישער ישוב וועט אויפוואקסען — לאנגזאם. אין צענדליגער יאָהרען, אפשר מעהר, דערווייל מאכט ענגלאנד א שענעם זשעסט, שפּילט א שעהר נאָבעלען און הויך־דראמאטישען היסטארישען שפּיל. יודען האָבען א געלעגענהייט פאר פּאטאס, און די אראבער — וואָס פערלירען זיי דערביי?

און נישט ענגלאנד, נישט דאָס יודישע פאָלק האָבען געקאָנט פאראויסזעהען אז עס וועט קומען א צייט, ווען ארץ ישראל וועט ווערען מעהר ווי א טעאָרעטישער, קולטורעלער אדער געשיכטליכער פּראָבלעם, נאר א נויטווענדיקייט פון דער שעה. פון דעם מאָמענט וואָס קאָן נאָר נישט אָפּגעליינט ווערען. און די גאנצע ענגלישע אידעע פון קאמפּראָמיס איז צוזאמענגעבראָכען.

ענגלאנד קאָן אָבער נאָר נישט אנדעריש. עס איז פּשוט נישט אין איהר נאטור קלאָר צו פאָרמולירען און זיך אנטשיידען. און זי זוכט אויסגאנג זייטיגע פּיטשעווקעס, א הנחה דא — א צוזאג דארט, אפיסעל מעהר סערטיפיקאטען פאר יודען — און א לעגיסלאטיוו ראט וואָס מוז אין זיין לעצטען סך־הכל פערשליסען פּאלעסטינע פאר יודען. און דער רעזולטאט איז — אלע פּלאנקעטען ארום ווי אויף דעם עולם התוהו אלע זענען אומצופרידען — אראבער, יודען און ענגלענדער אויך.

וואָס וויל ענגלאנד? בויען א שטיינערנע וואנט— כדי צו שיצען דעם ישוב — אדער זיך — אדער אפשר פון ביידע צדדים, דער יודישער און דער אראבישער, זאָלען האָבען וואו צו שלאָגען זיך — קאָפּ אָן וואנט!

דאָס טוט ענגלאנד—אין פּאלעסטינא. נישט נאר אין דער פראגע פון דעם לעגיסלאטיוו ראט נאר אויך אין יעדען פּרט פון דער פּאַלעסטינישער פּאָלי
א שטיינערנע וואנט פון אומצוטרוי און פון א
גאָניזם צווישען די צוויי גרופּען, א שטיינערנע וו
— וואָס פערשפּאַרט די וועגען צו א ברייטער א
פרייער ענטוויקלונג. ווייל א טיפער — און א
א פערדינטער — חשד וואָרצעלט זיך איין; א
איז אָט דער דאָזיגער שמיטה־פּאָגראָם א טייל
ענגלאנדס פּראָגראם?

ענגלאנד איז א גאסט אויף א וויל — אָבער
דען און אראבער ווילען בלייבען, ווילען א היים
זיי, די בעלי־בתים — מוזען מאכען שלום צוו
זיך. שלום — און נישט קיין קאמפּראמיס. אוי
דישען וועג — דעם דרך הישר — און נישט
דעם קרומען, ווייל זייטיגען, ווייל פּרעמדר־כוונה
וועג פון ענגלאנד.

כורש האָט געמוזט עפענען די טויערן פון
ישראל — אָבער כורש האָט נישט געקאָנט
איהר וואנטרייבער. עס איז נישט אין דעם
דער געשיכטע. און זי האָט א זין — א מי
א בעהאַלטענעם — אָבער עס איז שטאַרקער
קלאָרער ווי די „חכמות" פון די בריטישע
— צי זיי הייסען סער הערבערט סאמיועל, צי
ארטור גרענפעל וואוקאָפּ.

לעאָן בלום

עטליכע שטריכען וועגען פיהרער פון דער פראנצויזישער סאציאליסטישער פארטיי

פון י. חאָמסקי

ער אליין האָט זעהר נישט ליב, ווען מען זאָגט עס וועגען איהם, אָבער זיינע נאָהענטע פריינד און מיטאַרבייטער זאָגען עס יאָ: — לעאָן בלום איז א העכערע אינטעליגענץ, ווי זשאן זשאָרעס! — — בלום האָט דאָס זעהר נישט ליב צו הערען און אין דער אמת׳ען איז ער טאַקע מעהר סובטיל און מעהר שכל־מענש און דורכדרינגליכער, ווי זיין רבי און וועגווייזער, דער גרויסער פאָלקס־טריבון זשאַן זשאָרעס. ער האָט נישט דעם מיטרייסענדען אימפּעט פון זשאָרעסען, אָבער ער זעהט קלאָרער די רעדער פון דער מלוכה און זייער קאָמפּליצירטען מעכאניזם. ער האָט בכלל נישט זשאָרעס עפענטליכען אימפּעט, זיין ריזיג וואָרט, וואָס בעפליגעלט מאסען און פערנגט זיי ווי א נבואה, ווי א ליכטיגע וויזיע, אנ׳אנזאג פון א פּלוצלונג אויפגעלייכטערטען הימעל. ער איז בכלל קיין פאָלקס־טריבון נישט. ער איז פיל העכער. א מוח. א מעכטיגער מוח. און ווען ער איז מיט צוויי לעגיסלאטורען צוריק געשלאָגען געוואָרען פון די קאָמוניסטען און איז אין פּאַרלאַמענט נישט אריין, האָט ריימאַן פּואַנקאַרע, זיין געגנער, אויסגעדריקט זיין טיפען בעדויערען: — נישטא מעהר דער שארפזיניגסטער אָפּאָנענט מיינער!

קיין שום זאך האָט אין לעאָן בלומס יונגע יאָהרען נישט פאראויסגעזאָגט, אז איהם וואַרט אזא בריטער פּאָליטישער וועג. ער האָט געענדיגט די בערימטע העכערע נארמאל שול, וועלכע איז נאָך ביז היינט דאָס ערציהונגס־ און בילדונגס־הויז פון דער בעסטער פראנצויזישער יוגענד. ער האָט געענדיגט דעם יורידישען פאקולטעט און האָט אָנגעהויבען פערעפענטליכען ארטיקלען אין דער צייטשריפט „לא רעווי בלאנש".

אָבער אין דער זעלבער צייט איז ער בסדר געשטיגען, געהאַלטען לעקציעס אין דער סאָרבאָנע און אויפן יורידישען פאקולטעט, איז אריין אינם מלוכה ראט, איינע פון די סאמע קאנסערוואטיווסטע אינסטיטוציעס פונם לאנד און איז דאָרט געוואָרען „מעטר דע רעקעט". און אין דערזעלבער צייט איז ער אויך געוואָרען דער טעאטער־קריטיקער פון „מאַטען". מען האָט איהם געטראָפען אויף אלע עלעגאנטע פּרעמיערעס, אין די פּאַריזער סאַלאָנען, אין די ליטעראַרישע קרייזען. און קיינמאָל נישט איך די טעאטער־קוליסען. מען האָט זיך אָנגעהויבען רעכענען מיט זיין מיינונג. מען האָט געוואוסט, אז ער איז שטרענג, אָבער עהרליך און קאמפּעטענט. לעאָן דאָדע איז געווען זיינס א פּריינט. ער האָט געלעבט דאָס לייכטע לעבען פון ליטעראַרישע סאַלאָנגען און פּאַריזער רעדאַקציעס. ביז עס איז פאָרגעקומען עפּעס אוננעהויערעס פאר איהם. ער האָט זיך בעקענט מיט זשאָרעסן, און דער גרויסער פאָלקס־טריבון האָט מיט זיין מעכטיגען אינסטינקט באלד דערפיהלט דעם געוואַלדיגען ווערט, וואָס לעאָן בלום קען האָבען פאר דעם פראנצויזישען סאָציאַליזם. זשאַן זשאָרעס האָט איהם דערנעהנטערט צו זיך, אריינגעפיהרט איהם אין די סאָציאַליסטישע קרייזען, און זשאַן זשאָרעס האָט קיין טעות נישט געהאַט.

עס איז נאָך בסדר דאָ א ריזיגער דיסטאַנס
צווישען די אלע מיליאָנען ארבייטער און אינט
טועלע, וועלכע ער האָט הינטער זיך און
פיהלען די גאנצע העכערקייט פון זיין אינט
און איהם אליין, וועלכער געהט בסדר צום
און גיבט זיך סוף כל סוף נישט צונויף מיטן
ווי אנדערע געווענטע, טומעלדיגע גוט־פרויד
פאָלקס־פיהרער, וועלכע דער פאָלקס־מענש
איבערן פּלייצע. אָבער דאָס פערמינדערט נאָ
זיין אָנזעהען.

און ער האָט אויסגעהאַלטען אין זיינע אי
אָפּער קרעפּטיגע העטר דעם פראנצויזישען סא
ליזם. האָט איהם געפיהלט און דערפיהרט.
שוועריגקייטען און שטורמען פון דרויסען או
אינעווייניג. אָבער זשאַן זשאָרעסעס יורש האָט
געהיטען די ירושה. פון דרויסען האָט די ר
געשטורעמט און פון אינעווייניג האָבען זיינע
טיר־ליום געריסען זיך צו דער מאכט, וועלכע
האָט זיי די לעצטע יאָהרען בסדר אנטגעגען
„קומט מיט!" — אָבער לעאָן בלום האָט
געוואָלט בלויז מיטגעהען. ער האָט געזעהען די
דיגע קאטאסטראָפע פונם סאָציאליזם, דער
כער רעזולטאט אין בעלגיען, דעם פּזיזנות׳דיק
ראש פון ראמזיי מאקדאנאלד און דעם צוזאמ
פונם סאָציאליזם אין דייטשלאנד

האָט ער געדארפט האַנדלען ווי מאָסראָט
— פערפיהרען דעם ארבייטער־קלאס אינע
דיג אויף א רעגירונג אהן מאכט? — די ה
לען האָבען איהם פּאַרגעליגט פּאַרטפעלען.
מאניסטען האָבען ביטער און שארף איהם
פען, אָבער לעאָן בלום האָט בסדר מאנעווריר
זיינע לייט: — ניין און ניין און נישט! —
מערהאַלטען א ראדיקאַלען קאבינעט? —
אָבער בעטייליגען זיך? — נישט! —
מאָל איז די סאָציאליסטישע פארטיי אויפג
ריעמט געוואָרען און עס האָט שוין אין לאנ
זיך אָנגעהויבען א גרייצטקייט און א דעגע
— נאַ, וואָס ווילען די סאָציאליסטען? —
קריטיקירען? — איביג בלייבען אין דער
מאָר אָפּאָזיציע און קיינמאָל נישט נעהמען
מלוכה־רודער אליין אין האַנד? — ביז די
האָט נישט אויסגעהאַלטען. א טייל האָט זיך
שפּאַלטען, מארסעל דעא, אדריען מארקע און
גרויסער פריינד, דער פערשטאָרבענער ר
איז מיט א גאנצער גרופּע אוועק צו דער
פער בלום האָט דאָס אויך אויסגעהאַלטען
וואַרט און זיך סוף כל סוף דערוואַרט.

* * *

און איצט האָט שוין לעאָן בלום „יאָ"
גענומען דער פראנצויזישער סאָציאליזם אי
פעראנטוואָרטליכקייט פאר דער מלוכה. און
דאָך קיין אונטערשיד נישט צו ער אליין
פּרעמיער־מיניסטער צו בלויז אויסערן־מינ
צי פּרעמיער אָהן א פּאָרטפעל, אדער צי
בכלל קיין פּאָרטפעל נישט נעהמען צוליב
ליום — און אפשר אויך יודישע? —
איינס איז זיכער. לעאָן בלום האָט זוגריי
פיהרט דעם פראנצויזישען סאָציאליזם דור
אויסערליכע און אינערליכע שוועריגקייטען
דעם סאַמע געפעהרליכען פּונקט נאָך מאכ
בע קומט צו פּריה און רואינירט א בעוועג
האָט איהם דערפיהרט צו א פראָספּעקט

פיל „איזראַעליטען" שאָקלען זיך אָפּ
בלומען. אָבער אין אמת׳ען איז דאָך גוט
שפּיץ פון די אויפגעלעבטע פאָלקס־מאַס
אין אייראָפּא איז גראָדע דאָ איינער פון
— און ער אליין אָפּט — האָט איינגעהאַ
זיינע הענד דעם פראנצויזישען סאָציאליזם
וועלכען עס קריסטאליזירען זיך אויס אלע
אספּיראַציעס פונם פראנצויזישען פאָלק.

——*——

טענות פון דער פּ.פּ.ס.

וואָס זענען אָנגענומען געוואָרען דורך דעם הויפּט־ראַט פון דער פּאַרטיי

אין וואַרשע איז די טעג פאָרגעקומען א זיצונג פון הויפּט־ראַט פון דער פּ. פּ. ס. אַרומרעדענדיג די בעשלוסען, וואָס זענען אָנגענומען געוואָרען אויף דער זיצונג, פון הויפּט־ראַט, שרייבט ניעדזיאַלקאָווסקי אין נעכטיגען „ראָבאָטניק" פאָלגענדעס:

„דער פּרינציפּיעלער שטאַנדפּונקט פון דער פּוילישער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי זענען די פאָלגענדע הויפּט־טענות, אָדער פּאָסטולאַטען:

1) אנ׳אַרבייטער־פּויערים רעגירונג — אַלס פּראָבלעם פון מאַכט אין דער רעגירונג.

2) אַ פּלאַן־ווירטשאַפט אנשטאט דער קאַפּיטאַליסטישער אַנאַרכיע, וואָס רואינירט דאָס פאָלק.

3) דאָס אַדורכבּרעכען די פאַשיסטישע כוואַליע פון יעדען מין און טיפּ אין נאָמען פון פּאָליטישער פרייהייט, שוץ פון דער קולטור, שוץ פון רעכט און ווירדע פון מענש.

די פּלאַן־ווירטשאַפט פערשטעהען מיר, זעלבסט פערשטענדליך אַלס אַ ווירטשאַפטליכען איבערבוי פון געזעלשאַפטליך־ווירטשאַפטליכען רעזשים און אין קולטורעלען רעזשים פון פּוילען.

דער הויפּט־ראַט — שרייבט ווייטער ניעדזיאַלקאָווסקי — האָט אויך אָנגעוויזען אויף אַ פאָלשטענדיג קלאָהרען אופן דעם וועג און די מעטאָדען פון דער בעוועגונג אין איהר איצטיגער האַנדלונג. דאָס זענען:

„1) די פּוילישע סאָציאַליסטישע פּאַרטיי איז גרייט צו אַנ׳אויפריכטיגער און הונדערט־פּראָצענטיגער, אין יעדער הינזיכט, לויאַלער צוזאַמענאַרבייט מיט דער פּויערים־פּאַרטיי און מיט דער גאַנצער פּויערים־בעוועגונג; די פּוילישע סאָציאַליסטישע בעוועגונג און די פּוילישע פּויערים־בעוועגונג דאָס זענען — אין אונזער איבערצייגונג: די צוויי אָרגאַניזאַציע־צענטרען פון מאַסען־כאַראַקטער, וואָס מאַכען מעגליך דאָס געמיינזאַמע שאַפען אין פּוילען אַנאַמת׳ן ברייטען פראָנט פון אַרבייטער, פּויערים און גייסטיגע אַרבייטער.

2) די פּוילישע סאָציאַליסטישע פּאַרטיי וועט אויך ווייטער צוזאַמענאַרבייטען אין דער ענגסטער און ברידערליכסטער פערשטענדיגונג מיט דער פּראָפעסיאָנעלער קלאַסען־בעוועגונג; אַלע אָהן אויסנאַהם סאָציאַליסטישע פּאַרטייען פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען בלייבען פאַר אונז די נאַטירליכע פערבינדעטע און פריינד.

3) די פּוילישע סאָציאַליסטישע פּאַרטיי איז גרייט אויפצוהאַלטען אויך אויף ווייטער לגבי דער פּוילישער קאָמוניסטישער פּאַרטיי די פּרינציפּען פון דעם, אַזוי גערופענעם, נישט־אָנגרייפס פּאַקט; דער נישט אַנגרייפס־פּאַקט בעשטעהט אין דעם, אַז עס דאַרפען פערשווינדען פון אינערליכען לעבען פון אַרבייטער־קלאַס אַלע נישט־עטישע און נישט איידעלע פּאָלעמישע מיטלען, קאַמף וועגען איינפלוס א. אַז. וו.; קיין שום פיזישע צוזאַמענשטויסען, קיין שום בלבולים, אָדער בעליידיגונגען, קיין שום אונלאָיאַלע שריט... מיר גיבען צו דאָזיגע פּרינציפּען אַ זעהר גרויסע בעדייטונג.

דאַגעגען האַלטען מיר פאַר אנ׳אונמעגליכער זאַך די פּאָזיטיווע צוזאַמענאַרבייט פון דער פּוילישער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי מיט דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי אין פּוילען; עס טיילען אונז נישט נאָר פּראַקטישע אונטערשידען, נאָר אויך אידעאישע; דער צענטער, וואָס אָרגאַניזירט און קאָנצענטרירט די מאַסען־בעוועגונגען און מאַסען־קאַמפען אין פּוילען, מוז זיין דער צענטער, וואָס איז טעטיג אין פּוילען. דאָס איז דער בעדינג פון וועלכע מיר וועלען נישט אָפּטרעטען לגבי קיינעם נישט. די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר אונזער אייגענעם גורל און פאַר׳ן גורל פון לאַנד קען נעהמען אויף זיך נאָר דאָס אַרבייטענדיגע פּוילען, און קיינער נישט אויסער איהר".

אַ חוץ דעם איז נאָך אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדער פּרינציפּ פון אָרגאַניזאַציאָנעלער דיסציפּלין:

אין הסכם מיט׳ן אַרט. 3 פון אָרגאַניזאַציע־סטאַטוט, מוזען די מיטגלידער פון דער פּאַרטיי, וואָס אַרבייטען אין נישט־פּאַרטייאישע אָרגאַניזאַציעס, וואָס אַרבייטען נישט צוזאַמען מיט דער פּ.פּ.ס., אַזוי ווי עס אַרבייטען צוזאַמען מיט איהר די פּראָפעסיאָנעלע קלאַסען־פעראיינען, קולטורעלע בילדונגס־אָרגאַניזאַציעס אָדער ספּאָרט־אָרגאַניזאַציעס, און אויך די וואָס אַרבייטען אין פערשידענע אויסגאַבען, וואָס זענען נישט געבונדען מיט דער פּאַרטיי, איצט יעדער אַמאָל בעקומען אַ הסכם דערויף פון דער צענטראַלע־מאַכט פון דער פּאַרטיי.

* * *

אין נעכטיגען „ראָבאָטניק" געפינען מיר אויך אַ פאָלגענדע נאָטיץ:

„נאָך די טראַגישע געשעהענישען אין קראָקא איז לעמבערג האָט מען אַרויסגעפיהרט קיין קאַרטוז בערעזאַ אַ גאַנצע רייה פערזאָנען פון לעמבערג אַזוי אויך פון קראָקא.

די אַרבייטער־אָרגאַניזאַציעס אין ביידע שטעט אינטערוועניר׳ן אין דער פראַגע אונאויפהערליך. די אינטערווענצען טרעפען אָבער אָן אויף דער גרויסער שווערינקייט, וואָס די נעמען פון די דעפּאָרטירטע ווערען נישט אָנגעגעבען אין דער עפענטליכקייט, און אפילו נישט צו דער קענטניש פון די פאַמיליעס. דאָס מאַכט אַמאָל אַפילו אונמעגליך וועלכע עס איז אַקציע פון פערטיידיגונג. לעצטענס האָט אַ דעלעגאַציע פון ראַט פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען פון קראָקא און פון קרייז־קאָמיטעט פון פּ.פּ.ס. אין קראָקא איבערגעגעבען דעם וואָיעוואָדע גראַזשינסקי — אויף זיין פאָדערונג — אַ מעמאָריאַל, וואָס שילדערט די קראָקאווער לאַגע אין שייכות מיט׳ן אָנווענדען דאָס „מיטעל־קאַרטוז בערעזע".

אין לעמבערג איז די לאַגע נאָך אַ סך ערגער".

יודישע עמיגראציע

איז איצט א שווערער פראבלעם ווי איז די פריהערדיגע יאהרען

(בריף פון ניו-יארק)

איז היינט פאר אן׳עמיגראנט צו פערלאזען זיין היים! ער מוז האבען א פאס, ווייל מען קען מעהר נישט „גנב׳ענען דעם גרעניץ", און ווען מען וואלט עס קענען, וואלט עס אויך געווען נוצלאז, ווייל אהן א פאס קען מען זיך אין קיין לאנד נישט געפינען. צו קריגען א פאס, האט מען נויטיג פערשידענע דאקומענטען, ווי: א געבורט-שיין, א חתונה-שיין, א פאליציי-שיין, און דאסגלייכען, און דאס קריגען די דאזיגע דאקומענטען איז פערבונדען מיט אלערליי שוועריגקייטען און פלאנטערס, מיט פערשידענע שטעט, און דאן ערשט מוז מען קריגען א וויזע פון א קאנסול פון דעם לאנד וואו מען וויל זיך בעזעצען.

כדי, צום ביישפיל, צו קריגען א וויזע פון דעם אמעריקאנער קאנסול מוז מען צוערשט האבען אפידעוויטס פון די אמעריקאנער קרובים. אין די אפידעוויטס מוזען די היגע קרובים אנגעבען זייער בעשעפטיגונג, פערדינסט, אייגענטום, א. ז. וו. דערצו מוזען זיי צושטעלען בעווייזען צו בעשטעטיגען די געשוואוירענע בעהויפטונגען וואס ווערען געמאכט אין די אפידעוויטס.

צוליב די עקאנאמישע און פאליטישע בעדינגונגען אין די מעהרסטע אנדערע אימיגראציע-לענדער, ווערען דארט געמאכט עהנליכע שוועריגקייטען ביים אריבערברענגען אימיגראנטען. אונטער די אומשטענדען איז עס לייכט צו פערשטעהן, אז די ארבייט פאר׳ן וואנדערער מוז זיך איצט אנפאנגען מיט מאנאטען און מאנאטען פריהער איידער ער קען אנפאנגען פלאנען זיין רייזע. דאס צוגרייטען די דאקומענטען אין די פעראייניגטע שטאטען איז א טייל פון דער בעדינונג, וואס האיאס גיט די יודישע אימיגראנטען פון נעכטען פאר די יודישע אימיגראנטען פון מארגען. די דאקומענטען וואס דער וואנדערער דארף אין זיין היימלאנד ווערען צוגעגרייט מיט דער הילף פון די האיאס-יק״א אין אלע אייראפעאישע לענדער. אין די נייע אימיגראציע-לענדער ווערט די ארבייט געטון דורך ארטיגע קאמיטעטען און פעראיינען וואס זענען אנגעשלאסען אן דער האיאס-יק״א פעראייניגונג, בעקאנט אונטער׳ן נאמען „היקעם".

עס מוז דערביי אנגעוויזען ווערען, אז די ארבייט פון האיאס פאנגט זיך אפט אן לאנג פריהער איידער די היגע קרובים ווערען געהאלפען צוצוגרייטען די נויטיגע דאקומענטען. יודען אין אייראפא ווענדען זיך צו די האיאס-יק״א אפיסעס מיט דער בקשה אויסצוגעפינען זייערע אמעריקאנער קרובים, פון וועלכע די מלחמה האט זיי אפגעריסען. די בקשות ווערען איבערגעשיקט צו האיאס אין אמעריקא. האיאס געפינט אויס די קרובים, שיקט פאר זיי איבער געלד-שטיצע צו זייערע אייגענע אין אייראפא, און דינט זיי דערנאך ביים ארגאניזירען, אז די אייראפעאישע קרובים זאלען קענען קומען אהער. דאסזעלבע ווערט געטון פון די האיאס-יק״א קאמיטעטען אין די אנדערע אימיגראציע-לענדער.

אבער דער יודישער וואנדערונגס-פראבלעם

… יודישער וואנדערונגס-פראבלעם … קיין נייער. ער האט זיך אנגעפאנגען מיט … האלבען יאהרהונדערט צוריק נאך די ער… …ראמען אין דעם צארישען רוסלאנד. מיט … פון דער יודישער אויסוואנדערונג פון … רוסלאנד און פון אנדערע אייראפעאישע … איז דער פראבלעם געווארען שארפער. דער … איז געווארען ערגער מיט דער איינפיהרונג … קוואטא געזעצען אין די פעראייניגטע שטא… … די מלחמה-יאהרען, ווען דער דראנג פון … אויסוואנדערונג האט געפיהרט צו א יד… …לאף נאך נייע אימיגראציע-לענדער. אבער … איז דער פראבלעם ערנסטער ווי זעהן עס … פריהער, צוליב עקאנאמישע און פאליטישע …ונגען אין אלע אויסוואנדערונגס-לענדער אזוי … אין די איינוואנדערונגס לענדער, און צו… …ספעציעלע אויסנאהמען און פערפאלגונגען … יודען אין נאצי-דייטשלאנד און אנדערע איי… … לענדער.

… הערשט אין כדאי קלאהר צו מאכען, אז טראץ … בעשרענקונגען זענען די פעראייניגטע … נאך אלץ א וויכטיגער צענטער פאר יודי… …מיגראציע. פון יוני, 1921, ווען דער קוואטא-… איז אריין אין קראפט, ביז דעם 31-טען …, 1935, זענען אריינגעקומען 290,942 … אין די פעראייניגטע שטאטען. אין דער… צייט זענען צעהנדליגע און צעהנדליגע … יודען אוועק נאך צענטראלע און זיד-…ריקאנישע לענדער. אבער עס מוז זיין פער… פאר יעדען איינעם, אז ווען נישט די … „לעגאלע און ברידערליכע הילף, וואס … מאסען יודישע וואנדערער האבען בע… פאר׳ן ארויספאהרען, אויף דער רייזע און … אין די נייע היים-לענדער, וואלט … א קליינער, אומבעדייטענדער טייל פון זיי … ארויסגעריסען פון אייראפעאישען גיהנום … סטאבילירען אנדערשוואו.

… עמיגראציע אמאל און היינט

… די „אלטע גוטע צייטען" האט דער עמי… בלויז געדארפט די עטליכע דאלאר, וואס … שיפסקארטע און פראכט-באהן בילעט האבען גע… … האט געשאפען די סומע דורך פער… זיינע „בעביכעס" אין דער אלטער היים, … אמעריקאנער קרוב האט פאר איהם … א שיפסקארטע אויף אפצאהלען ביי א … אין קומענדיג אהער האט דער „גרינער" … געצאהלט פון זיינע מאגערע פערדינסטען. … זארג פאר׳ן ארויספאהרען איז … צו „גנב׳ענען דעם גרעניץ", מיט דער … אן „אגענט" קוים איז ער געווען אויף … זייט פון גרעניץ, איז ער געווען … מענש. אין דייטשלאנד, אדער אנדערע … - לענדער, האבען ארטיגע קאמיטעטען … כשר׳ע קוכען פאר ארימע יודישע וואנ… … און קיין אנדער הילף האט ער געוועהנליך … געדארפט אדער נישט געוואלט. קומענדיג … די פעראייניגטע שטאטען האט ע׳ קיין שווע… נישט געהאט, אבי ער איז געווען געזונד. … קרוב איז נישט געקומען איהם אפנעמען, … געבראכט געווארען אין הכנסת אורחים … אינסטיטוציע פון וועלכע „האיאס" איז ארויס… דארט האט מען איהם בעזארגט מיט … ביז דער קרוב האט זיך אפגעזוכט … ער האט בעקומען ארבייט ביי א לאנדס… …

… אנדערש און מיט וויפיל שווערער דאס

ווערט ערנסטער נישט דער־פאר וואס עס זענען דא אזוי פיל שוועריגקייטען צום בעזייטיגען און אזוי פיל ארבייט צום טון ביז אימיצער קען אויסוואנדערען און איינוואנדערען. דאס פראבלעם בעשטעהט אין דעם וואס די וועלט ווערט אלץ ענגער און ענגער פאר דעם וואנדערער און וואס דער דראנג פאר אויסוואנדערונג ווערט גרעסער און גרעסער.

א. הערמאן.

אביסעלע קיביץ

(הומאר פון טאג)

***

א פאטער האט געפרעגט זיין קינדס רבי, ווי אזוי זיין קינד געהט אין לערנען.

— ער וואקסט א מלאך, — האט דער רבי געענטפערט.

— וואס מיינט איהר? — האט דער פאטער זיך געוואונדערט.

— די גמרא זאגט, — האט דער רבי איהם דערקלערט — לא נתנה תורה למלאכי השרת, מלאכים דארפען נישט און קענען נישט לערנען, און מוט זיין קעגען לערנען איז אייער קינד געגליכען צו די מלאכים.

* * *

איינער האט געהאט א שלעכט ווייב. איז זי אויף איהם אמאל זעהר אין כעס געווארען, האט זי גענומען און זיך אפגעשניטען די נאז און געזאגט: „זאל ער האבען א ווייב אהן א נאז"...

* * *

א בעלעמער האט אמאל געוואלט וויסען, ווי ער זעהט אויס ווען ער שלאפט. האט ער זיך געשטעלט אנטקעגען א שפיגעל און צוגעמאכט די אויגען...

* * *

איינער האט זיך געבאדען אין טייך און איז שיער נישט דערטרונקען געווארען. ווען מען האט איהם אפגעראטעוועט, האט ער געשוואוירען מעהר נישט אריינצוגעהן אין וואסער, ביז ער וועט קענען גוט שווימען...

מ׳האט חתונה „גלאט אזוי זיך" און מ׳גט זיך „גראט אזוי זיך"

די סאוויעט-רעגירונג טוט אלץ, וואס ס׳איז נאר מעגליך אריינצוברענגען א בעסערע ארדנונג אויף דעם געביט פון חתונות און גט׳ען אין לאנד.

אין דער „פראוודא", ווערט אנגעריהרט אט די פראגע. עס ווערט דארט דערצעהלט, אז אין די „זאגסען", די ביוראס, וואו מען פערשרייבט די חתונות און די גט׳ען, האט מען איינגעפיהרט רעפארמען און אויסגעזעצט אזעלכע מענשען, וואס פערשטעהען דעם ענין און ווייסען ווי אזוי צו רעדען און ווי אזוי זיך צו בעגעהן מיט די, וואס קומען אהין חתונה האבען, אדער זיך גט׳ן. עס ווערט אבער אויך צוגעגעבען, אז נישט קוקענדיג אויף די אלע מיטלען, וואס מ׳נעמט אן, איז אלץ שווער אפצושאפען די מכה פון חתונה האבען גלאט אזוי זיך און זיך גט׳ען גלאט אזוי זיך.

עס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז פונקט ווי פריהער, איידער מ׳האט איינגעפיהרט די נייע רעפארמען אין די „זאגסען", איז די צאהל פון גט׳ין נאך אלץ צו גרויס. אי׳ם באומענסקען ראיאן אין מאסקווע זענען אינ׳ם משך פון די ערשטע דריי חדשים, היינטיגעס יאהר, פערשריבען געווארען 1349 חתונות און 624 גט׳ין. און דאס איז א צו גרויסער פראצענט.

א גט קאסט איצט אינגאנצען נישט מעהר ווי דריי רובעל, און דערצו זענען די אומשטענדען אזעלכע, אז מען קען ארויסקריגען א גט איינס און צוויי. דאס זעלבע איז אויך מיט די חתונות. פונקט ווי פריהער האבען יונגעלייט חתונה צוליב א קווארטיר, צוליב א פאספארט, אדער צוליב אן׳אנדער יוגאדע. און אייניגע פארלאך פערלייקנען דאס גאר נישט; ווען זיי קומען אריין אין „זאגס" זיך פערשרייבען, זאגען זיי גאנץ אפען „מיר האבען חתונה גלאט אזוי". און צווישען די, וואס פערשרייבען זיך אלס מאן און ווייב, זענען פארהאן א סך אזעלכע, וואס האבען פריהער שוין נישט איינמאל חתונה געהאט.

אין דעם זעלבען נומער „פראוודא" ווערט אויך דערצעהלט, אז איידער מען האט אין די „זאגסען" איינגעפיהרט די נייע רעפארמען, האט מען דארטען געהאלטען א צעטעל מיט נעמען, און ווען א פאטער, אדער א מוטער איז געקומען פערשרייבען א ניי-געבוירען קינד, האט מען איהם, אדער איהר דערלאנגט דאס צעטעל אויסצוקלייבען א נאמען פאר׳ן קינד.

און די נעמען זענען געווען אזעלכע, וואס האבען געזאלט אונטערשטרייכען אז מ׳האט זיך אינגאנצען אפגעריסען פון דער „אלטער וועלט" מיט די אלט-מאדישע נעמען. אויב דאס ניי-געבוירענע קינד איז געווען א מיידעלע, האט מען פאר איהר, לויט׳ן צעטעל, געקענט אויסקלויבען אזעלכע נעמען:

אטלא טידא, ברינגילדא, אינדוסטריא, איזידא, טראויאטא, מינערווא, קלאטילדא.

אזעלכע רוסישע נעמען ווי נאטאשא, נאדיעזשדא, אדער טאטיאנא, זענען אויף יענע צעטעלעך אינגאנצען נישט געווען.

אויך פאר ניי-געבוירענע יונגלעך זענען אויפ׳ן צעטעל קיין אלטע רוסישע נעמען נישט געווען. פאר א יונגעל האט מען געקענט אויסקלויבען אזעלכע נעמען:

איזומרוד, געניע, סינגאפור, טאזען, מאגבלאן, קאזבעק, טאהירבאן, און נאך אנדערע פון דעם זעלבען מין.

אזעלכע נעמען ווי פיאטר, איוואן, אדער מיכאאיל, זענען אויפ׳ן צעטעל נישט געווען.

איצט האלט מען שוין מעהר אין די „זאגסען" נישט אזעלכע צעטעלעך, און עס איז מעהר נישט מהויב אויסצוקלויבען פאר די ניי-געבוירענע קינדער אזעלכע „שעהן קלינגענדיגע" נעמען ווי, למשל, „אינדוסטריא", אדער „סינגאפור".

Dr. med.
HALTRECHT
ספעציעל-ארצט פאר הויט-, געשלעכטס קראנקהייטען און מענער-שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען און נעמט אן
פיעטריקאווער 161. טעל. 245-21
פראנט דריטער שטאק
פון 10 פריה ביז 2 מיטאג און פון 7 ביז 9 אווענד
זונטאג פון 11 ביז 1 מיטאג
פאר פרויען א בעזונדער ווארטע-זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

א הערינג

פון געארגי לאבדוי

(סאוויעטישער פעליעטאן)

… האט בעהאט זעהר א בעשיידענעם אויס… … אי אלס מענש, אי אלס קונה.

— …קעלט מיר איין אט דעם הערינג — האט … שטיל און לייטיש.

… פערקויפער האט איינגעוויקעלט דעם הע… … אין א שטיק פאפיר און איהם דערלאנגט …

— קען איך בעטען נאך א בויגען פאפיר? — … דער קונה געפרעגט. — איהר זעהט? עס … איהם ראסעל, פונ׳ם הערינג.

— וואס דען וואלט איהר געוואלט, זאל קא… … הערינג? קאביאק זאל פון איהם קאפען? — … דער פערקויפער געשטעלט א פראגע. — … א הערינג קאפעט ראסעל.

— איז מאקע דערפאר בעט איך אייך, אז … וואלט איהם איינוויקלען איז נאך א בויגען …

— מעהר ווי איין בויגען גיבען מיר נישט … א הערינג.

… קונה האט געגעבען א קוק אויף די … אויגען פונ׳ם הערינג, נאכדעם — … און פונ׳ם עק האט ער געווארפען א בליק … דער פעדערשטער פאלע פונ׳ם מאנטעל.

— איהר זעהט, — האט ער געזאגט, ווענדענ… … צום פערקויפער. — דער ראסעל פונ׳ם … האט מיר שוין פערפלעקט דעם מאנטעל. … טראמוואי וועט ער פערפלעקען די מאנטלען … פאסאזשירען.

— דאס קעהר זיך מיט מיר נישט אן. מיר, … פעראנטווארטליך פאר יעדער זאך, וואס … …קויפען דא. מיר זענען אבער נישט פעראנטווארטליך דערפאר, וואס די זאך וועט טון ווען מ׳פאהרט מיט איהר אין טראמוואי.

— אבער איך בעט אייך...

— איך קען אייך גאר נישט העלפען. אויב איהר זענט נישט צופרידען, קענט איהר זיך ווענדען צום פערוואלטער.

— וועגען וואס האנדעלט זיך דא? — האט געפרעגט דער פערוואלטער.

— דער קונה בעקלאגט זיך אויף אונזערע הערינג, — האט דער פערקויפער זיך אנגערופען.

— ער זאגט, אז אונזערער א הערינג האט איהם פערפלעקט די פאדערשטע פאלע פונ׳ם מאנטעל.

דער קונה האט געוויזען די פאלע.

— איז וואס-זשע פערלאנגט איהר? — האט דער פערוואלטער געפרעגט.

— איך פערלאנג מ׳זאל מיר געבען נאך א בויגען פאפיר.

— איהר הערט די השגות? — האט דער פערקויפער זיך אנגערופען.

— די קונים ביי אונז אין לאנד וועלען באלד פערלאנגען, אז מען זאל זיי יעדען הערינג איינוויקלען אין א סאמעטענעם מענטעלע.

— איך וויל נישט קיין סאמעטענעם מענטעלע.

— האט דער קונה געזאגט. — איך פערלאנג בלויז נאך א בויגען פאפיר.

— דאס קענען מיר אייך נישט נאכגעבען, — האט דער פערוואלטער איבערגעשלאגען די רייד. — עס איז איינגעפיהרט, אז אויף איינצווויקלען א הערינג קומט נישט מעהר ווי אייז בויגען פאפיר.

דער קונה איז געווארען בייז.

— איך פאדער, — האט ער געזאגט, — אז מ׳זאל מיר איינוויקלען דעם הערינג אין נאך א בויגען פאפיר. איך בין גרייט צו בעצאהלען דערפאר נאך א קאפיקע, נאך דריי, נאך צעהן קאפיקעס! איך וויל געהן אין גאס און פאהרען אין טראמוואי מיט א הערינג ווי אן׳עכטער סאוויעטישער בירגער, נישט קיין שעדיגער, א קאנטער-רעוואלוציאנער.

— פאר צעהן קאפיקעס קענט איהר דאך פאר איהם קריגען א צייטונג און איהם איינוויקלען,— האט דער פערוואלטער געגעבען דעם קונה א עצה. — און בכלל קען איך נישט פערשטעהן וואס פאר א מענש איהר זענט. ווען א מענש געהט קויפען א הערינג, דארף ער זיך ריכטען, אז פונ׳ם הערינג זאל קאפען ראסעל.

— איך בין נישט געגאנגען ספעציעל קויפען דעם הערינג, — האט דער קונה מיט אמאל זיך צושריען. — איך בין גראד פערבייגעגאנגען דא, האט עס מיר פערשמעקט, בין איך אריין אהער.

פון די קולות האט דער פערוואלטער געמיינט, אז ס׳איז נישט אנדערש נאר דער קונה איז פון זינען ארונטער, האט ער אויף איהם געגעבען א קוק מיט מיטלייד, און אנגעהויבען רעדען זיך:

— בעטראכט נאר אומיסטען וואס פאר א טייערער הערינג דאס איז! און ווייסט איהר, וואס איך זעל אייך גאר מאגען: אויב איהר וועלט קיינעם נישט פערפלעקען די פאלעס, איז געהט מיט׳ן הערינג אויפ׳ן שאסעי, נישט אויפ׳ן טראטואר, וואו מענשען געהען. און אויב ס׳איז אייך ווייט אהיים, און איהר מוזט פאהרען אין טראמוואי, איז האלט דעם הערינג אט אזוי-א, מיט׳ן עק ארויף און דעקט איהם צו מיט׳ן קאפעליוש. דער קאפעליוש איז אייערער איז א ברייטער, און איהר וועט קיינעם נישט פערפלעקען די פאלעס.

— אבער איך פאדער נאך א בויגען פאפיר! — האט דער קונה אנגעהויבען שרייען נאך העכער. — אויב נישט... אויב נישט, איז דערלאנגט מיר שוין דעם בוך, וואו מ׳פערשרייבט די קלאגעס!

— אהא, אזוי! — האט דער פערוואלטער געגעבען א שאקעל מיט׳ן קאפ, און דאס פנים איז געווארען ווי פון גלאז. — ביטע שעהן!... וואניא, דערלאנג דעם קונה דעם בוך, וואו מען פערשרייבט קלאגען אויף אונז! דעם בירגער בייסען די פינגער צו שרייבען. ביטע זעהר, בירגער! אייך אפשר דערלאנגען א שטוהל? און אט האט איהר א פעדער. שרייבט!

ביים קונה האט זיך דאס פנים אנגעכמורעט. ער האט געגעבען א קוק אויף דער פען. נאכדעם אויפ׳ן טינטערל. נאכהער אויפ׳ן פאפיר. נאך דעם האט ער די פען אוועקגעלייגט.

אינ׳ם בליק פון זיינע אויגען האט מען געקענט זעהן, אז קוקענדיג אויפ׳ן פאפיר איז איהם איינגעפאלען א געדאנק, און וועלכען ער האט זיך גלייך אנגעכאפט.

און נאך איידער דער פערוואלטער האט צייט געהאט צו פאלען אין חלשות, אדער אנהויבען שרייען געוואלד, האט דער קונה איינגענעצט א פינגער ביים הערינג און האסטיג ארויסגעריסען צוויי בלעטער פון דעם בוך, וואו מ׳פערשרייבט קלאגעס.

— אך! — האט דער פערוואלטער אויסגעשריען.

— נאט אייך! — האט געזאגט דער קונה, איינוויקלענדיג דעם נאסען הערינג אין די צוויי בלעטער, וואס ער האט פונ׳ם בוך ארויסגעריסען. — נאט אייך, און טוט מיר עפעס!

נו, געהט שוין, געהט שוין געזונטערהייד, מ׳דארף אייך דא נישט מעהר! — האט דער פערקויפער געטריבען דעם קונה, און זיך געגעבען א לאז אויפצוהויבען פון דער ערד דעם פערוואלטער, וועלכער איז אזש אומגעפאלען פון שרעק...

פונים סאוויעטישען הומאריסטישען זשורנאל „קראקאדיל".

פון רוסיש: מ. א.

דאס לעבען אין ארץ=ישראל

ידיעות פון דער יודישער טעלעגראַפען אגענטור

ענטוויקלונג פון דער יודישער אינ־דוסטרי אין א״י

ירושלים. איניגע ציפערן פון די ציילונגען, וואָס עס האָט דורכגעפירט די יודישע אגענץ אין א״י, אילוסטרירען בולט די ענטוויקלונג פון דער יודישער אינדוסטרי אין א״י. פון יאָהר 1930 ביז אנהויב 1936. די צאָהל אונטערנעהמונגען אין 1930 האָט בעטראָפען 2.688 און די צאָהל בעשעפטיגטע ארבייטער 11.349, דער אינוועסטירטער קאַפּיטאַל 3.362.000 פונט, דער ווערט פון דער פּראָדוקציע— 2.119.000 פונט.

אין יאָהר 1933 זיינען שוין געווען 3.388 אונ־טערנעהמונגען מיט 19.595 ארבייטער, מיט א קאַ־פּיטאַל פון 5.371.000 פונט און מיט א פּראָדוקציע פון 5.352.000 פונט. צום אנהויב 1936 האָט די צאָהל אונטערנעהמונגען דערגרייכט 4.515 מיט 32.830 ארבייטער מיט א קאַפּיטאַל פון 8.154.000 פונט און מיט א פּראָדוקציע, וואָס האָט בעטראָפען 8.593.000 פונט.

פאַר די לעצטע 2 יאָהר איז די צאָהל אינדוס־טריעלע אונטערנעהמונגען געוואַקסען אויף 34 פּראָ־צענט און די ארבייטער, וואָס זיינען דערביי בעשעפטיגט אויף 167 פּראָצ. דער אינוועסטירטער קאַפּיטאַל אויף 51 פּראָצ.

מען בויט א שאָסע עזה—יפו

ירושלים. די אראַבישע צייטונג „פּעלעסטין" מעלדעט, אז די רעגירונג האָט בעשלאָסען איינ־גיכען אנהויבען צו בויען א שאָסע צווישען יפו און עזה. די ארבייט וועט ווערען פערטיג אין פיר חדשים ארום און וועט אָפּקאָסטען 25 טויזענד פונט.

קרבן־פסח פון די שומרונים פאָרגע־קומען אונטער שוץ פון פּאָליציי

ירושלים. אונטער דער שוץ פון 60 פּאָליציאַנטען האָבען די שומרונים געבראַכט דעם קרבן פסח אויפן באַרג גריזים. דער בעקאַנטער פיהרער פון די אראַ־בישע פּאָליטיקער אין שכם, אקראַם צוּאַיטאַר האָט דעם כהן הגדול פון די שומרונים צוגעשיקט א גוט יום־טוב־בריף און געשטעלט אַן אַפּעליציע סקווי־טען, וואָס זאָלען היטען די שומרונים.

אלע יאָהר פלעגען קומען צום קרבן־פסח פון די שומרונים יודישע טוריסטען פון גאַנצען לאַנד, דאָס מאָל איז געקומען נאָר איין יודישע זשורנאַליסטין פון ירושלים, די פּאָליציי האָט זי אָבער נישט גער לאָזט ארויפגעהען אויפן באַרג.

ביי דער צערעמאָניע פון קרבן־פסח האָבען ביי־געוואוינט דער ענגלישער קאָמיסאַר פון שכם און דער דאָרטיגער בריטישער פּאָליציי־אינספּעקטאָר.

„טאָג פון כעמיע" אויפן תל־אביב־ער יריד

ירושלים. אין דעם פּאַוויליאָן פון „תוצרת הארץ" אויף דעם תל־אביב'ער יריד טרעפען זיך צו. אגד. אויך פיל עקספּאָנאַטען פון כעמיע־צווייג. כדי צו פּאָפּולאַריזירען דעם דאָזיגען אינדוסטריע־צווייג איז אָרגאַניזירט געוואָרען אויף דער אויס־שטעלונג א ספּעציעלער „טאָג פון כעמיע". אויף א קאָנפערענץ פון כעמיקער, זיינען בעהאַנדעלט געוואָ־רען פּאָלגענדע טעמעס: די בעדייטונג פון כעמיע אין דער נאַציאָנאַלער ווירטשאַפט, דער כעמישער בילאַנס אין א״י און דער ווערט פון כעמיע אין דער לאַנדווירטשאַפט און אינדוסטריע. דער צוועק פון דער קאָנפערענץ איז געווען צו פּערברייטערן די אינדוסטריעלע פּערספּעקטיוון פון דער א״י־דינער אינדוסטרי און אזוי ארום פּערגרעסערן די אויפ־נאַהמס־פּעהיגקייט פון לאַנד.

ז. ד. לעוואָנטין — עהרען־בירגער פון תל־אביב

תל־אביב. לכבוד דעם 80־יעהריגען געבורטס־טאָג פון ז. ד. לעוואָנטין, ערשטער גענעראַל־דירעק־טאָר פון דער „אנגלאָ־פּאַלעסטיין־באַנק" האָט די תל־אביב'ער שטאָט־פּערוואַלטונג בעשלאָסען צו בעעהרען דעם יובילאַר מיטן טיטעל „עהרען־ביר־גער פון דער שטאָט תל־אביב".

געשעהענישען אין א״י אין דער בע־לייכטונג פון א געוו. פּאָליציי־קאָ־מענדאַנט

לאָנדאָן. אין „מאָרנינג פּאָסט" איז ערשינען אַן אַרטיקעל פון געוו. סופּעראינטענדענט פון דער א״י־פּאָליציי און געוו. פּאָליציי־קאָמענדאַנט אין יפו און תל־אביב ריטשאַרד בראָדהאָרסט, וועלכער שאַצט אָפּ פּעסימיסטיש די פּערספּעקטיוון פון די יודיש־אראַבישע בעציהונגען. ריטשאַרד בראָדהאָרסט קומט צום אויספיהר, דאָס עס איז „קוים צו גלויבען, אז דער קאָנפליקט זאָל ווען עס איז זיך ענדי־גען". די יודען שטרעבען צום שלום, אָבער דאָס לאַנד ווערט נישט דערהייכען. דער אראַבער, וועלכער גלויבט, אז ער איז גערעכט, וועט שטענדיג זיין דער אנגרייפער.

צום סוף ווייזט אויף בראָדהאָרסט, וואָס פאַר א שווערע אויפגאַבע עס האָט צו לעזען די פּאָליציי אין א״י, וועלכע שטעהט אויף דער וואַך פון דער רוה און אָרדנונג אין לאַנד.

בן־אב״י א פופציגער

ירושלים. די טעג איז איתמר בן אב״י אַלט גע־וואָרען 50 יאָהר. איתמר בן אב״י איז א פּסעוודאָ־נים, זיין אמת'ער נאָמען איז בן־ציון בן־יהודה, ער איז א זוהן פון דעם בעריהמטען בעלעבער פון דער העברעאישער שפּראַך אליעזר בן־יהודה. איתמר איז געבוירען געוואָרען אין ירושלים אין דער אַלטער שטאָט, אין דער צייט, ווען עס האָט זיך ערשט אָנ־געהויבען א חובבי־ציון־בעוועגונג. ווען די ערשטע מאָדערנע יודען האָבען אָנגעהויבען צו קומען קיין א״י. בן־אב״י האָט פון קינדהייט אויף איינגע־זאַפּט אין זיך די אידעאַלען פון ציוניזם און די ערש־טע יסודות פון דער העברעאישער שפּראַך. עס וועט זיין נישט איבערגעטריבען, אויב מען וועט בעהויפּ־טען, אז איתמר בן־אב״י איז געווען דאָס ערשטע יודישע קינד, וועמענס מוטער־שפּראַך איז געווען דאָס מאָדערנע העברעאיש. איז ער טאַקע אויסגע־וואַקסען א מייכ.ער פון דעם מאָדערנעם העברעאיש פון יוגענטווייז אָן האָט זיך איתמר בן־אב״י בעטייליגט אין די ציימשריפטען, וואָס זיין פ... אליעזר בן יהודה האָט אין זיין צייט ארויסג... — עס איז פון איהם אויסגעוואַקסען א טעמפּ... מענטפולער זשורנאַליסט מיט א פּערנעהם ל... פּראָנצויזישען שטייגער.

בן־אב״י האָט אין יענע יאָהרען געגרינד... ערשטע העברעאישע טאָג־צייטונג אין ירושלים... נאָמען „דואר היום". די צייטונג עקזיסטירט... ביזן היינטיגען טאָג, הגם ער האָט שוין מעהר... איהר קיין שייכות נישט. בן־אב״י צייכענט זיך... אַלס גוטער, טעמפּעראַמענטפולער רעדנער, ... טיש אָריענטירט ער זיך נישט אויף קיין ספּעצ... פּאַרטיי, אָבער ער איז ענג פערבונדען מיט די... גערליכע קרייזען. איתמר בן־אב״י איז אויך... שעפּער פון דער קאָנצעפּציע פון אזוי גערופ... קאַנטאָנאַלען סיסטעם פאַר א״י. לויט בן־אב״י... נונג קאָן דאָס יודיש־אראַבישע פּראָבלעם אין... גערעזט ווערען בלויז אויף אזא אופן, אז א״... פאַנאַנדערגעטיילט ווערען אין צוויי בעזונדערע... טאָנען: א יודישען און אראַבישען, וועלכע... זיך אין פולער האַרמאָניע בשלום זייט ביי זייט... וויקלען לויט זייערע אייגענע טענדענצען און... אייגענעם גייסט. דער דאָזיגער פּלאַן האָט... בעקאַנט — קיין גרויסע סימפּאַטיעס נישט ג... ביים יודישען ישוב אין א״י. דער ישוב פּער... איהם פאַר א שעדליכען פּלאַן, וואָס איז אין... זאַץ מיט די גרונד־פּרינציפּען פון ציוניזם.

בן־אב״י האָט זיך איצט אָפּגעריקט אין ... סי פון טעגלישאַפּטליכען, סי פון פּאָליטיש... בען, ווי אויך פון זשורנאַליסטיק. ער פּער... זיך איצט הויפּטזעכליך מיט בעלעטריסטישע... ביטען.

דאס יודישע לעבען אין דייטשלאנד איז ציפערן

בערלין (יט״א) דער סטאַטיסטישער בעריכט פון דער יודישער קהלה אין ברעסלוי פאַרן יאָהר 1935 קאָן דינען אַלס אילוסטראַציע פון די ירידה־פּראָצעסען אין יודישען לעבען אין דייטשלאַנד. אין יאָהר 1935 זיינען אין ברעסלוי פּערהייראַטעט געוואָרען 126 יודישע געבורטען און 387 טויטפּאַ־לען אין פּערגלייך מיטן יאָהר 1934 איז די צאָהל טויטפּאַלען געשטיגען מיט 57, עס זיינען געשלאָ־סען געוואָרען 121 חתונות. אין יאָהר 1935 זיינען ארויסגעטרעטען פון דער קהלה 44 פּערזאָן און צו־ריקגעקומען זיינען 34.

דרעזדען (יט״א) דער סטאַטיסטישער אמט אין זאַקסען האָט לעצטענס דורכגעפיהרט א ציילונג פון דער יודישער בעפעלקערונג, וואָס האָט געבראַכט פּאָלגענדע רעזולטאַטען: אויף 100 פּראָפעסיאָנעל טעטיגע יודען זיינען אין דער לאַנדווירטשאַפט בע־שעפטיגט 0.3 (צווישען די יודען אין גאַנץ דייטש־לאַנד 1.7) אין דער אינדוסטרי און האַנדווערק 23.6 (23.1) אין האַנדעל און פּערקעהר 66.1 (61.3), אין עפנטליכען דינסט און דינערשאַפט 10 (12.5) צאָהלמעסיג רוקען זיך ארויס אויף דעם ערשטען אָרט פּאָלגענדע בערופען: רייזענדער, האַנדעלס־פּערטרעטער, אגענטען (1136), פּערקויפען (738) בוכהאַלטער, קאָרעספּאָנדענטען, סטענאָטיפּיסטען (466), אנדערע האַנדעלס און ביוראָ־אַנגעשטעל־טע (1422), דאָקטוירים (242), אדוואָקאַטען (78).

לויט דער שטעלונג פון בערוף זיינען צווישען די יודען אין זאַקסען אויף 100 פּראָפעסיאָנעל טעטיג געווען 46 זעלבסטשטענדיגע (אין גאַנץ דייטשלאַנד אויף 46), מיטהעלפענדע פאַמיליען־מיטגלידער 10 (9.6) בעאַמטע און אַנגעשטעלטע 37 (34.5), אר־בייטער און אַנגעשטעלטע 10 (8.7) און הויזדינער שאַפּט 1 (1.2).

אַקציע אין האָלאַנד געגען דער בער־לינער אָלימפּיאַדע

אמסטערדאַם. (יט״א) דאָ איז ענטשטאַנען א קאָמיטעט, וואָס פיהרט אַן אַקציע געגען דער בער־לינער אָלימפּיאַדע און בעזונדערס געגען איינאָרד־נען די קונסט און קולטור־אָלימפּיאַדע אין דייטש־לאַנד. דער קאָמיטעט שטעלט זיך פאַר אַן אויפגאַבע צו וואָרנען וועגען א „טריזען אויסדרוק פון די אָלימ־פּישע אידעאַלען און אָלימפּישען גייסט".

100־יעהריגער יובל פון א שוהל אין א באַדישען דאָרף

בערלין (יט״א) אין דאָרף זענפעלד אין באַדען איז פאָרגעקומען א פייערונג לכבוד דעם 100־יעה־ריגען יובל פון דער דאָרטיגער שוהל. אין דער פיי־ערונג האָבען זיך בעטייליגט פיל הגנים און פאַר־שטעהער פון די שכנות'דיגע קהלות.

דער בעריהמטער אוראָלאָג פּראָפ. ליכטענבערג ווערט נישט צוגעלאָ־זען צו זיין קליניק אין בערלין

פּאַריז (יט״א) „פּאַריזער טאַגעבלאַט" טיילט מיט פון בערלין, אז דעם בעריהמטען אוראָלאָג פּראָפ. ליכטענבערג האָט מען פערבאָטען צו בעזוכען זיין איינגענעם קליניק, וועלכע ער האָט געגרינדעט אין בערלין נאָך דער מלחמה. פּראָפ. ליכטענבערג, וועל־כער שטאַמט פון אונגאַרן, איז אַלס נישט־אריער בעזייטיגט געוואָרען פון דער בערלינער אוניווערזי־טעט. טראָץ דער אינטערווענץ פון דער אונגאַ־רישער רעגירונג האָט ער פון איצט אָן אויך נישט צוטריט צו זיין אוראָלאָגישער קליניק.

נאַצי־דייטשלאַנד פינאַנסירט יודען־העצע אין רומעניען

בוקאַרעשט (יט״א) אויף א פערזאַמלונג פון נאַציאָנאַלער פיערים־פּאַרטיי אין פּיאַטראַ... (אַלט־רומעניען) האָט דער פיהרער פון דער... גער פּאַרטיי, ד״ר וויקאָ מאַקאַרעסקו צוו... קלערט, אז די עקסטרעמיסטישע בעוועגונג א... מעניען ווערט געשטיצט פון דייטשע קרייז... איז בעקאַנט, — האָט מאַקאַרעסקו טענה... די 14 אנטיסעמיטישע צייטונגען, וואָס ע... אין רומעניען, ווערען אויסגעהאַלטען פון... דייטשלאַנד.

ד״ר מאַקאַרעסקו איז שאַרף ארויסגע... געגען דער בעהויפּטונג פון די עקסטרעמיסט... יודען זיינען אין א סכנה פאַרן לאַנד. מיר ה... די פליכט צו זאָרגען פאַר די מינדערהייטען, ... רען זיינען אין דעם לאַנד געבוירען און גע... געוואָרען און מיר האָבען נישט קיין אינטער... בעצייכענען די יודען פאַר פיינד פון רומעני... האָט פערענדיגט מאַקאַרעסקו זיין רעדע

H. LUBICZ
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראַנקהייטען
צעגעלניאַנא 7 (פריהער 43). טעלעפאָן ...
עמפּפאַנגס־שעה'ן 8־10, 12־2 און 5־8 ...

ק. מלאד

דאַן=דאָמינגא

ראמאן

77

נאַכדרוק אין א טאָג־צייטונג, אפילו טיילווייז — פערבאָטען.

כמעט יעדער איינער פון די אימיגראַנטען האָט גע פיהלט ווי דאָס פּנים ציטערט זיך אָן אין העלישע פייער, מען האָט זיך געשעהמט אפילו צווישען זיך ארויסצורייקען א וואָרט, און וויל עס האָבען זיך נאָר טונען עטליכע פון די „פרישע אריבערגעקומענע", וואָס האָבען זייער מזל נישט געפּרובט אונטער דער משא פון פּעדלער־פּעק, נאָר זיך ארונטערגעליטשט און זיך איבערגעפּעקעלט אין „יענעם" לאַנד אריין (אויב נישט דירעקט מיטעהאַנדעלט יענעם מסחר, זעלטען זיי געוואָרען אזוי צו זאָגען „שמשים", צוהעל־פּערס און אַנטרעפּרענערס), האָט שוין איינער פאַרן צווייטען זיך אָנגעהויבען שעהמען, ווייל דער חשד, טאָמער נעהערט מען זיך אָן מיט די „חברה־לייט" האָט אָנגעהויבען זיך ארויסשאַרפען פון יעדענס אויגען.

די שאַרף פון קאַמף איז פונדעסטוועגען שוין פּעהאַנגען אין דער לופט. עס האָבען זיך הערומגעטראָגען ידיעות אז אין בוענאָס איירעס שלאָגט מען זיך שוין אין די גאַסען, אז די יודישע בעפעלקערונג פון קאַ־ריענטעס (די יודישע גאַס אין בוענאָס איירעס) שניידט אונטער יעדען טריט פון טמאָ, אויב ער בעווייזט זיך, און אז מען האָט שוין זייערע נעמען פּעריאָנט פון די יודישע גאַסען, דערמאַלט האָט זיך אין ריאָ אָנגעהויבען די בעוועגונג זיך אָפּצורייסען פון די חברה־לייט. עס זיינען אָפּגעהאַלטען געוואָרען פּערזאַמלונגען אין א הויז, וואו עס האָבען געוואוינט עטליכע „גרינע" האָט איז אויך געווען דער מנין, די יונגעלייט זיינען געווען היציג און וויכטיגע רעדעס, די עלטערע האָבען געטענהט, אז מען דאַרף עוקר מן השורש זיין אלדאָס ביזע, און אין די קאָפּעטען פון אָנן ארום דער „פּראָנע" האָט זיך שוין אָנגעהויבען די ערשטע געשלעגען.

פון והעמען די געשלעגען צווישען די חברה־לייט און די „ווייכישע" זיינען פּראָוואָצירט געוואָרען, איז קיינמאָל נישט געלונגען פעסטצושטעלען, אין די „קאָמיסאַריאַט" וואו מען האָט געבראַכט די שלעגער האָט דער קאָמיסאַר נישט געקענט פּערשטיין, וואָס עס האָבען איינער צום אנדערען, און אין די צוי טונגען זיינען געווען פּערצייכענט בראַניקראַטיצען, אז געשלעגען זיינען אויסגעבראָכען צווישען די „ד־ר כאָס" און „פּאָלאַקאָס" אויף דער פּראַגע אגוז זעגען אויסגעבראָכען און די געשלעגען האַלטען אָן אפטער און מעהרער.

די טמאים האָבען טעהאָט גענוג געלד, כדי צו קע־נען האָבען בעצאַהלטע טערעכטיגקייט אויף זייער זייט. די אימיגראַנטען האָבען אָבער געגומען זוכען מאָראַלישע סימפּאַטיע צווישען די ליבעראַלע דעפּו־טאַטען און פּאָרצגעשריבענע זשורנאַליסטען.

זיי האָבען אריינגעצויגען אין קאַמף איינעם, א פּאָרטוגעזישען יוד דר. אבנר, א טעלערטעטער און אנ געזעהענער פּאָליציסט. דר. אבנר האָט קיין שום שייכות נישט געהאַט צו די יודען פון מזרח און מערב־איראָפּע, ער איז אפילו נישט געווען דער טיפּ פון די יאהודים". זיינע עלטער־עלטער עלטערען זע־נען אנטלאָפען פון שפּאַניען קיין פּאָרטוגאַל אין דער צייט פון דער אינקוויזיציע, און פון פּאָרטוגאַל קיין בראַזיליען, מיט די ערשטע יודישע האָלענדישע סוח־רים. זיין ווירע איז אזוי אהום ניצול געוואָרען פוגם שיטעהרהויפען און אין טעקומען פון באַהוא קיין ריאָ־דע־זשאַניירא און געעפענט א געשעפט פון ציהר־רונג זיין פאָטער איז געווען דער גרויסער בריליאַנ־מען האַנדלער אויף דער רואַהאָווידאָר און ער, דר. אראָלאָ אבנר איז פּראָפעסאָר אין מעדיציניסען פאַר קולטעט און הויפּט־דירעקטאָר פון שפּיטאָל „סאַנטאַ עלענא" דירעצו — דער גרעסטער ספּעציאַליסט אין כירורגיע.

דר. אבנר'ס יודישקייט איז בלויז געווען אַן'ענין פון יחוס און געלערנטקייט. ער האָט זיך געשפּיגעלט אין די העברעאישע ספּרימלעך, אין וועלכע עס איז דערמאָנט געווען עמיצער פון זיין משפּחה, ער האָט די ספּרימלעך געהאַלטען אין בייערען לעדער איינגע־בונדען אונטער שלעסער און שויפען, און זיי גערן און אָפּט געוויזען זיינע געאַכטע קאָלעגען, בעת זיי האָבען בעזוכט זיין הויז.

ער האָט נאָר געוואוסט פון יודישקייט, אָבער נישט פון יודען. דער דאָזיגער אינטעליגענטער און געלעהרטער האָט כמעט נישט געוואוסט פון דער עק־זיסטענץ פון פרייטע און נעדיכטע יודישע מאַסען אין איראָפּע און אמעריקע. ער האָט נאָר געוואוסט פון די מאַראָקאַנישע יודען, וואָס האָבען געוואוינט אין ריאָ־דע־זשאַניירא.

חוץ דעם וואָס ער איז געשטאַנען אין „בריפ־ליכע פערבינדונגען" מיטן רב פון רוים און אימאַר ליען און מיטן רב פון ליסאַבאָן, פּאָרטוגאַל איז ער אויך געווען א פריינד פון „כאַכאַם", דער אויבער ראַבינער פון די „שפּאַניאָלישע יודען" אין בראַזי־ליען הויפּטשטאָט, ער פלעגט קומען אין די יום־טוב טעג צום דאַווענען קריגען א בכבודיגע עליה און מנחה זיין א' געוויסע סומע פאַר זייער שוהל און תלמוד־תורה. די נאַכט פון ניי־יאָהר פלעגט ער זיך נוהג זיין אהין קומען אין „שפּאַניאָלישען קלוב" מיט זיין פאַר מיליע אין גאַלאַ־קליידער און זיצען מיטן „כאַכאַם" אין א בעזונדערען צימער און ארומרעדען „יודישע פּראָבלעמען".

די יודישע בעפעלקערונג וואָס האָ זיך אָנגעהוי־בען צו מעריסטערען אין ריאָ, האָט זיך הערויסגעוואוסט פון דער עקזיסטענץ פונם דר. אבנר. נישט אזוי צו־ליב איהם אליין, ווי זיין איינפלוס אין דער בעסערער געזעלשאַפט און עס וואָלט געווען א גרויסער כבוד פאַר דער „קאָלאָניע" ווען דר. אבנר וואָלט ארויס זיין שייכות מיט זיי.

עס האָט זיך אָבער נישט געמאַכט קיין געלעגען־הייט מיט וואָס דר. אבנר זאָל פּערזאָנענטערעסירט ווע־רען. קיין גרויסע אנשטאַלטען האָט נאָך די קאָלאָניע עלענא" דירעצו — דער גרעסטער ספּעציאַליסט אין כירורגיע.

נישט בעוויזען צו שאַפען. די דאגות פרנסה ... שווער און ביטער טעלייגט אין די קיטשן ... שטערענס. חוץ דעם, ווען ביי א געלעגענהייט ... מען אויפמערקזאַם געמאַכט דעם דאָקטאָר אויף דעם וואָס די פּראָגע אגוע איז שוין א ... פּעסטונג, האָט ער געענטפערט, אז ווען עס ... געווענדעט אין איהם, וואָלט ער אלע יודען א ... שיקט פון לאַנד.

נאָר גוט איז, וואָס דער פּאָרטוגעזישער ... נישט געהאַט קיין געלעגענהייט און די ... דער „פּראָגע" האָבען זיך טעהאַלטען אין אי... גרעסערע.

די דעלעגאַציע וואָס איז געקומען צום ... אין הויז, האָט איהם פּשוט דערקלערט:

„יעדער, וואָס איז צונויפגעקניפּט מיט ... יוד, טאָר אין איצטיגען מאָמענט נישט ש... דער ווייטענס, ווען מיר האָבען אויפגעהויב... קאַמף איינמאָל פאַר אלע מאָל פעסטצושטעל... דער גאַנצער קרימינעלער געזעלשאַפט, אז ... אריבערגעקומענע, איינגעוואַנדערטע, וואָס ו... דאָ באַבויען און איינוואָרצלען, לעבען פון ... כער ארבייט און מסחר. האָבען נישט קיין ש... כות מיט די „טמאים" און כדי דאָס צו ... ווילען מיר זיי פערטריבען פון דעם געגענד, ... דישע איינוואַנדערשאַפט האָט זיך קאָנצענטר... עס וואַקסט אויס א יודישער צענטער.

„מיר ווילען אז דאָס דאָזיגע זאָל הער... פרעסע פון לאַנד און צו די סענאַטאָרען א... טאַטען פונם קאָנגרעס און זיי זאָלען אונז ... פען דערין.

„מיר זענען אָבער פּשוטע מענשען, ... פעהלט די אָנפיהרער דערצו. מיר זענען ... דאָ אין לאַנד און מיט אונזער־קענען קאָ... מעל פּאָרטוגעזיש וועלען מיר נישט דערזיי... אויפמערקזאַמקייט פון דער בראַזיליאַנישער... שאַפט.

(פאָרזעצונג קומט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 13 מאי כ״א

זון-אויפגאנג 3.59
זון-אונטערגאנג 7.25

די נעכטיגע יאר־צייט-פייערונג
נאכ׳ן טויט פון מארשאל יוזעף פילסודסקי

(א) דער נעכטיגער ערשטער יאָהרצייט נאָכ׳ן טויט פון פוילענ׳ס גרויסען בעפרייער און פיהרער, מאַרשאַל יוזעף פילסודסקי, איז אין אונזער שטאָט געפייערט געוואָרען מיט אַ טיפען ערנסט און קאָנ־צענטראַציע.

עהערנעכטען נאָך זענען אַלע מלוכה׳ישע, זעלבסטפער־וואַלטונגס־בנינים און געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס און אָרגאַניזאַציעס דעקאָרירט געוואָ־רען מיט נאַציאָנאַלע פעהנער און קרעפ.

אין אַ גאַנצער רייהע שוי־פענסטער און אויף באַלקאָנען זענען אויסגעשטעלט געוואָרען די ביל דער פון מאַרשאַל געהילט אין קרעפ.

פאַר׳ן בנין פון דער סטאַ־אָסטווע (פעטריקאָ־ווער 100), פאַר דער קאַטעדרע און אויפ׳ן האַ־לער־פלאַץ זענען אויסגעשטעלט געוואָרען ספע־ציעלע סקולפטור־פאָרטרעטען פונ׳ם מאַרשאַל בע־ציהרט מיט גרינס און טרויער־קרעפ, ביי וועלכע עס האָבען געהאַלטען עהרען־וואַך: פ.וו.־מיטגלידער, לעגיאָניסטען, געוועז. מיליטער־לייט, רעזערוו־אָפי־צירען.

אינדערפריה זענען פאָרגעקומען גאָטעס־דינ־סטען פאַר שול־קינדער אין אַלע געבעט־הייזער.

10 אַ זייגער איז אָפּגעריכט געוואָרען אַ ספע־ציעלע גאָטעס־דינסט אין דער קאַטעדרע, אין וועל־כער עס האָבען אנטיילגענומען פאָרשטייער פון דער מלוכה־מאַכט, מיליטער, זעלבסטפערוואַלטונג, אָרגאַניזאַציעס א.אַ.

12 אַ זייגער איז פאָרגעקומען אַ דעפילאַדע פאַר דער קאַטעדרע.

דערנאָך איז די מאַניפעסטאַציע אַוועק אויפ׳ן פרייהייטס־פלאַץ, וואו עס זענען זיך צוזאַמענגעקו־מען פערשידענע אָרגאַניזאַציעס, בכדי אויסצוהערען דעם פערלויף פון די פייערליכקייטען אין ווילנע, וואָס איז איבערגעגעבען געוואָרען דורכ׳ן ראַדיאָ.

פונקט 1 אַ זייגער, ווען אין ווילנאָ איז גע־קומען צו קבורה דאָס האַרץ פונ׳ם מאַרשאַל, צו־זאַמען מיט׳ן טויטען קערפער פון זיין מוטער, — איז די בעוועגונג אויף די גאַסען אָפּגעשטעלט געוואָרען, און די דורכגייער האָבען אין טיפער שטילקייט ענטבלויזט די קעפ.

נאָך אַ 3־מינוטיגער שטילקייט איז די בעווע־גונג בענייט געוואָרען.

אין הסכם מיט דער פאָראָרדענונג פון דער מאַכט, זענען נעכטען נישט פאָרגעקומען קיין פאַר־שטעלונגען אין די טעאַטערס און קינאָ׳ס און עפּענט ליכע לאָקאַלן, בלויז אין די קינאָס „מעטראָ“ און „אַדריאַ“ זענען פאָרגעקומען בחנמ׳דיגע סעאַנסען פאַר׳ן מיליטער.

דריי פערטעל 9 אין אָוענד זענען אָרגאַני־זירט געוואָרען גרויסע מאַניפעסטאַציעס אויפ׳ן האַ־לער־פלאַץ, וואו עס זענען אינסטאַלירט געוואָרען ספעציעלע מעגאַפאָנען.

* * *

די גאַנצע לאָדזער פרעסע, ווי אויך די פרעסע אין דעם גאַנצען לאַנד איז ארויס אונטער׳ן צייכען פונ׳ם טיפען נאַציאָנאַלען טרויער.

בלויז דער „משוגענער אין שטעטעל“ אונזער ליבהאַרציגער „אָרענדאָזיניק“ האָט זיך־געמאַכט אינגאַנצען נישט וויסען וועגען אַזאַ „קלייניגקייט“, ווי דער ערשטער יאָהרצייט נאָכ׳ן טויט פון מאַר־שאַל פילסודסקי.

אַז מ׳זאָגט משוגע — טאָ גלויב...

דער גרויסער יודישער אנטייל אין די טרויער - פייערליכקייטען

די גאַנצע יודישע בעפעלקערונג ביי אונז אין שטאָט האָט אַנטיילגענומען אין די נעכטיגע טרויער פייערליכקייטען, די שויפענסטער אין די יודישע גע־שעפטען זענען געווען דעקאָרירט מיט שוואַרצער קרעפ, און די בילדער פון פערשטאָרבענעם מאַר־שאַל פילסודסקי.

נעכטען 9 אַ זייגער אינדערפריה **איז די אַלט־שטעטישע שוהל שוין געווען פול גע־פאַקט**, ס׳איז געקומען די קהלה־פערוואַלטונג מיט פרעזעס מינצבערג בראש, מיטגלידער פון קהלה־ראט בראש מיט פרעזעס ליבערמאַן. פערטרעטער פון ראַבינאַט. די פערוואַלטונגען פון די יו־דישע געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס, האַנד־ווערקער און סוחרים און קליינהענדלער־אָרגאַניזאַ־ציע, לעגיאָן א. נ. פון בערעק יאָסעלעוויטש בראש מיט׳ן קאָמענדאַנט מייזלער, די יודישע קאָמבאַטאַ־נטען און אַ גרויסער עולם מתפללים.

פון דער אָפיציעלער מאַכט זענען אַנוועזענד גע־ווען פאָרשטעהער פון דער וואָיעוואָדזשאַפט, מיליטער־מאַכט, סטאַראָסטווע, שטאָט־פערוואַלטונג א.אַ.וו.

דער חזן ווינאַגראַד מיט׳ן כאָר אונטער דער לייטונג פון דיר. זאַקס האָבען געזונגען איניגע עלע־גיעס, דאַן איז פאָרגעקומען אַ פייערליכע הזכרה.

נאָכדעם האָט **דעפ. מינצבערג געהאַלטען אַ גרויסע רעדע**, אין וועלכער ער האָט צווישען אַנדערען געזאָגט: ס׳האָט זיך געענדיגט אַ יאָהר פון גרויסען טרויער און ס׳הויבען זיך אָן יאָהרען פון פאָרטראַכטען זיך און וואַרפען רעפלעקסען אויפ׳ן ראַטער פון דעם גרויסען לעבען. דער מלוכה־פרעזי־דענט האָט אין נאָמענס־טאָג פון פערשטאָרבענעם מאַרשאַל יוזעף פילסודסקי בעשלאָסען, אַז איבער אַלע צייטען זאָלען די מלוכה־פרעזידענטען יעדעס יאָהר דערמאָנען די גרויסע ווערק פון פערשטאָרבע־נעם רוהמפולען לעבען.

מיט 40 יאָהר צוריק אידער יוזעף פילסודסקי האָט אָנגעהויבען צו רעאַליזירען דעם גרויסען חלום וועגען אַ גרויסמאַכט, האָט פוילען איינגעשלעפערט דורך די אָקופאַנטען — געלעבט אין האַרץ פון אַלע פאָלקען. היינט אויפגעוועקט געוואָרען דורך דעם זשעני פון געדאַנק און מאַט, ווי זי איז כבוד דעם האַרץ פון גרעסטען פאָלאַק.

יוזעף פילסודסקי האָט געהערט צו די מענשען, וועלכע זענען שוין היינט אפשר נישט מאָדערן, אָבער ווי גרויס איז ער געווען. ער איז געווען דער יורש פון די פרינציפען אין אמת׳ן, וואָס איז איבער־געבליבען פון סוף פון 18טען יאָהר הונדערט, די שטרעבונג צו פרייהייט און גלייכהייט פון אַלע בירגער.

מיט זיין דורכדרינגענדען בליק האָט יוזעף פיל־סודסקי שוין מיט יאָהרען צוריק געזעהן ווי פון די חרבות שטעהט אויף דאָס גרויסע פוילען, קיין שום אַנדער מענש, וואָס איז נישט בעשאַנקען מיט דער קראַפט פון אַ העלדישער, וואָלט קיינמאָל זיך דאָס נישט געקאָנט פאָרשטעלען. כדי צו רעאַליזירען די וויזיע האָט ער געמוזט אַדורכגעהן דורך טורמעס, פערשיקונג, מאָראַלישע און פיזישע מאַרטירען. ער איז נישט געבראָכען געוואָרען און האָט זיך נישט געבויגען, נאָר מיט דער קראַפט פון זיין ווילען אויסגעשמידט און פעסטגעשטעלט שריט נאָך שריט, טאָג נאָך טאָג, יאָהר נאָך יאָהר די בענקשאַפט פון נביאים און פאָעטען.

דאָס יודישע פאָלק, וועמענס געשיכטליכע מיסיע דריקט זיך אויס אין דער שטרעבונג צו פרייהייט, ווייסען מעהר ווי יעדער אַנדער פאָלק אָפּצושאַ־צען דעם ווערט פון פילסודסקי׳ס לעבענסציל: „פרייהייט פון פאָטערלאַנד און מאָראַלישקייט פון די בירגער“, דאָס איז דער אידעאַלער אוצר, וועלכער ווערט אין דער איצטיגער צייט געוואויגען אויף קאָר ראָטען.

אין היינטיגען טאָג, ווען מיר פייערן די ערשטע טרויעריגע יאָהרצייט פון גרויסען מאַרשאַל יוזעף פילסודסקי, שטרעבען מיר, אַז פון דערמאָנטען קוואַל זאָלען שעפען אויך זיך קוויקען, אַלע די, וועלכע בעהאַלטען זיך אַלס גייסטיגע יורשים פון גרויסען פיה־רער און וועלכע רעגירען היינט און וועלען רעגירען אין דעם אויפגעלעבטען פוילען.

דאָס וועט זיין דער שענסטער דענקמאַל פון דאַנקבאַרקייט, וועלכער דער איצטיגער און קומענ־דיגע דורות קאָנען שטעלען דעם גרויסען מאַן.

אויב מיר זאָלען בעהאַלטען דעם אָנדענק פון מאַר־שאַל יוזעף פילסודסקי, איז נאָר אונטער דעם דע־ווייז פון זיינע אידעאַלע אידעען, ווייל אַנדערש איז עס נישט קיין עהרונג נאָר אַ פראָפאַגאַנדע. אַזוי זאָל נען אויך געווען אַ פראָפאַגאַנדע די אויסגעשריען פון האָס אין טאָג פון דריטען מאַי, מיט וועלכע מ׳האָט נישט אָפּ קיין כבוד, נאָר מ׳לייקענט די קאָנ־סטיטוציע פון דריטען מאַי.

דער כבוד פון מאַרשאַל יוזעף פילסודסקי איז קודם כל אַ כבוד פאַרן גליק פון אַלע צוזאַמען און יעדען בעזונדער, כבוד פאַר דער אידעע פון מענש און בירגער.

חערמיט האָט זיך געענדיגט די ערשטע תפילה.

10 אַ זייגער האָט זיך אָנגעהויבען אַ צווייטע גאָטעסדינסט פאַר די יודישע זעלנער פון לאָדזער גאַרניזאָן אין דער אַנוועזענהייט פון די אָפיצירען און דער העכערער מיליטער־מאַכט.

אַ גרויסע טרויער־פייערונג איז פאָרגעקומען 9 אַ זייגער אינדערפריה **אין דער סינאַגאָגע אויף קאָשטשושקי גאָס**, די שוהל איז געווען פול מיט יודישע שילער פון די מיטעל־שולען מיט זייערע לעהרער.

די שוהל איז געווען דעקאָרירט מיט שוואַרצער קרעפ. אַלע לאָמפען אָנגעצונדען. דער קאָנטאָר לוחאָר וויטש צוזאַמען מיט׳ן כאָר אונטער דער לייטונג פון דיר. דאַהנגרושאַנסקי האָט געזונגען עטליכע קאַ־פיטלעך תהילים, דאַן האָט דער קאַנטאָר געזאָגט קדיש און ד״ר ברוידע האָט געהאַלטען אַ ריהרענדע רעדע וועגען דער פערזענליכקייט פון מאַרשאַל. דאַן איז געמאַכט געוואָרען אַ הזכרה און דער גאַנצער עולם האָט בעערהט דעם אָנדענק פון פערשטאָרבע־נעם מיט 3 מינוט שטילשווייגען. מיט׳ן געזאַנג פון שיוויתי האָט זיך די טרויער־פייערונג געענדיגט.

אין דער ווילקער, וואָלינער און אַלע אַנדערע שוהלען זענען 9 אַ זייגער אינדערפריה פאָרגעקו־מען טרויער - גאָטעסדינסטען און ס׳זענען געמאַכט געוואָרען הזכרות.

אין דער ווילקער שוהל האָט געהאַלטען אַ רעדע הרב טרייסטמאַן.

אין לעגיאָן א. נ. פון בערעק יאָסע־לעוויטש זענען פאָרגעקומען גרויסע טרויער־פייערליכקייטען. דער לאָקאַל איז געווען בעציהרט מיט שוואַרצע קרעפ און גרינס. דער לעגיאָן האָט אַנטיילגענומען אין דער תפילה, וואָס איז פאָרגע־קומען אין דער אַלטשטאָטישער שוהל און אין די דעפילאַדעס. אין אָוענד איז פאָרגעקומען אַ טרויער־אַקאַדעמיע. קאָמענדאַנט מייזלער האָט אַדורכגע־לייענט פאַר די רייהען פון די לעגיאָניסטען דעם מאַניפעסט פון מלוכה־פרעזידענט און ס׳זענען גע־האַלטען געוואָרען עטליכע רעדעס.

פאַרן פאָרטרעט פון מאַרשאַל, וועלכער איז גע־ווען איינגעהילט אין שוואַרצען זענען געשטאַנען אויף דער וואַך מיטגלידער פון לעגיאָן.

אין פעראיין פון די יודישע קאָמבאַ־טאַנטען זענען אויך פאָרגעקומען טרויער־פייער־ליכקייטען. דער זאַל איז געווען דעקאָרירט מיט שוואַרץ, אַ גאַנצען טאָג איז געהאַלטען געוואָרען וואַך פאַר׳ן ביוסט פון מאַרשאַל. דער פערבאַנד האָט אַנטיילגענומען אין דער דעפילאַדע און בעת די פייערליכקייטען אויפ׳ן האַלער־פלאַץ.

טרויער־אַקאַדעמיעס זענען פאָרגעקומען אין קליינהענדלער - פעראיין אָגראָדאָווע 10, אין די האַנדווערקער - צענטראַלעס און אין די יודישע צע־כען.

טרויער - אַקאַדעמיע אין צענטראַלען סוחרים - פעראיין.

אין צענטראַלען סוחרים־פעראיין (פעטריקאָ־ווער 10) איז נעכטען 12 בייטאָג פאָרגעקומען אַן אַקאַדעמיע צו בעעהרען דעם אָנדענקען פון מאַר־שאַל יוזעף פילסודסקי

די אַקאַדעמיע האָט געעפענט דער פרעזעס פון פעראיין, ה׳ איגנאַצי יאַשונסקי. וועגען דער דער טעטיגקייט און גרויסקייט פון מאַרשאַל יוזעף פיל־סודסקי האָט גערעדט דירעקטאָר שוואַרצמאַן, און נאָכדעם ווי ס׳ווערט בעעהרט דער אָנדענקען מיט דריי־מינוט שטילשווייגען, ווערט די אַקאַדעמיע גע־שלאָסען.

אין „מושב זקנים“

צו דער ערשטער שמערצליכער יאָהרצייט פון פערשטאָרבענעם מאַרשאַל יוזעף פילסודסקי איז נעכ־טען פאָרגעקומען אַ פייערליכע הזכרה אין דער אַנ־וועזענהייט פון דער פערוואַלטונג און אַלע פענסיאָ־נערען.

איינער פון די עלטסטע זקנים האָט אָפּגעריכט אַ טרויער גאָטעסדינסט און געמאַכט אַן אֵל מלא רחמים.

אַ זעהר וואַרימע רעדע וועגען מאַרשאַל׳ס לע־בען און שאַפען האָט געהאַלטען הרב ב. לייזעראָוו־סקי. אין אַ געהויבענער שטימונג איז זיך דער עולם פונאַנדערגעגאַנגען.

אקציע פון די האנדעלס-קאמערן
צו רעפארמירען דעם פאטענטען-סיסטעם

(אג) די לאָדזער האַנדעלס־קאַמער האָט פונאַנ־דערגעשיקט צו אַלע ווירטשאַפטליכע און אינ־דוסטריעל אָרגאַניזאַציעס אין לאָדז אַ אָפּשריפט פון אַ בריף, וועלכען זי האָט אַרויסגעשיקט צום פערבאַנד פון די האַנדעלס־קאַמערן אין וואַרשאַ, אין דעם בריף האַנדעלט זיך וועגען אָנגעהמען אַ ענדגילטיגע שטעלונג צו דער פראַגע פון דער רע־פאָרם פון פאַטענטען. די לאָדזער האַנדעלס־קאַמער בעט די ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס, אַז זיי זאָלען זיך אין דער פראַגע אַרויסזאָגען, הויפטזעכליך וועגען דער פראַגע, צי מען דאַרף שטרעבען דערצו, דאָס עס זאָלען פולשטענדיג אָפּגעשאַפט ווערען די פאַטענטען, ביי גלייכצייטיגער פערזיכערונג פאַר דער שטייער־מאַכט אַ געהעריגען עקוויוואַלענט אין אַן אַנדערער פאָרם, אָדער צי מען דאַרף זיך נאָר בעגרעניצען צו דער אַזוי־גערופענער קליינער רע־פאָרם, וואָס בעשטעהט אין איבערבויען דעם איצטי־גען פאַטענטען־סיסטעם.

דער פערבאַנד פון פאַבריקאַנטען פון דער טעקסטיל־אינדוסטריע אין לאָדז, האָט שוין צוריק־געשיקט אַן ענטפער אויפ׳ן בריף. אין דעם ענט־פער ווערט געזאָגט, אַז די מיטעלע און קליינע אינ־דוסטריע פיהלען בעזונדערס שטאַרק די לאַסט פון איצטיגען סיסטעם פון קלאַסיפיקאַציע פון די אונ־טערנעהמונגען אין היבזיכט פון פאַטענטען.

צום סוף זאָגט זיך דער פאַבריקאַנטען־פערבאַנד ארויס פאַר דער אַזוי - גערופענער גרוי־סער רעפאָרם, צוליב דעם אָבער, וואָס דאָס וועט זיך פראַקטיש נישט לאָזען אַדורכפיהרען, לאָגט דער פערבאַנד פאָר, אַז עס זאָלען איינגעפיהרט ווערען פּירטעל־יעהריגע פאַטענטען, מיט אַ געהעריגער קלאַסיפיקאַציע פאַר אַ גאַנץ יאָהר פאָראויס.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15. טעל. 149-07
ספעציעל־אַרצט פאַר מענער - שוועכע־בע האַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונער.
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע־פרייזען

קיין ארץ=ישראל
בילינע רייזעס. גוטע בעדינגונ־גען. פינקטליכע בעהאנדלונג.
קיין ווין 28 מאַי פון 75 זל.
נאָך 7 ימים אויף „קאַשטשושקאַ“ 12/6 פון 400 זל.
אויסלענדישע הנחה־פעסער קיין עסטרייך, טשעכאָסלאָוואַקיי און יוגאָסלאַוויען.
פאָרשטעהערשאַפט פון „אינטוריסט“
אויספליגען קיין רוסלאַנד.
אינפאָרמאַציעס ערטיילט
דאָס יודישע רייזע־ביוראָ
Union Lloyd
PIOTRKOWSKA 42,
telefon 107-87

פאבאר 1915

היינט מיטוואָך, דעם 13טען ה. ח.:
פאַר דער קאָמיסיע נומער 1 פון דריטען קאָמי־סאַריאַט מיט די אותיות פון
L M
פאַר דער קאָמיסיע נומער 2 פון 4 קאָמיסאַר־יאַט מיט די אותיות:
M, N, O, P

מיר מאַכען אויפמערקזאַם צו דער פאַבאַר־קאָמיסיע נומער 1 די פאַבאַראָווצעס, וואָס זענען געבוירען געוואָרען אין 1915, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פון 3. קאָמיסאַריאַט און זייערע פאַ־מיליען־נעמען הויבען זיך אָן מיט
N, O, P
פאַר דער פאַבאַר־קאָמיסיע נומער 2 — די, וואָס וואוינען אויפ׳ן שטח פון 4 קאָמיסאַריאַט און זייע־רע פאַמיליען־נעמען הויבען זיך אָן מיט די אותיות:
R, S, Sz.

אפטייקען.
היינטיגע נאכט - דיזשור׳ען

(א) היינט ביינאַכט דיזשורירען: דוטקעוויטש, פעטריקאָווער 87; האַרטמאַן, בזשעזשינער 24; היש־פאַנסקי, פּלאַץ וואָלנאָשטשי 2; פערעלמאַן, ציגעל־ניאַנע 32; צימער, וואָלטשאַנסקאַ 37; דאַנעלעצקי, פעטריקאָווער 127; וואָיטשיצקי, נאַפיורקאָווסקאַ

נייער פאהר-פלאן

(א) אין דער נאַכט פונ׳ם 14 אויפ׳ן 15 ד.ח. ווערט איינגעפיהרט אויף די היגע באַהנען אַ נייער פאָהר־פלאַן. עס ווערט שטאַרק פערגרעסערט די צאָהל פון צוגאָהר־באַהנען, וואָס קורסירען פון לאָדז צו די זומער־וואוינונגען.

עס ווערען אויך איינגעפיהרט 3 פאַר זומער־צוגען.

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16
היינט און פאלג. טעג!
ערסטער פילם פון דער אויסלענדישער פראָדוקציע אין דער יודישער שפראך
„על חטא“
מאָנומענטאַלע דראַמע פון יודישען לעבען. גענומען אויפ׳ן גרונד פון אַן אמת׳ער פאַסירונג פון דער וועלט־מלחמה.
אינסצעניזאַציע פון בעקאַנטען דראַמאַטורג י. מ. ניימאַן. אין די הויפט־ראָלען:
א. מאַרעווסקי
ש. דזשיגאַן
י. שומאַכער
קלאַרא סעגאלאוויטש
אויסערן פראָגראַם: כראָניק P.A.T.

ד"ר אריה טאַרטאַקאָווער

א דענקער און קעמפער

צום היינטיגען בעזוך פון פראָפ. מ. לאַזאַרזאָן

א טיפזיניגער און גרונטליכער וויסענשאַפטלער, אַן'איבערגעגעבענער ציוניסטישער טוער זינט יאָרען און יאָהרצעהנדליגטען, א פאַרלאַמענטאַריער פון גרויסען שניט און נחוויסער אַרבייטזאַמקייט — שטייט פּראָפ. לאַזאַרזאָן זיכער איין אויגער פון די ערשטע רייהען פון די בעקאַנטע יודישע פערזענליכקייטען פון דער היינטיגער תקופה. נישטאָ קיין סך צווישען אונז, וואָס קאָנען זיך בעריהמען מיט אַזאַ לעבען ווי דאָס זייניגע. מיטען אין די פינסטערע צייטען פון צאַרישען רעזשים אין רוסלאַנד האָט זיך אָנגעהויבען סיי זיין וויסענשאַפטליכע און סיי זיין ציוניסטישע לויף־באַהן און ער האָט בעוויזען שוין אין יענער צייט צו קאָנצענטרירען די עפענטליכע אויפמערקזאַמקייט אויף זיך דורך זיין גרויסע בעגאַבונג און דורך זיינע גרויסע לייסטונגען. אין פרייען לעטלאַנד, נאָך דער וועלט־מלחמה, איז ער אין אַלע בעציהונגען — פאַרלאַמענטאַריש, ציוניסטיש און אַלגעמיין געזעלשאַפטליך געוואָרען — איינע פון די צענטראַלסטע פערזענליכקייטען פון לעטישען יודענטום. דער היקף פון זיין וויסענשאַפטליכער און פון זיין ציוניסטישער טעטיגקייט איז אָבער אַרויסגעשפּרונגען ווייט איבער די בעגרענעצטע ראַהמען פון די באַלטישע מלוכות, מאַכענדיג איהם אין בײדע בעציהונגען צו אַן'אָנערקענטער פיהרער־פערזענליכקייט.

איך האָב געהאַט די זכיה מיטצואַרבייטען מיט לאַזאַרזאָנען לאַנגע יאָהרען. איך האָב איהם געזעהן אויף פערשידענע קאָנפערענצען, קאָנגרעסען און זיצונגען פון די אָנפירנדע אינסטאַנצן פון דער

פּראָפ. מ. לאַזאַרזאָן

ציוניסטישער און פון דער אַרבייטס־ציוניסטישער בעוועגונג. איך האָב אויך אָרט און שטעל בעוואונדערט זיין צענטראַלע פּאָזיציע און לעבען פון לעטישען יודענטום. איך ווייס אויך — הגם נישט זייענדיג קיין וויסענשאַפטליכער פאַך־קאָלעגע פון לאַזאַרזאָן — וואָס בעדייט זיין גרויסצוגיגע וויסענשאַפטליכע אַרבייט — און איך בעטראַכט עס צוליב דעם פאַר א גרויסער זכיה, וואָס עס האָט זיך איינגעגעבען אויסצוניצען איהם אויף א געוויסע צייט פון זיין וויכטיגע אַרבייט אין לאַנד און צו שטעלען איהם אין דינסט פון דער קאַמפּאַניע פאַרן קרן קימת. דער גרויסער אויפטו פון דערליידען נייע שיטחים פון בּאָדען אין לאַנד אַלס דער שטאַרקסטער ענטפער אויף אַלע פּאָליטישע און עקאָנאָמישע שוועריגקייטען, וואָס שטעהען אויפן וועג פון אונזער אויפבוי־אַרבייט, האָט געפונען א גרויסען און א געטרייען פּראָפּאַגאַטאָר.

לאָמיר האָפען, אַז די יודישע געזעלשאַפט אין פּוילען און בפרט די יודישע געזעלשאַפט און לאָדז וועט זיך טעהעטיג אָפּרופען אויף דעם אַפּעל פון לאַזאַרזאָן און וועט איהם אויף אַזאַ אופן איבערגעבען איהר גרוס און אויסדריקען איהר דאַנקבאַרקייט.

חוצפּה, ציניזם, געמיינקייט און אידיאָטיזם

אויף וואָס דער „אַרענדאָווניק“ קען זיך ערלויבען

דער נעכטיגער „אַרענדאָווניק“ האָט אָנשטאָט א לייט־אַרטיקעל אויף דער ערשטער זייט אָפּגעדרוקט אַן'אַרטיקעל וועגען דעם גרויס־אינדוסטריע־לער־פאַרבאַנד אין לאָדז.

דער „אַרענדאָווניק“ שרייבט דערביי, אַז די פאַרוואַלטונג פון טעקסטיל־פאַרבאַנד ליגט אויסשליסליך אין יודישע הענד און דאַן גיט די כּלי־ליגאַנישע צייטונג צו:

אַ׳נעגאַטיווע, נעם איינפלוס אויף דער גאַנצער טעטיגקייט פון דער דאָזיגער אינסטיטוציע איבען אויס די פאַרשטעהער פון אויסלענדישען קאַפּיטאַל מיט די אייטינגאָנ׳ס בראָש, וועלכע רעפּרעזענטירען א זעהר פאַרדעכטיגען קאַפּיטאַל, וויִיל ס׳ווענען איהם פאַרמישט בעשמאַקען פון באָלשעוויסטישען מאָסקווע, פון וואַנען ער שטאַמט צוזאַמען מיט׳ן פעטער פון די יודישע געגענדען אין ניו־יאָרק, לאָנדאָן און דרום־אַמעריקאַ.

און די דאָזיגע קאַפּיטאַלען — זוי ס׳לערענט אונז די פּראַקטיק פון די לעצטע צייטען — פינאַנסירען נישט נאָר די פאַבריקאַציע פון באַומוואָל־גאַרן הענדשקעס און גאַטקעס, נאָר ביי א געלעגענהייט אויך קאָמוניסטישע אונרוהען, אַגיטאַציע פון „פאָלקס פראָנט“, דאָס אונטערצינדען קירכען און שטרייקען ווי אויך סאַבאָטאַזשען“.

און ווייטער: „פון דער צייט, ווען די יודען האָבען זיך בעזעצט אין דער אָרגאַניזאַציע פון דער טעקסטיל־אינדוסטריע, איז געוואַקסען און זיך פאַרשפּרייט די קאָמוניסטישע אַגיטאַציע אין לאָדז.

די פאַרטרעטער פון לעניין און טראָצקי, וואָס זענען געטראָגען געוואָרען דעם 1 מאַי 1936, דאָס זענען די פאָלגען פון יודישען איינפלוס אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע“.

איהר לייענט דאָס אַדורך און שטוינט. צי איז דאָס געשריבען פון אַ משוגענעם, וועלכער ערשט פאַרלאָזן דאָס משוגעים־הויז אָדער שטעקט דאָ אַ יעזואיטישער שטרעבען אויפצוהעצען די סאַמע פינסטערסטע מאַסען, נישט איבערקלייבענדיג אין די מיטלען.

אַלץ מוז דאָך האָבען אַ גרעניץ. די ציטאַטען וועלכע מיר האָבען געבראַכט פון נעכטיגען „אַרענדאָווניק“ טאָרען נישט בלייבען אָהן אַ יורידיגען ענטפער. דאָס וואָרט האָבען איצט די יודישע פאַבריקאַנטען, וועלכע זענען אויף אַזאַ געמיינעם אופן אָנגעגריפען געוואָרען דורך דער כּליגאַנישער צייטונג.

עוואַקואירט מיט צוואַנג 12 לאַקאַטאָרען

פון הויז אויף שאַפּעננאַ 5 וואו ס'דראָהט, אַז דאָס הויז זאָל איינפאַלען

אויף שאַפּעננאַ 5 געפינט זיך אַן'אָפיצינע, וועלכע איז אויסגעפרייט געוואָרען דורך דעם הויזווירט אַהן א פּלאַן און אויף א זעהר פאַרפאַטשקעטען אופן. נישט קוקענדיג דערויף האָט דער הויזווירט פאַרדונגען די אָפיציגע צו 12 אָרימע לאָקאַטאָרען, וועלכע זענען בעוואָהנט מיט פרויען און קינדער.

די בוי־אָפּטיילונג ביי דער שטאָט־פאַרוואַלטונג האָט אַהינגעשיקט עטליכע קאָמיסיעס און ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דאָס הויז האַלט ביים איינפאַלען און אויב די לאָקאַטאָרען וועלען זיך פון דאָרט נישט אַרויסציהען דראָהט א קאַטאַסטראָפע, וועלכע קען ברענגען מיט זיך פיל מענשליכע קרבנות.

די 12 לאָקאַטאָרען פון דעם דערמאָהנטען הויז זענען אָבער לויטער אָרימעלייט, וועלכע האָבען בשום אופן זיך נישט געקענט ערלויבען איבערצוציהען זיך אין אַנדערע וואָהנונגען. אַזוי האָט זיך דער ענין אָפּגעשלעפּט א לענגערע צייט.

די לעצטע קאָמיסיע פון דער בוי־אָפּטיילונג האָט אָבער פעסטגעשטעלט, אַז די קאַטאַסטראָפע איז זעהר נאָהענט און דערינבער איז פאַראָרדענט געוואָרען, אַז די לאָקאַטאָרען זאָלען עוואַקואירט ווערען מיט צוואַנג. באַלד זענען אָנגעקומען אַרבייטער פון דער שטאָט־פאַרוואַלטונג, וועלכע האָבען אין דער אָנוועזענהייט פון מאַגיסטראַט־בעאַמטע, אַרויסגע־טראָגען די זאַכען פון די לאָקאַטאָרען אויפן הויף. ס'זענען אַזוי אַרום מיט צוואַנג עוואַקואירט געוואָרען 9 קריסטליכע און 3 יודישע פאַמיליעס מיט 50 נפשות. די אַלע 12 פאַמיליעס ריהרען זיך נישט פון אָרט און וואוינען אויפן הויף. זיי האָבען זיך אויפגעשטעלט ביידלעך און דאָרט האָבען זיי דערווייל איינקוואַרטירט זייערע פאַמיליעס. די אָפּטיילונג פאַר געזעלשאַפטליכע הילף ביי דער שטאָט־פאַרוואַלטונג בעטראַכט איצט די פראַגע, ווי אַזוי צו העלפען די אָרימע עוואַקואירטע פאַמיליעס.

—*×*—

מעשה בשלשה קאָלאָניאַל־סוחרים

זוכענדיג גליקה, געפונען זיין גנבה

(—) דעם 2 פעברואַר ה.י. האָבען אומבעקאַנטע איינברעכער זיך אַריינבעקומען אין קאָלאָניאַל־געוועלב פון אַ געוויסען דוד מיגדאַל, קילינסקיעגאָ 43, און אַרויסגעגנבעט פערשידענע קאָלאָניאַל־סחורות, ווי טיי, קאַקאַאָ, צוקער א.אַ.וו. אין דעם ווערט פון אַן'ערך 5000 זלאָטעס.

די גנבים זענען דאַן פערשוואונדען געוואָרען.

אַניעהנליכע איינברוכס־גנבה איז פאָרגעקומען דעם 18 פעברואַר ה.י. אין קאָלאָניאַל־געוועלב פון ראָזענצווייג, שרודמיעסקאַ 23, פון וואַנען ס'זענען אויך „פערשוואונדען“ געוואָרען סחורות אין דעם ווערט פון 5000 זלאָטעס.

אויך אין דעם פאַל זענען די גנבים נעלם געוואָרען.

די דורכגעפיהרטע אויספאָרשונגען האָבען קיין רעזולטאַט נישט געגעבען.

ערשט — צופעליג, דעם 23 פעברואַר, איז זיך מיגדאַל געגאַנגען צו זיין קאָלעקטאָר אויף 11־טען ליסטאָפּאַד־גאַס קויפען א לאָס.

טראַכטענדיג אַזוי וועגען זיין צוקונפטיגען געווינס, איז זיך מיגדאַל רוהיג צוגעגאַנגען צום שויפענסטער פון פאָלוערמאַכערס קאָלאָניאַל־געוועלב אויף 11־טען ליסטאָפּאַד־גאַס 31 און האָט אָנגעהויבען צו בעקוקען די פרייזען אויף סחורות. דאָרט האָט ער פעסטגעשטעלט, אַז די פרייזען אויף טיי, צוקער, קאַקאַאָ, זענען צו־ביליגע.

מיגדאַל האָט גלייך וועגען דעם צו־ווי׳סען געגעבען ראָזענצווייג׳ן, און ביידע, האָבענדיג אַ פאַרדאַכט, אַז פּאָלוערמאַכער פאַרקויפט זייערע געגנב׳עטע סחורות צו ביליגערע פרייזען, האָבען געמאָלדען וועגען דעם דער פּאָליציי.

אין פּאָלוערמאַכערס געוועלב איז דורכגעפיהרט געוואָרען אַ רעוויזיע, בעת וועלכער עס זענען געפונען געוואָרען פערשידענע שאַכטלען מיט סחורה, וועלכע האָבען געהאַט אויף זיך מיגדאַל'ס און ראָזענצווייג׳ס נעמען...

פּאָלוערמאַכער, וועלכער איז אַ פערמעגליכער י. ד. האָט 2 געוועלבער אין לאָדז און יושניאַוואָ־גורא, איז צוגעצויגען געוואָרען צו פאַראַנטוואָרטליכקייט פאַר האַנדלען מיט סחורות, וואָס שטאַמען פון אַ גנבה.

דאָס געריכט האָט איהם פאַרמשפּט אויף 200 זלאָטעס געלד־שטראָף אָדער 20 טעג אַרעסט.

—*※*—

נייע טאַקסע פון קאָמאָרניקעס

(א) מיט׳ן 20 ד. ח. ווערט איינגעפיהרט אין לעבען א נייע טאַקסע פאַר דער טעטיגקייט פון די געריכטס־קאָמאָרניקעס.

די נייע טאַקסע זעהט פאַר חוץ פּרינציפּיעלע אָפּצאָהלען פאַר זייערע פונקציעס, אויך צוגאָב־אָפּצאָהלען פאַר הוצאות, וואָס זענען פאַרבונדען מיט דער דאָזיגער טעטיגקייט, ווי דהיינו — הוצאות הדרך, דאָס דינגען אַרבייטער א.אַ.וו.

Dr.
Wołkowyski
ציגעל־גאַס 11, טעל. 238-02
ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט־קראַנקה.
בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע
נעמט אָן פון 8—11 בייטאָג און 4—9 אָוונט.

גוט מאָרגען

איינגעשטעלט צו אויסגעשטעלט ?...

אויף פּל. וואָלנאָשטשי טרעפען זיך עטליכע יודישע האַנדוועקער, שטעלען זיי זיך אונטער וויסטאַווע פון א קאָנפעקציע ־ געשעפט טאָג שמועסעל. מיר געבען איבער דעם שמועס ווערטליך:

— נו ווי האַלט איהר? איהר האָט שוין...

— אוודאי האָב איך שוין.

— וואָס האָט איהר?

— צרות. האַרץ־קלאַפּעניש מערידען.

— נישט דאָס מיין איך. איך מיין צי איהר שוין א פּאַוויליאָן אויף דער וויסטאַווע.

— א שיינע שאלה כ׳לעבען. וואָס הייסט וועל נישט אויסשטעלען, אָבער נאָך א מין שטעלען? כ׳וועל אויסשטעלען אַלע מיינע... לעבען, וואָס איך האָב אויף לאַגער, און זאָלען שונאים פּלאַצען!

— טשעקאַווע צו וויסען, וואָס רעכענט איהר אויסצושטעלען?

— זעהר טשעקאַווע זאַכען. זאַכען, וואָס... יודישער האַנדווערקער אין פּוילען איז אומ... אויסצושטעלען.

— דהיינו?

— הערט! איך וועל אויף דער וויסטאַווע שטעלען אַזעלכע עקספּאָנאַטען:

10 קילאָ נאַכאָוועס, ווענזוואָניעס, פּראָטעסט־... זאַוויאַדאָמיעניעס פון זאַיעגנשעס. קאָפּיעס פון קורסען און וויאַשניעניעס, פּראָטעסטירטע ווע... ווירעקען פון סאַנד אויף עקסמיסיע, אַנאַליז דאָקטאָר, קימפּעט שיר המעלות'ן, קריסטל־ווינדלען, שעפטעלעך פון בעבעפודער און אַ... „עקספּאָנאַטען“.

— און איך וועל אויסשטעלען גאָר אַנדער... טיקען. איך וועל אויף דער וויסטאַווע אויסשטעלען מיין שווינגער, א נאַחווימשינע „עקספּאָנאַט“, א שפּיגעל בעקלעפּט מיט סעקוועסטראַציע־... קאַרטעלעך ־ פּאַפּירלעך פון אַלע זייטען.

א שאַנק, צוליב וועלכער ס'רייסען זיך די... וועקסלען מיט׳ן קאָמאָרניק.

א טיש וואָס דערמאָנט די געשיכטע פון... טאַן דרייפוס (ער שטייט אויף דריי פיס.)

א פּרעס־אייזען, וואָס געדענקט נישט ווען ס'האָט זיך דערוואַרימט...

א ניי־מאַשין, וואָס איז זעהר ענליך צו ... סיים־השפּטאַלקען, זי איז אָהן א קאָפּ, און נאָך טשעקאַווע „עקספּאָנאַטען“...

— און איך — זאָגט א דריטער — וועל ... שטעלען „עקספּאָנאַטען“ פון דער פּלייטע...

— מיין ווייב'ס לעבער.

מיינע שטיינער.

מיינע טעכטער נאָך (וואָס גייט זיי אויב... ליב זיצער פעך ביי די בחורים.)

מיין זוהנ׳ס אונטערגעהאַקטע זייטען (פון ... אָדער פון אַן'ענדעקישען „גלעט“).

מיין וויהט׳ס וויעך האַרץ (ביים אויספאַ... עקסמיסיעס) און אַנדערע פּלייטיגע אַרטיקלען.

א יוד, וואָס איז די גאַנצע צייט געשטאַנען... נעבען און צוגעהערט זיך צו דעם שמועס, ... א פּראָגע געטאָן:

— רבותי, אַלזאָ, וואָס זענט איהר: — ... געשטעלט צי איינגעשטעלט?...

אַב־נער

א טשעק אָהן דעקונג

(—) הערש אייזען האָט אין יאַנואַר... אויסגעשטעלט א טשעק אויף 200 זל... וועלכער איז געווען צאָהלבאַר אין „וואַרשע... באַנק קרעדיטאָווי“ דעם 12־טען מערץ ה. י.

אין טערמין איז דער טשעק נישט איי... קויפט געוואָרען.

אייזען איז צוגעצויגען געוואָרען צו ... ליכער פאַראַנטוואָרטליכקייט, און הגם ער ... שוין בעצאָהלט די 200 גילדען, איז ער פאַר... געוואָרען אויף 2 וואָכען אַרעסט.

באַנק־הויז „ברידער טויב“

האָט בעקומען פולע דעוויזען־רעכט

מען גיט אונז איבער, אַז די באַנק... „בּרידער טויב“ (פּיעטריקאָווער 17) האָט בעקומען פולע דעוויזען־רעכט.

Doktór Z.
Henrykowski
ספּעציעל־אַרצט פאַר מענער - שוואַכ...
ווענערישע און הויט־קראַנקהייטען
טראַוגוטאַ 9 טעל. ...-98
נעמט אָן פון 8—11 און פון 6—9 אָוונט
זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 בייטאָג

זונטאָג, דעם 17־טען און מאָנטאָג, דעם 18־טען ד. ח. 8.45 אָוונד נור צוויי אויפטריטען פון בעקאַנטען
ארגענטינישען אַנסאַמבל
EDUARD BIANCO
מיט׳ן קעניג פון טאַנגאָ
אין פּראָגראַם: אָרקעסטער — דזשאַז — טענץ — געזאַנג. — אַנסאַמבל פון 15 פּערזאָן.
בילעטען צום פּרייז פון 1 זל. ביז 6 זל. פאַרקויפט די קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

זאַל
פילהאַרמאָניע
נאַרוטאָוויטשאַ 20
טעל. 213-84

זאל
האַרמאָניע
פּיעטרקאָווסקאַ 20
טעל. 213-84

פרייטאג-צו-נאכטס דעם 15 מאי, 7 אוונעט,
צומארגענס שבת. פ' בהר-בחקותי, שמברכים
ר"ח סיון, ד. 16 מאי, 9 פריה, וועט דער טאלאנט-
פולער בודאפעסטער אויבער-קאנטאר
פון דער איזראעליטישער געמיינדע
דאווענען קבלת שבת, מעריב, ספירה, שחרית, ר"ח בענשען און מוסף מיט דעם אנטייל פון פראפעסיאנעלן גוט-איינשטודירטען כאר אונטער
דער לייטונג פון בעגאבטען שילער פון פראפ. י. זאקס — לאזאר גורפינקיעל. עס וועט אויסגעפיהרט ווערען די שענסטע קאמפאזיציעס
פון רעליגיעזער נגינה. —::— בילעטען צום פרייז פון 75 גר. פערקויפט די קאסע פון פילהארמאניע אויך די טערקישע קאנדיטאריי עק פיעטריקאווער און פאלודניאווע

משה פרייס

וועלכער האט זיך קונה-שם גע-
ווען אלס דער צווייטער „ראזומני"
מיט זיינע הערציגע תפלות אין
פוילען אויך אין גאנץ אונגארן

בלוטיגער אנפאל אויף א יודישען אינוואליד
אויף גייער'ס מארק

...מטען, ארום 7 אוונט איז אויף גייערס ...קומען אנ'אנפאל אויף א יודישען אינ-...

...ערס מארק האט א בודקע מיט פאפי-... 45־יאהריגער יודישער אינוואליד גרשון ... (ראדאגאשטש, גענ. בעם.גאס 60). ...נג האט זיך צו זיין בודקע דערנענטערט ...נגע כוליגאנעס, וועלכע האבען קאטעד-... אויפגעפאדערט, ער זאל שליסען זיין ...

...יעסקאיוויטש האט זיך אפגעזאגט, האבען זיי ...טעקענס אנגעהויבען שרעקליך „צו שלא-... האבען זיי דעריוייל דעמאלירט. ...ד געשרייען פון פערוואונדעטען יודען, ...קומען פאליציי, וועלכע האט עטליכע אנ-... ...האלטען און זיי אפגעפיהרט אין 12־טען

קאמיסאריאט, וואו עס ווערט געפיהרט אנ'ענער-גישע אויספארשונג. די איבעריגע כוליגאנעס זע-נען אין דער מהומה בעלם געווארען.

צום שווער-פערוואונדעטען איז ארויסגערופען געווארען דער דאקטאר פון דער פאגאטאוויע פון רויטען-קרייז, וועלכער האט ביי יאסקאוויטש'ן פעסט געשטעלט א חוץ פיל וואונדען אויפ'ן גאנצען קער-

פער, אז עס איז איהם גענצליך אויסגערינען דאס לינקע אויג.

נאכ'ן ערטיילען איהם הילף איז ער איבער-געפיהרט געווארען אין שפיטאל.

ווי מיר דערוויסען זיך, האבען נאך עטליכע יודען אינצווישען געכאפט קלעפ.

פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג.

צוליב א ירושה ביי'ם לעבען
פאטער דערמארדעט זיין טאכטער און בעגעהט כאראקירי

(א) אין דער קאלאניע קושיוויע, לאגעווני-קער גמינע, האט זיך נעכטען אפגעשפילט א שוי-דערליכע פאמיליען-טראגעדיע:

אין איין כאלופע האט געוואוינט גוסטאוו טרינטער, מיט זיין פערהייראטע טאכטער עלא נא-נעמאכער, איהר מאן און קינדער. צווישען טאטען און דער טאכטער פלעגט אפטער קומען צו סכסוכים צוליב דעם טאטענס פערמעגען וועלכען די טאכ-טער האט אומבעדינגט פערלאנגט אז ער זאל איהר דאס איבערשרייבען און ער. דער טאטע זאל קומען צו איהר אויף קעסט. דער טאטע האט צו דעם קיין

גרויס חשק נישט געהאט און ביי זיין לעבען קיין ירושה נישט געוואלט געגעבען.

נעכטען ווען דאס ליבהארציגע טעכטער'ל האט איהם ווידער גענומען זידלען און פערלאנגען זיין פערמעגען, האט ער אנ'אויפגערעגטער געכאפט א מעסער און זי דערשטאכען אויף טויט.

דערנאך האט ער זיך אבער אין צימער פאר-בעריקאדירט און זיך איבערגעשניטען דעם האלז. אין א האפנונגסלאזען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל. פאליציי פיהרט אנ'אויס-פארשונג.

דריי ברידערלעך...
די „העלדען" פון באלוט פערמשפט פאר א מארד

(א) דעם 29 אויגוסט ה. י. איז אויף לאגעווי-ניצקע גאס אויסגעבראכען א גרויס געשלעג.

ווי ס'האט זיך ארויסגעוויזען, האבען זיך גע-שלאגען צווישען זיך די ברידער יאן, זיגמונד און בראניסלאוו יענשיאק, וועלכע זענען געווען די „העלדען" פון דער געגענד און פאר וועלכע אלע ארומיגע איינוואוינער האבען פשוט געציטערט.

צופעליג האבען זיי געפאקט א „העכט" א גע-וויסען ראמאן פאנקאווסקי, פון וועלכען זיי האבען ארויסגעצוואונגען 2 זלאטעס אויף שנאפס.

פאנקאווסקיס „קושיוודע" האט זיך אנגענו-מען א געוויסער יוזעף וואלטשאק. די דריי ברידער יענטשאק האבען זיך דאן געווארפען מיט מעסערס אויף וואלטשאקן און אנדערע אנוועזענדע. וואלט-שאק האט בעקומען עטליכע מעסער-שטעך און גע-פאלען טויט אויפ'ן ארט.

די דריי „העלדען" זענען נעכטען פערמשפט געווארען דורכ'ן קרייז-געריכט: יאן יענשאק אויף 4 יאהר, בראניסלאוו יענשאק אויף 3 יאהר, און זיגמונד יענשאק אויף 2 יאהר תפיסה.

א לאדזער געשטארבען אין לענטשיצער תפיסה

אויפ'ן יסוד פון א מעלדונג פון דער תפיסה-מאכט אין לענטשיץ מעלדעט די לאדזער קהלה, אז דער דארטיגער ארעסטאנט אלטער הער-שקאוויטש איז ד. 10 ה. ח. געשטארבען, די קרובים פונ'ם פערשטארבענע ווערען אויפגעפא-דערט אין זייער אנגעלעגענהייט צו קומען אין דער קהלה, פאמארסקא 18 אין די אמטליכע שעה'ן.

א פערפלייצונג אין דער מערב-טייל פון דער וואיעוואדזטווע

(א) א סך קליינע צופלוסען און טייכלעך, וואס פליסען אריין אין דער ווארטע, זענען אין די קרייזען פון וולוין און שיעראדז ארויס פון די ברעגעס און פערגאסן די נידעריג-ליגענדע פעלדער.

עס זענען אנגענומען געווארען שריט צו פערהיטען פון א פערפלייצונג.

אויף דער ווארטע גופא האט זיך דאס וואסער געהויבען אויף א מעטער.

איינשרייבונגען קיין „אוזדראווסקא"
קומט פאר דעם 20. ד. ח.

די איינשרייבונגען פון קראנקע מענער צום 2־טען סעזאן קיין אוזדראוויסקא, קומט פאר מיט-וואך דעם 20־טען מאי, 3 נאכמיטאג.

די קאנדידאטען דארפען זיך מעלדען אין דער קאנצעלאריע (ציגעל־גאס 21), מיטברענגענדיג פע-סער און בעשייניגונגען פון דאקטוירים.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26.
היינט און פאלגענדע טעג!
— I —
ערשטער דראמאטישער סאוויעטישער פילם
וואס אילוסטרירט די פאסירונגען פון די
גאלד-זוכער א. נ.
גאלדענער טייך
אין די הויפט-ראלען:
Iwan Nowosielcow
Wiera Tonstowa
— II —
סאלאן-דראמע אויסערגעוועהנליכער
סענסאצ. אינהאלט א. נ.
„די רויטע דאמע"
אין דער הויפט-ראלע:
BARBARA STANWICK
נעכסטער פראגראם: „בר-מצוה"
אנהויב 4 נאכמ. שבת און זונטאג 12 ביטאג.

...ן־היימנישפולער אנפאל
...יי יודען-מעסערשטעכער אויף זאווישא-גאס

(א) צום 30־יאהריגען שוסטער ישראל צוויי-... (זאווישא 23) האבען זיך נעכטען אריינ-... 3 אומבעקאנטע יודען מיט מעסערס און ...ן אויף איהם און זיין ברודער, דעם ...: שלמה, וועלכער האט זיך געראטעוועט ... ארויספרינגען פון פענסטער פון 1. שטאק.

...ר האט זיך דערביי שטארק צושעדיגט.

ישראל צווייגענבוים איז ביידע שטארק ... געווארען מיט מעסערס אין דער ברוסט ... און אין א שווערען צושטאנד האט מען ... אוועקגעפיהרט אין שפיטאל.

...פאליציי האט פערהאלטען 3 פערדעכטיגע ...

...ין חוקה ובזרוע נטויה
...י מאהנט מען היינט חובות ביי לייטען

(א) א געוויסער אהרן קימעלמאן פון זגערזש ... און יאנקעל שווארצמאנען (זגערזשער 48) ...ס, איז צו נעכטען צו איהם געקומען ... דאס געלד, און אזוי ווי יענער האט זיך ... אפצוגעבען דעם חוב, איז אויסגע-... א געשלעג, און צו שווארצמאנען האט ... ארויסרופען פאגאטאוויע.

דער איינערגער מאהנער ווערט צוגעצוי-... צו פאראנטווארטליכקייט.

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון ציינער און יאסלעס
Piotrkowska 164 tel 114-...

געזעלשאפט קולטור-ליגע
זאכאדניא 68
טעאטער ראזמאיטאשטשי
טעל. 112-25 דיר. דוד צערמיימער
היינט, מיטוואך, 9 אוונט קומט פאר
אנ'איינציגע הנחה-פארשטעלונג
פון „אראראט"
קינסטל. אנס. מ. בראדערזאן
אין זיין רעוועלאציע-פראגראם
אורעלט מיט נסים
מיט דער בעריהמטער פאראדיע אויף „יאשע קאלב"
בילעטען פון 54 גר. אין א בעגרעניצטער צאהל צו בעקומען ביי דער קאסע פון טעאטער.
אכטונג! לויט מארגענדיגען אנאנס, וויכטיג נייעס! אכטונג!

איזראעל ...

אויסגעליטערטע נשמות
סענסאציאנעל שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

— איב איהר האט ארעסטירט דעם רב'ס זוהן, ...ן בארטקאוויסקי, ווייטער געזאגט, הייסט דאך ... איהר נעמט אן די קאנצעפציע פון רימו-... ...ן מארד...

— געוויס, געוויס, האט מאריאן אזשעלאוסקי ...ן, קיין אנדער השערה קען נישט ... קיין אנדער קאנצעפציע וועגען דעם דאזיגען ... מארד קען דא נישט געבויט ווערען.

— דאס איז נישט געזאגט, האט דער ריכטער ...ס, איך וויל נישט פעסטשטעלען דעם ... מיט קיין הונדערט-פראצענטיגער זי-... די אויספארשונג איז אזוי ווייט נישט ... דער יוד איז ארעסטירט געווארען דער-... וויל מ'האט איהם געזעהען אויפ'ן ארט ... און ער אליין שווייגט און זאגט גארנישט ... דעם, אונזער פליכט איז אזוי צו האנדלען ... שום קאנקרעטעס קען איך אבער נישט זאגען, ... יוויס איך, צי דער דאזיגער יוד ... דער מערדער.

— און איהר ווייסט איהם דאס אויך ... ... באוויזען, האט בארטקאוויסקי מיט א האל-... ...קייט געזאגט, איך בין בשום אופן נישט ... אז דעם מארד האבען אויסגעפיהרט די ...

— און איך בין איבערצייגט, אז דאס איז ...

— מיינע הערען, האט דער ריכטער איבערגע-... די קליינע דיסקוסיע, מיר וועלען איצט נ'שט ... וועגען דעם, איך קען אייך פערזיכע-

רען, אז די אויספארשונג וועט טון אלץ וואס ליגט אין איהר מאכט, כדי אויפצודעקען דאס דאזיגע שרעקליכע געהיימניש, איך בין אהערגעקומען נאר צוליב דעם, כדי אייך איבערצוגעבען די ערלויב-ניש פון דער פראקוראטור אויף אדורכצופיהרען די לייה פון די אומגליקליכע אומגעקומענע.

— איך אליין, האט דער ריכטער זיך פערלויבט, דריק איך אויס דעם הארציגסטען מיטגעפיהל.

דער ריכטער איז אוועק און ביידע מאנספער-שוינען זענען ווידער געבליבען זיצען איינער אקעגען-איבער דעם אנדערען, נישט אויסרעדענדיג קיין ווארט, ענדליך האט זיך מאריאן אויפגעשטעלט און איז אריין אין צימער וואו ס'זענען געלעגען די טויטע קערפערס פון זיין פרוי און קינד.

קאפיטעל 6
דער יונגער אלמן

די יודישע בעפעלקערונג פון שטעטעל האט איבערגעלעבט צוויי טעג פון אונגעהויערער שרעק. דער המון איז געווען אויפגעהעצט ביז צו דער העכסטער מדרגה, מ'האט מורא געהאט, אז יעדע ווייטע זאלען נישט אויסברעכען קיין אנטי-יודישע עקסצעסען, א דעלעגאציע, וועלכע איז בעשטאנען פון דעם אלטען בלינדען רב, מרדכי זאמערפעלד און נאך צוויי בעלי-בתים איז געווען ביי דער העכערער מאכט פון פאוויאט, וועלכע איז דא אנ-וועזענד געווען צוליב דער אויספארשונג, די

מאכט האט אנגעזאגט, אז זי וועט נישט דערלאזען צו קיין שום ארויסטריטען פון די מאסען, און יודיק-ליך איז נאך דעמזעלבען טאג געקומען א גרעסערע אפטיילונג פאליציי, וועלכע האט אפגעהיטען דאס שטעטעל, ביסלעכווייז האט זיך אנגעהויבען צו בערוהיגען, די ארומיגע פויערים זענען צוריקגע גאנגען אין זייערע דערפער און אין שטעטעל איז די שטימונג געווארען א בעסערע און רוהיגערע.

פלוצלונג איז ווי א ... ער פון קלאהרען הימעל אראפגעפאלען די ידיעה, אז אין צוזאמענ-האנג מיט'ן מארד פון דער פריצה מארילא מיט איהר קינד איז ארעסטירט געווארען פישעל דעם רב'ס זוהן. אויב דער ארעסט פון פ'שלען האט אריינ-געבראכט א געוויסע בערוהיגונג צווישען דער קריסטליכער בעפעלקערונג, האט דאס אבער ארויס גערופען אנ'אונגעהויערער צורודערונג צווישען יי-דען.

— וואס זאל דאס בעדייטען? האט מרדכי זא-מערפעלד גערעדט צו זיך אליין, זאל דאס הייסען, אז די מאכט הויבט אן צו גלויבען אין רעליגיעזן מארד? צי וועט פישעל ווידער זיין אנ'אומשולדי-גער יוד'ישער קרבן.

ער האט געפיהלט אויף זיך א געוויסע פער-אנטווארטליכקייט פאר'ן גורל פון דער יודישער בעפעלקערונג אין שטעטעל, ער האט אבער נישט געוואוסט, וואס מען הויבט אן צו טון. ער האט זיך נישט געהאט מיט וועמען קיין עצה צו האלטען צום רב, צו דעם בלינדען זקן האט ער איצט פשוט מורא געהאט צו געהען, ער האט זיך פארגעשטעלט דעם צער און פערצווייפלונג פון דעם דאזיגען עהרליכען יודען צוליב'ן ארעסט פון זיין איינציגען זוהן אין אזא ערנסטען ענין. מרדכי האט געזוכט אין די געדאנקען אימיצען מיט וועמען ער זאל זיך בעראטען און ס'איז איהם איינגעפאלען זיין טאכטער סאניע. פון דעם מאמענט אן, ווען ער האט געהערט ווי אזוי זיין טאכטער האט גערעדט מיט'ן פריץ בארטקאווסקי ווען ער איז געווען ייב איהם אין שטוב, האט ער פשוט בעקומען דרך-ארץ פאר זיין יונגער טאכטער. ער האט דערהערט אין

איהרע ווערטער טענער פון מעכטיגען שטאלץ און זעלבסטווירדע, ער האט דארט דערהערט פער-שטענדיגע ווערטער אזעלכע, וועלכע ער אליין האט קיינמאל נישט גערעדט און אפילו נישט פער-שטאנען. און איהר האלטונג האט זיך געפיהלט א כח פון זעלבסטאפפערונג און ווילען צו שטע-לען זיך אין פערטיידיגונג פאר פערפאלגטע און געפייניגטע, אזוי נאך איידער ער האט זיך נאך איבערגעלעגט, האט מרדכי זאמערפעלד געעפענט די טיר פון שכנותדיגען צימער און גערופען.

— סאניע, סאניע! שרה'לע קום נאר אריין.

סאניע א'ז אריינגעקומען אין צימער און גע-ווארט ביז דער פאטער וועט איהר זאגען וואס ער וויל.

— סאניע, האסט געהערט, אז דעם רבס זוהן, פישעל הייסט ער, איז ארעסטירט געווארען?

— כ'האב געהערט וועגען דעם.

— ווי איז דיין מיינונג, סאניע, וואס קען דאס בעדייטען?

סאניע האט מיט פערוואונדערונג אנגעקוקט איר פאטער. דאס ערשטע מאל אין איהר לעבען האט זיך איהר פאטער צו איהר געווענדעט וועגען א מיינונג אין א געוו'סען ענין. מרדכי זאמערפעלד האט בעמערקט א פערוואונדערונג פון זיין טאכ-טער און האט צו איהר געזאגט.

— איך האלט דיך שוין פאר א דערוואקסע-נעם מענשען, איך האלט, אז דו האסט שוין דיינע אייגענע מיינונג וועגען יעדען ענין, נאך מעהר האב איך זיך דערין איבערצייגט ווען דו האסט גערעדט מיט'ן פריץ בארטקאוויסקי.

סאניע האט נישט געענטפערט אויף די קאמפ-לימענטען פון איהר פאטער, נאר גלייך אויף דער ערשטער פראגע.

— איך האלט, אז דער ארעסט פון פישלען איז א זעהר ערנסטער ענין, מעהר ערנסט ווי יעדער שטעלט זיך דאס פאר, דעריבער טאר מען דאס נישט גרינגשעצען.

— וואס דארף מען לויט דיין מיינונג טוען?

(פארטזעצונג קומט)

א נקמה איז דער באבע...

חושד געווען אין אויסמעסטען גרויסע שטייערען און פאלש אנגעקלאגט

(—) ד"ר סאלם, דער פרעזעס פון לאדזער יודישען געפליגעל-פעראיין, און העניך פיעטשיצקי דער סעקרעטאר פון דעם דאזיגען פעראיין, זענען עקספערטען אין די שטייער-אמטען, און זיי זאגען אויך ארויס זייער מיינונג ביים אויסמעסטען שטייערען פאר די געפליגעל-הענדלער.

א געוויסער אביגדור בושעסקי האט די אויבענדערמאהנטע חושד געווען, אז צוליב זיי האט מען אויף איהם ארויפגעלייגט צו גרויסע שטייערן.

אלס נקמה האט ער סאלמ'ענען און פיעטשיצק'ן אנגעקלאגט צום פראקוראר, אז זיי זענען „מאכערס" אין די שטייער-אמטען און פארנעמען זיך מיט פערשידענע „פינסטערע" געשעפטען. עס איז געגען ביידע פערפיהרט געווארען א פראצעס.

פערטיידיגט האט זיי אדוו. בערגער, וועלכער האט אנגעוויזען, אז די אנקלאגע איז א נקמה, בפרט, אז די אנגעקלאגטע האבען בע'מען צאהלרייכע אנאנימע דראהונגס-בריף.

דאס געריכט האט ביידע פרייגעשפראכען.

פאר'. ארייגציהען זיך צוריק

אין דער עקסמיטירטער דירה

(א) אין ד"ר פרענקעל'ס הויז אויף זגערזשער 46 וואוינט אין א קליין בוידעם-שטיבעל א געוויסער אנטאני וולאדארטשיק, וועלכער האט צוליב ארבייטסלאזיגקייט נישט בעצאהלט קיין דירה-געלד.

דער וויירט האט אויף איהם בעקומען אן עקסמיסיע-אורטייל און איהם עקסמיטירט.

דעם 15 יאנואר האט ער צוזאמען מיט זיינע שכנים אויפגעבראכען די טיר, און זיך צוריק דארט ארייגעצויגען.

דאס געריכט האט איהם דערפאר פערמשפט אויף 3 חדשים ארעסט.

היינטיגען שבת דאווענט דער בודאפעסטער אבערקאנטער משה פרייס אין פילהארמאניע

אין די ברייטע קרייזען פון די ליבהאבער פון יודישער נגינה האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג, אז עס וועט דאווענען דער בודאפעשטער אבערקאנטער משה פריים.

ה' פריים וועט מיט דעם אנטייל פון א אויסגעצייכענטען כאר אויספיהרען די שענסטע קאמפאזיציעס פון רעליגיעזער נגינה אונטער דער ליטונג פון בעקאנטען דיריגענט יאנאס מארפינקעל.

דער ראדאשיצער רבי

דער ראדאשיצער רבי האט עטליכע טעג געווילט אין לאדז, ער האט בעזוכט דעם פאטער'ס אוהל צוזאמען מיט א גרויסען עולם חסידים, אויף אן איינלאדונג האט דער רבי אויך בעזוכט די ראדאגאשטשער תלמוד תורה און זיך פעראינטערעסירט מיט די למודים.

א פאלשער מאטעמאטיקער

נעסומען מיט א סוויט אין הירשבערג'ס באנק...

(א) אין הירשבערג'ס באנק אויף פיעטריקאווער 24 האט זיך נעכטען „געיאוויעט" א פערזאן און פארגעשטעלט א קוויטונג אויף אויסצאהלען איהם 444 זלאטעס.

אז ער האט בעמערקט, ווי דער בעאמטער קוקט זיך צו שטארק צו צו דער ציפער - האט ער קודם „געמאכט לך"...

ווי עס האט זיך ארויסגעוויזען איז צו דער ציפער 44 זלאטעס געווען צוגעשטעלט נאך א 4, בכדי עס זאל ארויסקומען 444.

פון זד. וואליער פעראיין אין לאדז

די טעג איז פארגעקומען די יעהרליכע מיטגלידער-פערזאמלונג פון זד. וואליער פעראיין אין לאדז.

די פערזאמלונג איז געפיהרט געווארען אונטערן פארזיץ פון ה' בענדעט, דעם קאסע-בעריכט גיט איבער סעקרעטאר רובינשטיין, טעטיגקייטס-בעריכט בענעדיגס.

אין דער נייער פערוואלטונג זענען אריין די ה"ה: לייבוש זילבערבערג-פרעזעס, יעקב משה בענעדיקט-וויצע פרעזעס, אברהם הערש שווינקעלשטיין—סעקרעטאר, אימשע בוטש-קאסיר, זיגמונד און ניידינד, קאנדידאטען: דוד גרינשפאן, גרשון טשעכאנאווסקי, יעקב יוסף וובע. רעוו. קאמיסיע: יצחק לעשטשינסקי, לייבוש דאבראווסקי, מרדכי שאיעוויטש. קאנדידאטען: משה שפראדזקי, אברהם לעשטשינסקי און דוד גרינשפאן—עקאנאם.

ווארשאווער אפיציעלע בערזע

דעוויזען:

האלאנד — — — —	35.970
בערלין — — — —	2,13,45
לאנדאן — — — —	26.40
ניו-יארק (קאבעל) — — —	531³/₈
פראג — — — —	22,04
שווייצער-פראנק — — —	171.95

אפיציעלע פראצענטיגע פאפירען

באנק פאלסקי — — —	104
3 פראצ. אינוועסטיציע I. פרעמירטע	65.75
3 „ „ II. —	65.75
4 „ דאלארובקע — —	48.75
7— „ סטאביליזאציע — —	64,25
5— „ ווארשאווער — —	53.50
5— „ לאדזער —	47.00

פאבריקס-שרפה

(א) אין עדוארד ווייס'ס פאבריק אויף ... טשאנסקא 265, איז נעכטען אויסגעבראכען שרפה.

דאס פייער איז דורך די ארבייטער דערווען... גלייך איינגעלאשען געווארען.

ראדיא - פראגראם

מיטוואך, דעם 13-טען מאי

6.34 גימנאסטיק, 6.50 מוזיק (פליטען), ידיעות, 7.35 אינפארמאציעס, 7.40 מוזיק (פליטען) אוידיציע פאר פאבאראוצעס 11.57 צייט-סיגנאל 12.03 ידיעות, 12.30 קאנצערט, 1.10 הויז-ווירטשאפט 1.15 „דער רייך פון דער מענשליכער שטים" (פליטען) 3.12 לאדזער בערזע, 3.15 עקספארט, 3.20 ווארשאווער בערזע, 3.30 פון קאלמאנס אפערעטקעס (פליטען) שמועס פאר עלטערע קינדער, 4.20 פוילישע לידער „בירגער און בעאמטע" — דיסקוסיע, 5.20 קאנצערט 5.50 „בוך און וויסען", 6 „דער ציפער 13 איז קיין פאטאלער", 6.30 פעליעטאן, 6.45 ליזטען (פליטען), 7.20 רעקלאמע - קאנצערט, 7.35 ספארט אקטועלער שמועס, 8 מוזיק (פליטען), 8.45 ... ידיעות, 9 שאפען-קאנצערט, 9.30 ליטערארישער ... 9.45 אקטועלער שמועס, 9.55 קאנצערט געווידמעט מלינארסקי, 11 ידיעות און קאמוניקאטען, 11.05 ... מוסיק פון דער לאדזער „זשעמיאנסקא".

קאנסום פאר אלע

די ברייטע מאסען קויפענדע דריקען אפ ... זייער פערוואונדערונג צוליב די אומגעווענליכע ניעדריגע פרייזען, צו וועלכע ס'פערקויפט דער איינציגער און זער שטאט ווארען-הויז „קאנסום" ביי דער ווידזשעווער מאנופאקטור, ראקימשינער 54.

די דירעקציע פון „קאנסום", איינקויפענדיג ... סע קוואנטומס סחורות קאלקולירט אזוי, אז זי ... נען ערמעגליכען די פרייזען צו קויפען צו ביליגע ...

צום זומער-סעזאן עמפעהלט דער „קאנסום" ... דאמען אלערליי וואלשטאפען, זיידענווארען ... ווידזעווער איסארבייטונגען אויף בלוזקעס, קליידער, שלאפראק, א. אז. וו. און פערשידענע מוסטערן און לירען אויך פאר הערען די עלעגאנטסטע שאפען ... מאדערנסטע קאלירען.

מיט איין ווארט אלע קויפען איין זייערע ... נאר אין „קאנסום" ווייל ס'איז דאך פאקטיש די ... ציגע ביליגסטע איינקויפס-קוועלע אין לאדז.

„Casino de Paris"

אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאב ... AL JOLSON

אנהויב 4 נאכמיטאג, שבת און זונטאג 12 ... זייגער

היינט

און פאלגענדע טעג!

פילם פון טויזענטער סענסאציעס א. ג.

אין דער הויפט-ראלע:

קלאנג-קינא

CAPITOL

זאוואדזקא 16

רעטשניצ...

פאר וועגעדריש-קראנ... מענער - שוועכע און ... קראנקהייטען

פון דאקטוירים ספעציאליסט...

פיעטריקאווער 15

טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אוונט, פרויען און קינדער נעמט אן א ... טא פון 11-1 און פון 7-5 ...

א בעראטונג 3 זל.

א קעלנער

א זעלבסטשטענדיגער קעלנער קען זיך מעלדען אין דער צוקערניע

„Źródło" Przejazd 1.

צו פערקויפען

פרייזווירדיג פון א קארט-געשעפט טישען, שענק, שפיגעל, עלעקטער. לאמפען און אויך א שפייז-צימער - מעבעל. צו ערקונדיגען

נאוואמייסקא 3, וולאסקי.

CUKIERNIA

„ZRÓDŁO"

PRZEJAZD 1, tel. 209·87 i 133·72

טעלעפאן

אויסגעצייכענטע לארעם

צוזאמען מיט סאדא-וואסער און העלפעס

א פארציע 35 גר.

יארסקע אוועבדברויטעז

פון 4 נאכט ביז 1 זל.

Zakład Zoologiczny

O. FOLKMANN

Łódź, ul. św. Andrzeja 7

(przy ul. Piotrkowskiej)

poleca: Kanarki harceńskie od Zł. 10.—, ptaszki egzotyczne. koty i psy rasowe, rybki ozdobne i rośliny akwaryjne. Terrarja i akwarja. — Duży wybór klatek nowoczesnych i fachowo zestawione pokarmy dla kanarków i papużek i t. d.

Przyjmuje się do wypchania wszelkiego rodzaju ptactwo i t. d.

Obsługa solidna i fachowa.

CENY UMIARKOWANE·

קליינע אנאנסען

1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

אכטונג! ווער עס וויל האבען ... עלעגאנטסטע היטען צום זומער ... אויך Hückel ווי אויך די בעסטע ... היטלעך, שילער-היטלעך בעקומט ... נור אין בעוואוסטען הוט-געשעפט „Szerlauns" פיעטריקאווער 10 ... און איבערציי גט אייך! שבת ... געשעפט געשלאסען.

דזשענעראל-בריף און אנדערע ... שפראכען: פויליש, דייטש, פראנצייזיש און ענגליש ווי אויך איבערזעצונגען איבערשרייבען אויף דער מאשין ... אפערטען אפצוגעבען אין אדמ. ... „קארעספאנדענץ".

ס'איז פערלוירען געווארען ... דענער זייגער פירמע „Lipetz" ... קייטעל. אפצוגעבענען געגען ... צו זעלדאוויטש, פיעטריקאווער 42

צו פערקויפען א סוויטער ... „וואלטער'ס" 10 — 30-ער אין ... צושטאנד. צו ערפאהרען מארישאל... וואוינ. 11.

א גוטער כאלופניק מענער ... ערשטע קאטעגאריע זוכט ארבייט ... מעסיגע פרייזען. ערפאהרען פיעטריקאווער 84, וו. 12.

Pogotowie asekuracyjne

אסעקורירט אייערע וואוינונגען, ... דעס, פאבריקען פון פייער ... קליינגט טעלעפאן 175-88, קאנסק...

פרייע פאסטענס

א פאטאגראפיסט (ין) ווערט געזוכט

4878 Lekarska 6 Renzikowski.

עס ווערט געזוכט צוויי שטיק-ארבייטער ביים שניידער ניעבוכאוויטש, פיעטריקאווער 101.

4879

א קוואליפיצירטע מאשינערין צו סוויטערס קען זיך מעלדען פארושעטשנא 8, וואוינונג 7.

4877

Krawców czeladników poszukuje Pogotowie Krawieckie Kiersza, Żeromskiego 91, tel. 163=30.

ס'ווערט געברויכט פון זאפארט דאמען-שניידער-געזעלען בעשטעלט ביי פלארעק P.O.W. (פריהער סקווערנאווא) 3.

ס'ווערט געזוכט א רעפעזי'קע ווי אויך א לערן-יונגעל צו סוויטערס, פילסודסקיעגא 39 ד. קויפמאן.

פערשידענעס

צוליב אפרייזען איבערצוגעבען א פאפיר-געוועלב געאייניגט מיט א וואוינונג, ביליג דירה-געלד אין א גוטען פונקט קאן זיין אויך אויף קאלאניאל אדער אנדערע בראנזשען. אגראדאווא 14 אין פאפיר-געוועלב ביי איטקין.

דער

פאטאגראפישער אטעליער

„FOTORYS"

אינה. ל. לאקס.

אל. קאשטשושקי 22 דורכגאנג

ווינקל פיעטריקאווער 79

פיהרט אויס אלער ארט פאטאגראפיעס צו פעסער, לעגיטימאציעס, טראמוואיאווע ביכלעך, מאטריקולעס ווי אויך לויט פארשריפט צו דער אויסוואנדערונג, צו זעהר ביליגע פרייזען.

פאסט-קארטען און פארטרעטען ווערען אויך אויסגעפערטיגט שעהן און גוט — צו קאנקורענץ פרייזען. —

DR. MED.

J. Szreiber

כירורג

צוריקגעקעהרט

Narutowicza 9. tel. 122-95.

Dr. med.

M. GLAZER

ספעציאליסט פאר הויט- און וועענערישע קראנקהייטען

ZACHODNIA 64, tel. 185=49.

נעהמט אן פון 12—2 מיטאג און פון 7 ביז 8.30 אוונט.

זונטאג און יו״ט פון 10—12 בייטאג.

Dr. M. ELJASBERG

Chirurg

PIOTRKOWSKA 80, tel. 117-87

צוריקגעקעהרט

ווייכטיג פאר

ברוך-קראנקע

(רופטורען) זאווי פון פערקרימונגען פון רוקען-ביין (הויקערס), פאראליזישע, ביינשווינדזוכט, פלאטפוס און פערשידענע אנדערע פערקריפלונגען-ליידענדע.

פאר פערשידענע ארט רופטורען פערעלסטערטע און די געפערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-באנדאזשען לויט מיין מעטאדע היילן אוי בעזייטיגן ראדיקאל יעדן איינציגן ברוך.

ביי מאגען און קישקע - זענקונג ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע לייב-הייל-באנדאזשען.

פאר הויקערס ספעציעלע קארסעטען און גלייכהאלטערס.

געגען ביין-שווינדזוכט ספעציעלע ארטאפעדישע אפאראטען פון אלע סיסטעמען.

געגען שמערצענדע פלאטפיס ספעציעלע ארטאפעדישע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען.

געגען קרומע אדערן ספעציעלע גומי-שטרימפ לויט מאס.

קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלע הייל-ארטאפעדישע אנשטאלט

ספעצ. ארטאפעד

א. פעטריקעוויטש, לאדז

9 פיראמאוויטשא 9, טעל. 177-09 (פריהער אלגינסקא)

אכטונג! קראנקע מוזען זעלבסט ערשיינען.

טויזענטער דאנקזאגונגען קענען בעוויזען ווערען

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראלאג

נמפעצ. פאר נירען בלאז און אורין-קראנק.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעמט אן פון 9-11 און פון 6-8 אוונט.

Dr. med. S. Druebin

נעהמט אן געבורטען און גינעקאלאגישע אפעראציעס אין זיין פריוואטער קליניק

„SANTE"

שערפיען 17, טעל. 153-10 6-טער

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub

Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 23.

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman